

TALOUSARVIO 2025

TALOUSSUUNNITELMA 2025-2027

Kaupunginhallituksen esitys
Kaupunginvaltuusto 11.11.2024

Sisällysluettelo

1.	KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS	3
2.	YLEISTÄ	5
2.1.	KAUPUNKISTRATEGIA	5
2.2.	YLEINEN TALOUSKEHITYS JA FORSSAN KAUPUNGIN TALOUS.....	8
2.3.	VÄESTÖ	15
3.	ESITYSTAPA, RAKENNE JA SITOVUUS	17
3.1.	ESITYSTAPA JA RAKENNE	17
3.2.	SITOVUUS	20
3.3.	KÄYTTÖSUUNNITELMAT	21
3.4.	TALOUSARVION TOTEUTUMISEN SEURANTA JA ARVIOINTI	21
4.	KÄYTTÖTALOUSOSA	22
4.1.	KÄYTTÖTALOUSOSAN LASKENTAPERUSTEET	22
4.2.	KESKUSHALLINTO	24
4.3.	SIVISTYSPALVELUT	34
4.4.	TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN PALVELUT.....	52
5.	TULOS- JA RAHOITUSLASKELMA.....	71
5.1.	TULOSLASKELMAT	72
5.2.	RAHOITUSLASKELMAT	77
6.	INVESTOINTIOSA.....	80
7.	LIIKELAITOS.....	82
8.	KONSERNIYHTEISÖT.....	89
8.1.	Forssa-asunnot Oy.....	89
8.2.	Forssan Yrityskehitys Oy.....	90
8.3.	Loimijoen Kuntapalvelut Oy	92
8.4.	Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy.....	93
8.5.	Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä.....	94
9.	LIITTEET.....	96
	LIITE 1 GRAAFISET ESITYKSET	96
	LIITE 2 TOIMIELIMEN JA PALVELUALUEEN TILIVELVOLLISET 2025	99
	LIITE 3 KAUPUNGIN ARVIOINTIJÄRJESTELMÄN KUVAUS.....	101
	LIITE 4 HENKILÖSTÖMÄÄRÄT	104

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS

Vuoden 2025 talousarvion valmistelua on värittänyt taloudellisen ympäristön epävarmuuden jatkuminen. Tähän ovat vaikuttaneet Ukrainan kriisi, talouskasvun supistuminen ja kuntien rahoitukseen tulevat muutokset. On aiempaa vaikeampaa ennakoida kuntatalouden suunnan kehittymistä seuraavina vuosina. Positiivista nykytilanteesta kuitenkin on, että tällä hetkellä kaupungin talous on suhteellisen vahvalla pohjalla, joten ”äkkijarrutuksen” kaltaisiin talouden korjausliikkeisiin ei ole tarvetta. Selkeä tarve on kuitenkin sopeuttaa kaupungin taloutta vastaamaan sen rakennetta ja muuttuvaa toimintaympäristöä. Sopeutustarpeet tulee tunnistaa ja tehdä rakenteellisia uudistuksia suunnitelmallisesti.

Vuoden 2023 alussa tapahtui Suomen suurin julkisen sektorin muutos organisatorisesti, taloudellisesti ja toiminnallisesti sosiaali-, terveys- ja pelastustoimien siirtyessä kuntien rahoitus- ja järjestämisvastuulta valtion rahoittamille hyvinvointialueille. Yli 200 000 työntekijän työnantaja vaihtui ja 12,64 %-yksikköä kuntien (pl. Helsinki) tuloveroista siirtyi valtiolle. Kaikkien kuntien rahoituksesta ja työntekijöistä noin puolet siirtyi hyvinvointialueille. Sote-uudistuksen lopulliset vaikutukset alkoivat näkymään kokonaisuudessaan vasta vuonna 2024. Selväksi on käynyt, ettei tehty uudistus ole helpottanut sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitusvajetta, vaan valtiolta on pyydetty lisärahoitusta hyvinvointialueille. Hyvinvointialueiden toukokuisten arvioiden mukaan ne tekevät tänä vuonna alijäämää hieman yli 1,25 miljardia euroa. Moni hyvinvointialue onkin ajautunut säästämisen kierteeseen. Uhkana osalla alueista on joutuminen alijäämän kattamismenettelyyn. Voitaneen perustellusti kysyä, oliko perustettavia alueita alun perinkin liikaa? Oletettavaa onkin, että valtio joutuu jatkossa myöntämään alueille lisärahoitusta turvatakseen kuntalaisten peruspalvelut.

Forssan kaupungissa on hyvät ja laadukkaat palvelut. Kestämme hyvin vertailun vastaavan kokosiin verrokkikuntiin. Tämä antaakin meille hyvät lähtökohdat vuoden 2025 talousarvion laadintaan kuten myös suunnitteluvuosille 2026–2027. Kaupungille on tärkeää, että muuttuvassa toimintaympäristössä sillä on selkeä suunta ja strategia. Yksi kaupunkistrategian kulmakivistä on hyvin hoidettu talous. Ensi vuoden aikana on tarkoituksenmukaista aloittaa uuden kaupunkistrategian laadinta tai vanhan päivittäminen. Meidän olisi pystyttävä kirkastamaan ja sanoittamaan nykyinen kaupunkistrategia ja forssalainen järkivihreys yksinkertaisempaan sekä helposti ymmärrettävään muotoon. Nykyinen strategiamme perustuu kolmelle järkivihreuden tukijalalle: taloudellinen, ihmisystävällinen ja ekologinen järkivihreys. On tärkeää, että uusi tuleva kaupunkistrategia pystyy vastaamaan näihin kaikkiin, mutta fokusta on tiivistettävä. Suomen jokainen kunta haluaa olla järkivihreä, mutta meidän pitää sanoittaa oma, erottuva forssalainen järkivihreys.

Tulevien vuosien aikana haluaisin nähdä kaupunkiyhteisömme lisäävän vuorovaikutusta ja yhteistyötä, jotta voimme yhdessä rakentaa meille kaikille parempaa kaupunkia ja edetä kohti strategiassa mainittuja päämääriä. Tulevalla toimintakaudella meidän tulee keskittyä erityisesti henkilöstöön, ilmastokysymyksiin sekä kasvun edellytysten parantamiseen. Uusi seutukunnallinen elinkeino-ohjelma (ELPO) on uusi tärkeä elementti koko seutukunnan elinvoiman kannalta.

Talousarviovuoteen ja taloussuunnittelukauteen eli vuosiin 2025–2027 osuu monia toimintaympäristöön liittyviä pysyviä muutoksia ja epävarmuuksia, joilla on oleellista vaikutusta kuntien ja myös Forssan kaupungin talouteen. Valtiovarainministeriön

valmisteleva kuntien valtionosuusuudistus on yksi näistä. Meillä on kuitenkin edelleen mahdollisuus investoida esim. Vesihelmen peruskorjaukseen. On tärkeää, että jatkamme suunnitelmallista infran rakentamista ja palvelemme yrittäjiä sekä toimimme hankkeiden mahdollistajina omalta osaltamme.

Kaupungin toimintakulut ovat 67,1 miljoonaa euroa ja toimintatulot 26,3 miljoonaa euroa. Vuosikate on 7,4 miljoonaa euroa eli 452 euroa/asukas. Talousarvio on ylijäämäinen 257 000 euroa talousarvioon tehtyjen sopeutustoimien ja 0,3 prosenttiyksikön kunnallisveron korotuksen seurauksena. Suunnitelmavuodet ovat kuitenkin nykyisten näkymien perusteella päätymässä alijäämäisiksi. Kaupungin lainamäärä pysyy nykyisellä tasolla suunnitelmakauden ajan ja on keskimäärin noin 35 miljoonaa euroa tai 2100 euroa asukasta kohden eli selvästi alle maan keskiarvon. Vesihelmen peruskorjauksen rahoitukseen voidaan hyödyntää Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän purkamisen seurauksena saatavia kassavaroja. Hyvinvointikuntayhtymästä saatavista varoista huolimatta purkaminen aiheuttaa noin 6,5 miljoonan euron kuntayhtymäarvon alaskirjauksen vuoden 2024 tilinpäätöksessä. Talousarviovuoteen lähdetään tilanteessa, jossa tilinpäätöksen 2024 taseessa on noin 11 miljoonaa euroa edellisten tilikausien ylijäämiä.

Vuoden 2025 talousarvio turvaa sekä osaltaan kehittää kaupungin palveluita. Jatkamme määrätietoista työtä yhdessä luottamushenkilöiden ja henkilökunnan kanssa Forssan kaupungin asukas- ja palvelukokemuksen kehittämiseksi.

22.10.2024

Jari Kesäniemi
kaupunginjohtaja

2. YLEISTÄ

2.1. KAUPUNKISTRATEGIA

Järkivihreä Forssa. Maanläheinen edelläkävijä. Oman tiensä tekijä.

Kuntastrategia on lakisääteinen valtuuston hyväksymä asiakirja, johon kaikki kunnan toiminta perustuu ja jolla johdetaan kunnan kaikkea keskeistä suunnittelua, valmistelua, kehittämistä ja päätöksentekoa. Siinä kuvataan suunta haluttuun tulevaisuuteen ja päätetään kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategiaa tarkistetaan vähintään kerran valtuustokaudessa.

Kuntalain mukaan talousarvion on toteutettava kuntastrategiaa ja talousarviotavoitteet on johdettava kuntastrategiasta ja niinpä palvelualueiden ja yksiköiden vuoden 2025 talousarvion valtuustoon nähden sitovat toiminnalliset tavoitteet perustuvat vuonna kaupunkistrategiaan.

VISIONA JÄRKIVIHREÄ FORSSA 2030

Forssan kuntastrategian ytimenä on edelleen ajatus JÄRKIVIHREYDESTÄ, joka on forssalainen tapa edistää forssalaisten hyvinvointia ja Forssan elinvoimaa kestäväen kehityksen periaatteita aktiivisesti toteuttaen.

Järkivihreys on osa yhteisöllisyyttä ja se koskee kaupunkiorganisaation ohella forssalaisia yrityksiä, oppilaitoksia, yhdistyksiä ja järjestöjä sekä yksityishenkilöitä. Järkivihreys on ihmisten tekoja ihmisille. Järkivihreä toiminta tuottaa tulevaisuutta ja tukee ihmisen ja luonnon vuoropuhelua.

Ekologisella järkivihreydellä tullaan saavuttamaan tavoitteet jätteettömästä, päästöttömästä ja ylikulutuksettomasta kaupungista vuoteen 2050 mennessä (Fisu).

Ihmisystävällinen järkivihreys tavoittelee forssalaisten yhdenvertaisuutta ja hyvää elämää sekä hyvinvoinnin edistämistä monipuolisesti ja ennaltaehkäisevästi.

Taloudellinen järkivihreys luo perustan ja mahdollistaa elinvoimaisuuden Forssalle ja hyvinvoinnin forssalaisille koko strategiakaudella.

STRATEGIAN TAVOITERAKENTEESTA

Forssan strategia suuntaa visioonsa kolmen strategisen teeman - taloudellisen, ihmisystävällisen ja ekologisen järkivihreyden - kautta. Kuhunkin strategiseen teemaan on määritetty kolme strategista tavoitetta:

Taloudellinen järkivihreys

- Elinvoimainen ja vastuullisista yrityksistään tunnettu Forssa
- Välittävän ja arvostavan johtamistoiminnan Forssa
- Ajantasaisen organisaation ja innovatiivisen toimintakulttuurin Forssa

Ihmisyystavallinen järkivihreys

- Hyvinvoivan kuntalaisen Forssa
- Yhdenvertaiset koulutusmahdollisuudet takaava Forssa
- Omaleimainen ja historiastaan ylpeä Forssa

Ekologinen järkivihreys

- Ilmastomuutosta hillitsevä ja kestävyteen sitoutunut Forssa
- Kiertotalouden edelläkävijä – Forssa
- Luonnon ja rakennetun ympäristön monimuotoisuutta ja tasapainoa vaaliva Forssa

Strategiset tavoitteet konkretisoidaan palveluita ja kaupungin toimintaa koskeviksi yksityiskohtaisemmiksi tavoitteiksi ja toimenpiteiksi valtuustokausittain strategiaa täydentävissä linjausasiakirjoissa sekä vuosittain talousarviokirjassa. Linjausasiakirjat laaditaan kuluvalle valtuustokauden aikana ja sen jälkeen niiden sisältöjen toteutumista arvioidaan valtuustokausittain.

Strategian toiminnallistaminen ulottuu aina palveluyksikkö- ja työntekijätasolle käyttösuunnitelmissa ja kehitys-/tavoitekeskusteluissa. Käyttösuunnitelmatason strategiaa toteuttavat toimenpiteet voidaan esittää myös palveluiden vuosi- ja lukuvuosisuunnitelmissa.

JÄRKIVIHREÄ FORSSA, jossa on

kolme strategista teemaa, joilla kullakin

kolme strategista tavoitetta, jotka konkretisoidaan teemoittain valtuustokausittain laadittavissa kolmessa linjausasiakirjassa sekä vuosittain talousarviokirjassa.

TALOUSARVIOON KIRJATTAVAT VUOSITAVOITTEET JA TOIMENPITEET

Kaupunkistrategian toteutumista seurataan osavuositarkastuksittain raportoimalla tavoitteiden ja talousarvion euromääräistä toteutumista palveluittain/palvelualueittain. Palvelualueilla on käytössään LATO Strategy Tool -ohjelmisto, jossa tavoitteiden ja toimenpiteiden etenemistä seurataan kuukausittain ympäri vuoden.

2.2. YLEINEN TALOUSKEHITYS JA FORSSAN KAUPUNGIN TALOUS

Suomen talouden taantuman pohja on todennäköisesti ohitettu vuoden 2024 aikana. Valtionvarainministeriö arvioi BKT:n kuitenkin supistuvan 0,2 prosenttia vuonna 2024. Inflaatio on hidastunut ja korot ovat kääntyneet maltilliseen laskuun. Samaan aikaan kotitalouksien tulokehitys on ollut kohtuullisen hyvää, mikä tarkoittaa ostovoiman ja kulutuksen kasvua. Julkisiin menoihin kohdistuvista säästöistä ja veronkorotuksista huolimatta VM arvioi BKT:n kasvavan 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026. Työllisyys laskee vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien kysynnän kasvun ja työllisyystoimien ansiosta.

Julkisen talouden alijäämä syvenee entisestään yltäen 3,7 prosenttiin BKT:sta vuonna 2024. Hallituksen päättämät sopeutustoimet alkavat parantaa julkisen talouden tilannetta, mutta eivät vielä käännekehityksen suuntaa. Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämän on arvioitu olevan 3,2 prosenttia BKT:stä.

Valtionvarainministeriön keskeiset ennusteluvut:

	2023	2024	2025	2026
	mrd. €	määrän muutos, prosenttia		
BKT	275	-0,2	1,7	1,5
Työllisyysaste, %		77,3	77,7	78,7
Työttömyysaste %		8,0	7,6	7,2
Kuluttajahintaindeksin muutos %		1,8	1,4	1,3
Ansiotasoindeksin muutos %		2,9	3,4	3,1
Lyhyet korot (EURIBOR 3 kk) %		3,7	2,5	2,0

Valtionvarainministeriön kuntatalousohjelma syksyiltä 2024 arvioi kuntatalouden heikkenevän vuonna 2024 jyrkästi, koska vuoteen 2023 kohdistuneet poikkeukselliset verorahoituserät poistuvat vahvistamasta kuntataloutta. Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino syvenee edelleen lähivuosina erityisesti kasvavien kustannusten, investointipaineiden ja sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja takaisinperinnän seurauksena. Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkaa budjettikuria tulevina vuosina.

Tilannetta helpottaa hieman verotulojen ennakoitu kasvu. VM arvioi kuntien verotulojen kasvavan 4,2 prosenttia vuonna 2025. Kuntaliiton kuntakohtainen ennuste ennakoii Forssan kaupungin verotulojen kasvavan kuitenkin vain 0,8 prosenttia, mikäli kunnallisveroprosentti säilyisi vuoden 2024 tasolla.

Kunnallisveron tuottoa vaikuttaa sekä tulo- ja työllisyyskehitys, mutta myös veroperustemuutokset. Kuntien efektiivinen veroaste paranee noin 0,2 prosenttiyksikköä koko maassa ansiotulovähennyksen poiston seurauksena, mutta se ei paranna kuntien rahoitusasemaa, sillä valtionosuuksiin kuuluva veromenetysten korvaus pienenee vastaavasti. Uudistus on näin ollen kunnille kustannusneutraali.

TE-palvelu-uudistus siirtää vuoden 2025 alusta alkaen vastuun työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä valtiolta kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen, ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. TE-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtiosuustehtävä, joka rahoitetaan kunnille peruspalveluiden valtiosuuden kautta laskennallista menolisäystä vastaavasti. Valtiosuuksien kasvu jää TE-uudistuksen lisärahoitusta pienemmäksi, sillä valtiosuuksiin tehdään samanaikaisesti vuosina 2025–2027 leikkauksia muun muassa sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtiosuuksien vuoksi. Valtiosuuksien kasvua hidastavat myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen.

VM:n arviot kuntatalouden heikkenemisestä koetaan kunnissa oikeanlaisiksi. Kuntaliitto kysyi elokuussa kuntien talousjohtajilta, miten he näkevät kuntansa taloudellisen tilanteen. 210 kunnan talousjohtajaa vastasi kyselyyn ja vastaukset olivat varsin pessimistisiä. Kunnissa koetaan laajaa sopeuttamistarvetta ja myös isojen veronkorotusten tarve on hyvin yleistä. 80 prosenttia vastaajista arvioi, että kunnan talouden tila on vuoden päästä melko huono, huono tai erittäin huono. 90 prosenttia vastaajista arvioi, että kunnassa on tarve kohtalaisille tai huomattaville sopeutustarpeille ja noin joka toisessa kunnassa on tarvetta myös veroprosentin nostoon. Tilannetta kuvaa hyvin se, että yksikään 210 vastaajasta ei nähnyt mahdollisuutta laskea kunnallisveroprosenttia.

Forssan kaupungin talousnäkymät vastaavat melko hyvin keskimääräistä kuntaa. Talousarvioon 2025 on sisällytetty noin miljoonan euron sopeutukset, minkä lisäksi kunnallisveroprosenttia nostetaan 0,3 prosenttiyksikköä. Veronkorotus lisää kaupungin verotuloja noin 0,93 miljoonalla eurolla. Kaupungin taloutta heikentää erityisesti laskevat valtiosuudet. Absoluuttisesti mitaten valtiosuudet nousevat TE-palveluiden rahoittamisen seurauksena 2,0 miljoonaa euroa, mutta vertailukelpoisesti valtiosuudet laskevat vuonna 2025 noin 1,25 miljoonaa euroa.

Kaupungin talouteen vaikuttaa olennaisesti myös vuoden 2024 aikana tehtävä Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän purkaminen. Sen seurauksena kaupungin taseeseen joudutaan tekemään merkittävä noin 6,5 miljoonan euron kuntayhtymäarvon alaskirjaus, koska kuntayhtymästä saatavat varat eivät vastaa kuntayhtymän arvoa kaupungin taseessa. Kyse on kirjanpidollisesta menettelystä, mutta silti olennaisesta asiasta, kun huomioidaan kaupungin taseessa olevat ylijäämät ja niiden pienentyminen menettelyn seurauksena. Kuntayhtymän arvo kaupungin taseessa on 17,4 miljoonaa euroa ja purkamisen yhteydessä kuntayhtymä palauttaa noin 9 miljoonaa euroa kaupungille jo aiemmin siirrettyjen pääterveysaseman ja yhteisötalon lisäksi. Siirtyvät varat parantavat kaupungin maksuvalmiutta huomattavasti ja antavat hyvän perustan tuleville investoinneille. Eritoten Vesihelmen kustannusarvioltaan noin yhdentoista miljoonan euron peruskorjaukselle. Kaupungin lainasalkku tosin mahdollistaisi peruskorjauksen kokonaan uudella lainallakin. Kaupungilla on lainaa noin 35,2 miljoonaa euroa, eli asukasta kohden noin 2140 euroa. Kolmen kuukauden euribor on syyskuun 2024 lopussa noin 3,5 prosenttia ja markkinat odottavat korkotason laskevan noin 2,5 prosenttiin vuoden 2025 aikana. Olemassa olevaan lainasalkkuun korkotason muutoksilla ei ole merkittävää vaikutusta salkun noin 89 % suojausasteen vuoksi.

Verotulojen kehitys:

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö- ja yhteisöverosta. Kuntaliiton veroennusteen mukaan kaupungin ensi vuoden verotulot olisivat 36,9 miljoonaa euroa 8,5 kunnallisveroprosentin mukaan laskettuna, mikä ennusteen mukaan tarkoittaisi 1,2 miljoonaa euroa suurempaa kertymää kuin vuonna 2024. Kuntaliitto ennakoi kunnallisveron nousevan 5,3 prosenttia, mutta yhteisöveron laskevan 5,1 prosenttia ja kiinteistöveron 0,7 prosenttia. Ilman veronkorotusta kunnallisveron ennakoitaisiin nousevan 0,3 miljoonaa euroa.

Alla olevassa taulukossa on esitetty Kuntaliiton syyskuun 2024 veroennuste 0,3 prosenttiyksiköllä korotetun 8,5 kunnallisveroprosentin mukaan:

TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Verolaji						
Kunnallisvero	55 085	26 144	26 666	28 075	29 622	30 304
<i>Muutos %</i>	2,5	-52,5	2,0	5,3	5,5	2,3
Yhteisövero	6 721	4 741	3 507	3 329	3 534	3 727
<i>Muutos %</i>	15,0	-29,5	-26,0	-5,1	6,1	5,5
Kiinteistövero	4 991	5 316	5 521	5 484	5 484	5 484
<i>Muutos %</i>	9,5	6,5	3,8	-0,7	0,0	0,0
VEROTULO KIRJATTAVA	66 798	36 201	35 693	36 888	38 640	39 515
<i>Muutos %</i>	4,1	-45,8	-1,4	3,3	4,7	2,3

Kuntaliitto ennakoi verotulojen kasvavan 4,7 prosenttia vuonna 2026 ja 2,3 prosenttia vuonna 2027. Kuntaliiton ennuste perustuu VM:n syksyn kuntatalousohjelmassa esitettyihin arvioihin.

Valtionosuuksien kehitys:

Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta osasta:

1. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (laki 1704/2009)
2. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain (1705/2009) mukaisesta valtionosuudesta

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus on laskennallista, ja se muodostuu kustannuserojen tasauksesta ja verotuloihin perustuvasta valtionosuuden tasauksesta. Kustannuserojen tase perustuu kunnan asukkaiden palvelutarpeeseen ja olosuhdetekijöihin, joita kuvataan järjestelmässä erilaisten valtionosuuskriteereiden avulla. Valtionosuuskriteereistä selvästi merkittävin on alle 16-vuotiaiden kuntalaisten määrä. Verotuloihin perustuva tase joko lisää tai vähentää kunnan valtionosuutta riippuen siitä, onko kunnan laskennallinen verotulo keskimääräistä suurempi vai pienempi.

Vuoden 2025 alusta alkaen TE-palvelut siirtyvät valtiolta kuntien järjestämisvastuulle. Siirtävistä työllisyyspalveluista muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, joka rahoitetaan kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän kautta. Valtionosuus on yleiskatteista rahoitusta, eli kunnat voivat käyttää rahoitusta haluamallaan tavalla tehtävälainsäädännön puitteissa. Valtionosuusjärjestelmä kohdentaa rahoitusta kunnille laskennallisesti, ei kustannuksiin perustuen. Uuden tehtäväkokonaisuuden rahoitus

kohdennetaan kunnille pääsääntöisesti työikäisen väestön ja työttömien määrän mukaan. Alkuvaiheessa sovelletaan kuitenkin siirtymäsäännöksiä. Vuonna 2025 rahoituksen määräytymiseen vaikuttaa 50 prosentin painoarvolla vuoden 2023 toteutuneet kustannukset. Vuonna 2026 toteutuneiden kustannusten painoarvo on 25 prosenttia ja vuodesta 2027 alkaen niillä ei ole enää vaikutusta. Toisin sanoen vuodesta 2027 alkaen yksittäisen kunnan kulutus ei enää vaikuta yksittäisen kunnan valtionosuuksiin. Lähtökohtaisesti uudistus on kunnille kustannusneutraali, mutta ennen järjestämisvastuun siirtoa voimaan tulevien tehtävämuutosten seurauksena uudistuksen rahoitus ei ole täysimääräistä. Vaikka jatkossa TE-palveluiden valtionosuus upotetaan osaksi yleiskatteista valtionosuutta, voidaan sen osuus eritellä. Forssan kaupunki saa 1 953 208 euroa valtionosuutta TE-palveluiden rahoittamiseen. Tämä summa on sovittu maksettavan sellaisenaan TyöHämeelle, joka vastaa palveluiden järjestämisestä. Lisäksi kaupunki saa valtionosuksina 1 310 692 euroa työttömyysetuuskulujen kasvun kompensatiota. Tämän osuuden riittävyys selviää vasta jälkikäteen työllisyyden kehityksen perusteella.

Talousarvion valtionosuusarviot perustuvat Valtionvarainministeriön syyskuussa julkaisemiin ennakkolisiin laskelmiin. Ensi vuoden valtionosuudet ovat absoluuttisesti nousemassa noin 2,0 miljoonaa euroa vuodesta 2024, mutta kun eliminoidaan TE-palveluiden siirrosta aiheutuviin uusiin kustannuksiin kohdennetut 3,25 miljoonan euron valtionosuudet, vertailukelpoiset valtionosuudet tosiasiallisesti laskevat 1,25 miljoonaa euroa. Peruspalvelujen valtionosuus ilman TE-rahoitusta ja veromenetysten korvausta on kaupungille 158 000 euroa negatiivinen ja se laskee 208 000 euroa. Verotuloihin perustuvaa tasausta kaupunki sen sijaan saa 5,4 miljoonaa euroa ja veromenetysten korvausta 2,1 miljoonaa euroa. Tasauksen määrä laskee 84 000 euroa ja korvauksen määrä 965 000 euroa.

Kuntien valtionosuuksia rasittavat määräaikaisen vuonna 2024 tehdyn valtionosuuslisäyksen takaisinperintä (11 €/asukas) ja sote-uudistuksen jälkikäteistarkastuksesta johtuva valtionosuuden lisäsiirtotarve (121 €/asukas). Näiden melko isojen valtionosuuksia pienentävien muutosten kompensoimiseksi valtionosuuksia on kasvatettu 277 miljoonalla eurolla (50 €/asukas), mutta kompensoinnin jälkeenkin valtionosuuksiin kohdistuu leikkauksia. Forssan kaupungin valtionosuuksiin vaikutta negatiivisesti myös sote-uudistuksen muutosrajotit ja järjestelmämuutoksen taseaus, jotka ovat kuntakohtaisesti vaihtelevia ja joiden avulla sote-uudistuksen vaikutuksia kunnan taloudelliseen asemaan on ajallisesti tasoitettu. Forssan osalta se tarkoittaa, että järjestelmämuutoksen taseaus pienentää valtionosuuksia 15 euroa asukasta kohden joka vuosi vuosina 2024–2027.

Kaikkiaan 245 kunnan peruspalvelujen valtionosuudet ovat alhaisemmalla tasolla kuin vuonna 2023. Niistä 84 kunnalla yli 200 euroa asukasta kohti.

Vuoden 2024 talousarvion valmistelun lähtökohdat

Forssan kaupungin taseen kumulatiivinen ylijäämä on vuoden 2023 tilinpäätöksessä 18,3 miljoonaa euroa. Kuluvan vuoden 2024 tulos on muodostumassa hyvinvointikuntayhtymän purkamisen vaikuttamana noin 7,5 - 8 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Forssan kaupungin taloudellinen tilanne on ollut suhteellisen vakaa viimeiset vuodet ja vuosi 2023 oli poikkeuksellisen vahva sote-uudistukseen liittyneiden verohäntien avustamana. Taustalla ovat vaikuttaneet jo pitkään tiedossa olleet haasteet kaupungin ikärakenteen muutokseen ja väestön vähenemiseen liittyen.

Kuntatalous ja kaupungin talous sen mukana on vahvassa murroskohdassa. Muutos alkoi jo 2024, jolloin kaupungin tulos oli jo talousarviossa suunniteltu alijäämäiseksi. Samalla kun valtionosuudet laskevat, kaupungin kustannukset kasvavat. Kaupungin toimintakuluista henkilöstökuluja on noin 57 prosenttia. Kunta-alan yleinen virka- ja työehtosopimus on voimassa 30.4.2025 asti, joten tarkkaa tietoa tulevasta sopimuskorotuksista ei vielä ole. Valtionvarainministeriö on ennakoanut kevään 2024 kuntatalousohjelmassa, että kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksi nousee keskimäärin 3,1 % vuodessa vuosina 2025–2028. Kuntien ansiotasoindeksi on arvioitu nousevan vielä hieman sitä enemmän. Kaupungin 30 miljoonan euron henkilöstökuluihin 3,1 prosentin korotus tarkoittaisiin noin 930 000 euron kasvua. Kaupunki ostaa palveluja noin 14 miljoonalla eurolla vuosittain, mikä on 26 prosenttia kaikista toimintakuluista. Laskennallisesti tarkastellen 3,1 prosentin kasvu tarkoittaisi noin 430 000 euroa.

Forssan kaupunkistrategian mukaan taloudellinen järkivihreys tarkoittaa esimerkiksi ylijäämäisiä tilinpäätöksiä. Kuntalaki 110 § sanoo, että taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kaupungin taseessa arvioidaan olevan edellisten vuosien ylijäämiä noin 11 miljoonaa euroa tilinpäätöksessä 2024.

Tarkastellaan asiaa sitten kaupunkistrategian, kuntalain tai yleisesti hyväksytyjen kuntatalouskäsitteiden kautta, kaupungin talousarvion laadinnan lähtökohdat olivat sellaiset, että talouden tasapaino edellytti toiminnan sopeuttamista. Näistä lähtökohdista valtuusto hyväksyi 12.8.2024 vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025–2027 taloussuunnitelmalle alla olevat periaatteet ja linjaukset. Käytännössä valtuusto linjasi, että valmistelussa löydetään ensi vaiheessa miljoonan euron sopeutukset. Tasapainoiseen talouteen pääseminen suunnitelmakaudella edellyttää vielä muitakin päätöksiä, mutta näistä lähtökohdista valmistelu alkoi.

1. Kaupungin taloutta ja palvelutoimintaa hoidetaan suunnittelukaudella 2025–2027 siten, että kaupungin talous pysyy tasapainossa.
2. Talousarvion tavoiteasettelu perustuu kaupunkistrategiaan ja siinä asetettuihin tavoitteisiin. Palvelualueet esittävät talousarviossa vaikutuspiirissään olevat strategiaan toteuttavat tavoitteensa ja mittarinsa sekä toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.
3. Keskushallinnon toimialalle annetaan suunnitteluohje valmistella talousarvio sellaiseksi, että ulkoinen toimintakate on korkeintaan 5 220 000 €.

4. Sivistystoimen toimialalle annetaan suunnitteluohje valmistella talousarvio sellaiseksi, että ulkoinen toimintakate ilman uusia te-uudistuksen tuomia velvoitteita on korkeintaan 29 270 000 €.
5. Tekninen- ja ympäristötoimen toimialalle annetaan suunnitteluohje valmistella talousarvio sellaiseksi, että ulkoinen toimintakate on korkeintaan 7 060 000 €.
6. Kaikille toimialoille annetaan suunnitteluohjeeksi sopeuttaa taloutta suunnitelmavuosina.
7. Vesihuoltoliikelaitoksen maksaman korvauksen suuruus päätetään talousarvion yhteydessä.
8. Konserniyhtiöiltä edellytetään toimenpiteitä, jotka parantavat kaupunkikonsernin talouden tasapainoa.
9. Hyväksyy talousarvion laadintaprosessin ja aikataulun liitteen mukaisesti.

Forssan kaupungin keskeisten talouden tunnuslukujen kehitys ja tulo-rahoituksen riittävyys

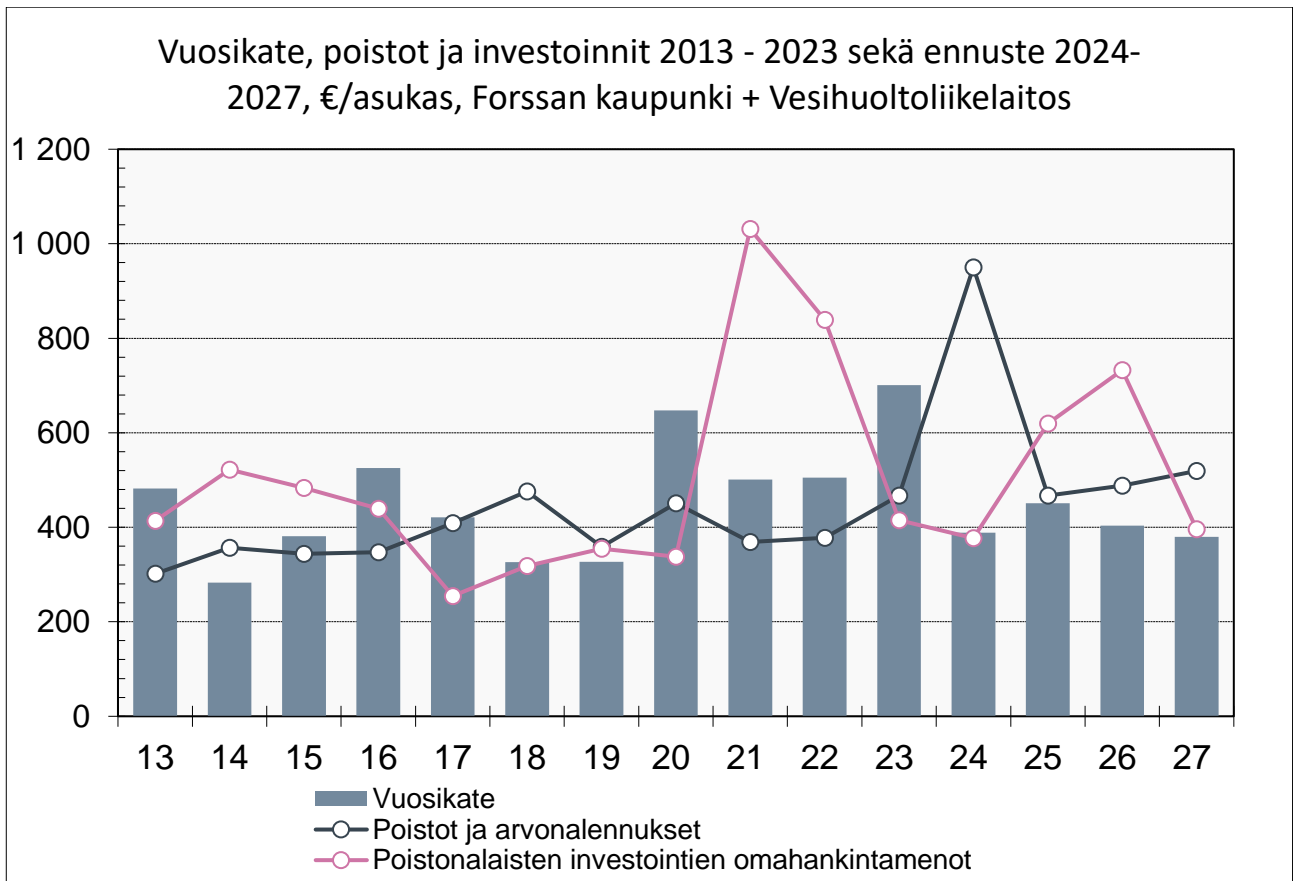
Kuntataloudessa on tavoitteena oltava tulo-rahoituksen riittävyys, mikä tarkoittaa sitä, että usean tilikauden tarkastelujaksolla tuloslaskelmaan merkittyjen tulojen tulee kattaa tuloslaskelmaan merkityt menot. Kuntalaki toteaa, että taloussuunnitelma on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Kunnan talouden voi arvioida olevan tasapainossa, kun vuosikate kattaa poistot. Poistot kuvaavat keskimääräistä vuosittaista korvausinvestointitarvetta. Mikäli vuosikate kattaa poistot (korvausinvestoinnit), kunnan ei tarvitse velkaantua, realisoida käyttöomaisuuttaan tai pitkäaikaisia sijoituksiaan tai vähentää toimintapääomaansa pitääkseen palvelujen tuotantovälineet toimintakunnossa. Tulo-rahoituksen riittävyttä voidaan paremmin arvioida vertaamalla vuosikatteen, poistojen sekä poistonalaisten investointien omahankintamenojen suuruutta toisiinsa.

Taloussarvion mukaan kaupungin vuosikate on koko suunnitelmakauden ajan poistoja pienempi. Ilman riittäviä suunnitelmavuosille kohdistuvia sopeutustoimia Forssan kaupungin talouden ei voi sanoa olevan tasapainossa suunnitelmakaudella.

Investointiohjelma vaikuttaa suoraan kaupungin lainanottotarpeeseen ja sitä kautta suhteelliseen velkaantumiseen ja lainanhoitokatteeseen. Kaupungin talouden liikkumavara on pieni ja sote-uudistuksen jälkeen investointien, rahoituskustannusten ja poistojen merkitys on suhteellisesti kasvanut.

Taloussarviossa kaupunkiemon suunnitelmakauden vuosikatteen määrä on noin 14,0 miljoonaa euroa ja investointien rahavirta 24,6 miljoonaa euroa. Liikelaitos huomioiden vuosikate on 20,4 miljoonaa euroa ja investointien rahavirta 29,2 miljoonaa euroa. Huomioitavaa on, että investointisuunnitelmassa on vuosille 2025–2026 ajoitettu merkittävä kustannusarvioltaan noin 10,9 miljoonan euron Vesihelmen peruskorjaus.

Kaupungin lainamäärä on talousarviovuoden alussa noin 34,8 miljoonaa euroa. Vuosikatteet uhkaavat jäädä poistoja pienemmäksi ja Vesihelmen peruskorjaus kasvattaa suunnitelmakauden investointeja. Hyvinvointikuntayhtymän purkamisesta saatavan kassavirran ansiosta kaupungin lainamäärä pysyy lähes nykyisellä tasolla suunnitelmakaudella. Taloussuunnitelman mukaan lainamäärä kasvaisi 0,8 miljoonaa euroa 35,6 miljoonaan euroon vuoden 2027 loppuun mennessä. Asukasta kohden lainamäärä on 2 166 euroa suunnitelmakauden lopussa.

Koko kaupungin lainanhoitokate on talousarviovuonna 2,0 ja kaupunkiemon 1,5. Suunnitelmakauden lopussa lainanhoitokatteet ovat 1,7 ja 1,2. Mikäli lainanhoitokate on alle 1, tarkoittaa tämä, ettei kaupungin tulorahoitus riitä lainojen korkokuluihin ja lyhennyksiin. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun lainanhoitokate on yli 2 ja tyydyttävä kun lainanhoitokate on 1–2.

Kaupungin talouden keskeisistä tunnusluvuista on graafisia esityksiä talousarviokirjan liitteenä.

2.3. VÄESTÖ

Vuoden 2024 alussa Forssassa oli 16 506 asukasta. Väestön määrä on laskenut melko tasaisesti noin 0,8 prosentin vuosivauhtia. 2021 ja 2022 väkiluvun pieneneminen kiihtyi, mutta vuonna 2023 väkiluku kasvoi lisääntyneen maahanmuuton seurauksena. Alkuvuoden 2024 perusteella kasvu on jäämässä yhteen vuoteen ja väkiluvun kehitys palaisi laskevaan trendiin.

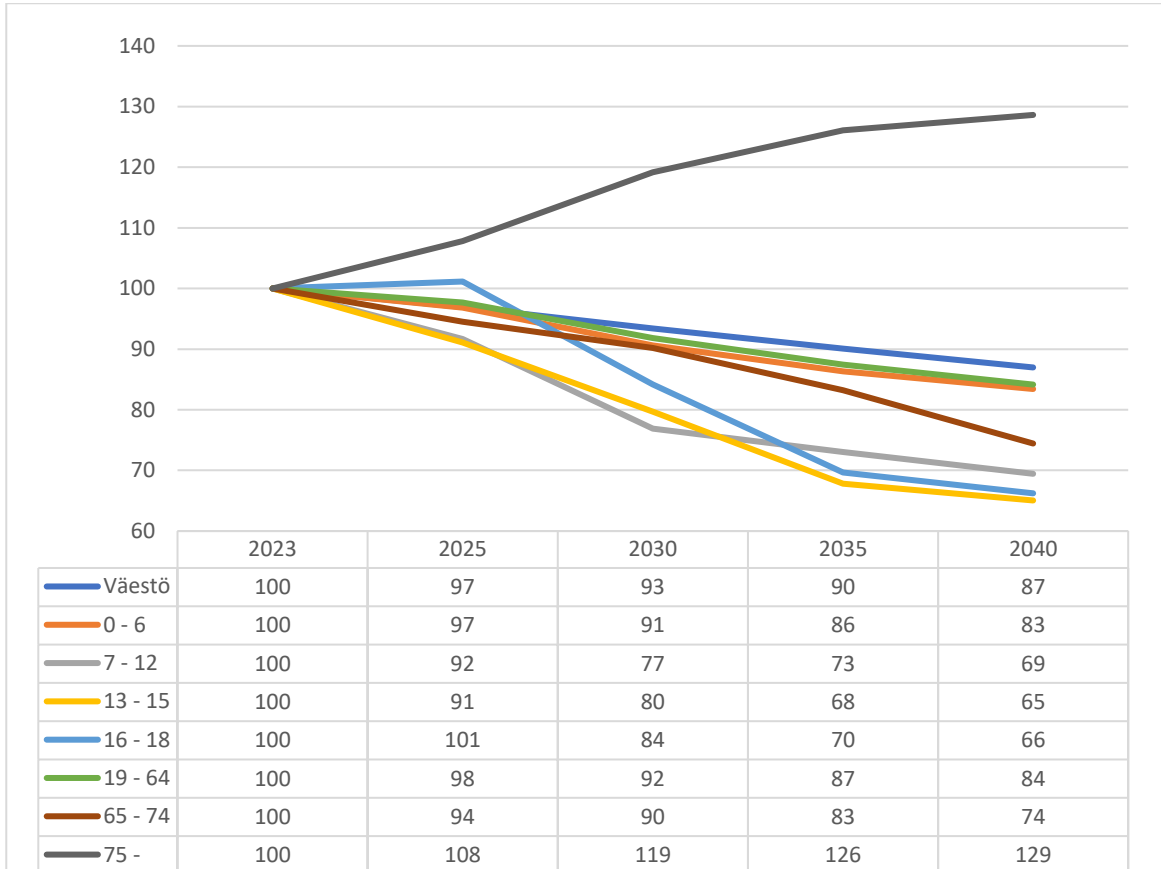
Forssan kaupungin väestön kehitys 2010–2024 StatFin vuoden 2021 tietokannan mukaan.

Vuosi	Väestö 31.12.	Muutos hlöä	Muutos %
2010	17.904	97	0,5
2011	17.833	-71	-0,4
2012	17.727	-106	-0,6
2013	17.667	-60	-0,3
2014	17.521	-146	-0,8
2015	17.422	-99	-0,6
2016	17.328	-94	-0,5
2017	17.185	-143	-0,8
2018	17.028	-157	-0,9
2019	16.901	-127	-0,7
2020	16.800	-101	-0,6
2021	16.570	-230	-1,4
2022	16.457	-214	-1,3
2023	16.502	45	0,3
2024*	elokuu16.450	-52	-0,3
*tilastokeskuksen ennuste			

Väestöennuste ikäryhmittäin tilastokeskuksen vuoden 2021 ennusteen mukaan on esitetty alla olevassa taulukossa. Tilastokeskuksen väestöennuste julkaistaan kolmen vuoden välein ja käytettävissä oleva ennuste on jo melko vanha. Tarkkoja ennusteita tärkeämpää talousarvion kannalta on tunnistaa eri ikäluokkien muutostrendit. Ainoastaan yli 75-vuotiaiden määrän ennakoidaan kasvavan Forssassa tulevina vuosina.

	2023	2025	2030	2035	2040
Asukasluku yhteensä	16 410	16 162	15 575	15 022	14 500
0 - 6	724	701	656	625	604
7 - 12	805	738	619	588	559
13 - 15	472	430	376	320	307
16 - 18	524	530	441	365	347
19 - 64	8 318	8 124	7 639	7 273	7 000
65 - 74	2 726	2 576	2 458	2 269	2 029
75 -	2 841	3 063	3 386	3 582	3 654

Väestöennuste indeksoituna eri ikäluokittain tilastokeskuksen ennusteen mukaan:

3. ESITYSTAPA, RAKENNE JA SITOVUUS

3.1. ESITYSTAPA JA RAKENNE

Talousarvio ja kolmeksi vuodeksi laadittu taloussuunnitelma sisältävät tuloslaskelmaosan, rahoitusosan, käyttötalousosan ja investointiosan. Lisäksi talousarvio ja taloussuunnitelma sisältävät yleisen osan, liikelaitoksen ja konserniyhteisöjen tavoitteet sekä tarvittavat liitteet.

Kaupungin kokonaistaloutta kuvataan talousarvion ja taloussuunnitelman tuloslaskelmaosassa ja rahoitusosassa. Tuloslaskelmat ja rahoituslaskelmat esitetään erikseen: kaupunki ilman liikelaitosta ja koko kaupunki mukana liikelaitos.

TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmaosassa esitettävät kokonaistalouden keskeiset erät ovat verotulot, valtionosuudet ja varsinaiset toiminnan menot ja tulot sekä suunnitelman mukaiset poistot.

Toimintakate = toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin ja lainan lyhennyksiin. Tulorahoitus on ylijäämäinen, mikäli vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, jos vuosikate alittaa poistot. Mikäli vuosikate on alijäämäinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Tuloslaskelmassa tilikauden tuloksen käsittelyerät (poistoerot, vapaaehtoisten varausten muutokset ja rahastojen muutokset) eivät ole määrärahoja tai tuloarvioita, koska ne eivät ole rahoitusvaikuttaisia eriä. Valtuusto hyväksyy kuitenkin niitä koskevat suunnitelmat talousarvion tuloslaskelmaosan hyväksymisen yhteydessä.

RAHOITUSOSA

Rahoitusosassa esitetään kunnan rahoituslaskelma ns. rahavirtalaskelmana, jossa erikseen on nähtävissä toiminnan ja investointien rahavirrat, jotka käsittävät tulorahoituksen ja investointierät. Lisäksi rahoituslaskelmasta käy ilmi rahoituksen rahavirta. Sitä varten rahoituksen rahavirtalaskelmassa esitetään ensin antolainauksen ja lainakannan muutokset. Niiden jälkeen esitetään maksuvalmiuteen vaikuttavat omien pääomien muutokset. Maksuvalmiuden muutoksiin vaikuttavat myös toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset, vaihto-omaisuuden, saamisten ja korottomien velkojen muutokset. Rahoituslaskelman selkeyden säilyttämiseksi esitetään siinä eriteltyinä vain kokonaistalouden kannalta olennaiset erät.

KÄYTTÖTALOUSOSA

Kaupungin toiminnan ohjausta kuvataan puolestaan käyttötalousosassa ja investointiosassa. Käyttötalousosassa valtuusto asettaa kuntalain edellyttämät toiminnalliset tavoitteet: kaupunkistrategiasta valitut kriittiset menestystekijät, toimenpiteet, jotka edistävät kriittisen menestystekijöiden toteutumista ja tavoitetasot talousarviovuodelle sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot toimielimille palvelualueittain tehtävien hoitamiseen. Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot sisältävät myös ne sisäiset erät, joihin toimielin tai muu toiminnasta vastaava yksikkö voi vaikuttaa.

Käyttötalousosassa esitetään myös palvelun tuloslaskelma, josta ilmenee toiminnan kustannusrakenne kokonaisuudessaan. Kustannusrakenne on alustava ja se tarkentuu käyttösuunnitelmassa. Kokonaiskustannuksissa esitetään pitkävaikutteisten tuotannon tekijöiden (käyttöomaisuuden) suunnitelman mukaiset poistot.

Lisäksi käyttötalousosassa esitetään palveluittain toiminnan painopisteet talousarviovuonna, muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa, keskeiset muutokset ja asiat taloussuunnitelmasta sekä keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi. Lisäksi esitetään keskeiset mittarit ja tunnusluvut, joita seurataan.

Talousarviomäärärahat hyväksytään vuoden 2025 palveluiden osalta. Vuodet 2026 ja 2027 ovat alustavia arviota, eivät määrärahoja. Käyttötalousosa sisältää 18 palvelualueita, joille osoitetaan menomäärärahat ja tuloarviot.

INVESTOINTIOSA

Investointiosa sisältää investointisuunnitelmat talousarviovuodelle ja suunnitelmavuosille. Investointiosassa valtuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot hankeryhmille. Investointiosassa käsitellään vain aktivoitavat hankintamenot. Tuloarviona esitetään valtion ja muiden yhteisöjen rahoitusosuudet investointimenoihin. Käyttöomaisuuden myynneistä esitetään suunnitelman mukainen hankintamenojäännös. Investointivarauksen tai rahaston käyttö hankkeen rahoitukseen esitetään erikseen sitovana perusteluna.

Investointiosaan varataan määrärahat hyödykkeen hankintaan, mikäli hyödykkeen tai hyödykkeen eri komponenttien verollinen hankintahinta on vähintään 10.000 euroa.

Määrärahat esitetään talousarviokirjassa hankeryhmittäin.

LIIKELAITOS

Kaupungilla on yksi kuntalain mukainen liikelaitos: Forssan vesihuoltoliikelaitos. Talousarvion käyttötalousosassa menoihin ja tuloihin sisältyvät palvelujen ja tavaroiden ostot liikelaitokselta ja vastaavasti palvelujen myynti ja vuokraus liikelaitokselle.

Määrärahaa liikelaitoksen investointimenoon ei oteta kaupungin talousarvion investointiosaan, vaan mahdollinen pääomarahoitusta liikelaitoksen investointimenoon käsitellään talousarvion rahoitusosassa sisäisenä antolainana tai peruspääoman lisäyksenä. Kaupungin talousarviossa liikelaitoksen kaupungille maksama peruspääoman korko ja lainan korko näkyy tuloslaskelmassa rahoitustuotoissa ja -menoissa.

Johtokunnan esitys liitetään osaksi kaupunginhallituksen esitystä kaupungin talousarvioksi ja -suunnitelmaksi valtuustolle.

Hallintosäännön 75 § mukaan valtuusto hyväksyy talousarviossa liikelaitoksen talousarvion sitovat erät ja liikelaitoksen sitovat toiminnan ja talouden tavoitteet.

Vesihuoltoliikelaitoksen johtokunta hyväksyy liikelaitoksen talousarvion valtuuston asettamien tavoitteiden perusteella.

KAUPUNKIKONSERNI

Kaupunkikonsernilla tarkoitetaan kaupungin sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostamaa taloudellista kokonaisuutta, jossa kaupungilla yksin tai muiden konserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräämisvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö).

Kaupunginvaltuusto hyväksyy tavoitteet talousarviossa ja -suunnitelmassa myös kaupunkikonsernille.

Forssan kaupungin konsernirakenne on seuraava:

	kaupungin omistusosuus %
Tytäryhteisöt:	
Forssa-asunnot Oy	100,00*
Loimijoen Kuntapalvelut Oy	92,9*
Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy	95,7*

Kaupungin omistusosuudessa on käytetty olettamusta, että Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän omistamat osakkeet siirtyvät kaupungin omistukseen kuntayhtymän purkamisen seurauksena vuoden 2024 aikana.

Forssan Yrityskehitys Oy	100,00*
Forssan kaupungin Vanhustenkotiyhdistys ry	jäsen

Osakkuusyhteisöt:	
As Oy Tölönrivi	40,20

Kuntayhtymät:	
Hämeen liitto	11,73
Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä	44,12*

Forssan seudun hyvinvointikuntayhtymän sote-toiminta päättyi 31.12.2022, mutta se jatkoi toimintaansa vuokraamalla omistuksessaan olevia kiinteistöjä Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle. Kuntayhtymän jäsenkunnat ovat päättäneet purkaa kuntayhtymän ja kuntayhtymä lakkaa olemasta vuoden 2024 loppuun mennessä. Hyvinvointikuntayhtymä myi omistamansa Forssan sairaalan Kanta-Hämeen hyvinvointialueelle vuoden 2024 aikana ja loput sen omistamat kiinteistöt siirtyivät jäsenkuntien omistukseen.

Loimijoen Kuntapalvelut Oy jakautui kahdeksi erilliseksi yhtiöksi vuoden 2024 aikana. Loimijoen Kuntapalvelut Oy tuottaa jatkossa ateria- ja puhtauspalveluita ja Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy kirjanpito- ja palkanlaskentapalveluita. Jakautumisella varauduttiin hallitusohjelmassa kirjattuun in-house -sääntelyn muutokseen ja pyrittiin varmistamaan yhtiöiden sidosyksikköaseman säilyminen jatkossakin.

Konsernitavoitteet asetetaan talousarvion yhteydessä * merkityille yhteisöille.

3.2. SITOVUUS

KÄYTTÖTALOUSOSA

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvio on oikeudellisesti sitova, mutta taloussuunnitelma on vain ohjeellinen; ainoastaan alijäämän kattamiseksi esitetyt toimenpiteet ovat sitovia.

Käyttötalouden määrärahat ja tuloarviot ovat sitovia toimialatasolla. Kyseessä on bruttositovuus, menot ja tulot ovat molemmat erikseen sitovia. Käyttötalouden sisältää yhteensä 17 eri palvelualueita.

Nettositovuuden piirissä ovat seuraavat käyttötalouden palvelut

- 230 Vapaa-aikapalvelut
- 280 Hyvinvointi- ja kehityspalvelut
- 580 Yhteistoiminta-alueen jätehuolto

Käyttötalouden esitetyt palvelujen menestystekijät, toimenpiteet ja tavoitetasot sekä taloudelliset tavoitteet eli määrärahat ja tuloarviot ovat sitovia. Käyttötalouden esitetyt tunnusluvut, painopisteet, jne. eivät ole sitovia tavoitteita.

Investointiosan määrärahat ja tuloarviot sekä kokonaiskustannusarviot ovat sitovia hankeryhmittäin tai hankkeittain. Sitovat hankeryhmät tai hankkeet on merkitty investointiosaan kirjaimella (s). Mikäli investoinnin hankintamenon ennakoitaan ajoittuvan kahdelle tai useammalle vuodelle, hyväksyy valtuusto investoinnin hankinnan kokonaiskustannusarvion sitovana, jolloin kustannusarvion sisällä tapahtuvat vaihtelut vuositasolla ovat sallittuja. Vuodet 2026–2027 ovat suuntaa antavia, eivät varsinaisia määrärahoja.

TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmaosassa sitovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat:

- verotulot
- valtionosuudet
- rahoitustuotot ja -kulut yhteensä

RAHOITUSLASKELMAOSA

Rahoituslaskelmaosassa sitovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat:

- antolainasaamisten lisäys
- antolainasaamisten vähennys
- lainakannan muutos

LIIKELAITOS JA KONSERNIYHTEISÖT

Konsernitavoitteet ovat sitovia kaupungin liikelaitokselle. Valtuustoon nähden sitovia eriä liikelaitoksen tulosbudjetissa ovat kaupungin ja liikelaitoksen väliset pääomarahoituksen korvaukset. Näitä korvauksia ovat korkotulot ja -menot sisäisestä anto- ja ottolainauksesta sekä korvaukset kaupungin liikelaitokseen sijoittamasta peruspääomasta.

3.3. KÄYTTÖSUUNNITELMAT

Valtuuston hyväksyttyä talousarvion saattaa kaupunginhallitus sen täytäntöönpano-ohjein lautakuntien, tilivelvollisten virkamiesten ja muiden viranomaisten noudatettavaksi.

Kaupunginhallitus, lautakunta tai johtokunta päättää sen jälkeen käyttösuunnitelmasta, jolla tarkistetaan asianomaisen toimielimen talousarvioehdotukseen sisältynyt alustava käyttösuunnitelma valtuuston päätöksiä vastaavaksi sekä päättää omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja määrärahojen käytöstä. Käyttösuunnitelmalla toimielimet asettavat valtuuston määrittelemien tavoitteiden kanssa yhdenmukaiset, tarkennetut tavoitteet sekä jakavat määrärahat ja tuloarviot seuraavan tason yksiköille (käyttötalousosa) ja kohteille (investointiosa) osamäärärahoiksi ja osatuloarvioiksi.

Kaupunginhallituksen, lautakunnan tai johtokunnan määräämä ja sen alainen viranhaltija päättää seuraavan tason käyttösuunnitelmista sekä päättää omalta osaltaan tehtävien toteuttamisesta ja osamäärärahojen käytöstä asettamalla tarkennetut tavoitteet ja jakamalla osamäärärahat ja -tuloarviot pienempiin ja tarkempiin osiin.

Toimivallanjakoa koskevat määräykset annetaan hallintosäännössä.

3.4. TALOUSARVION TOTEUTUMISEN SEURANTA JA ARVIOINTI

Talousarviossa kaupunginvaltuusto hyväksyy toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet palvelualueittain. Alemman palveluyksikkötason tavoitteet hyväksytään lautakuntien käyttösuunnitelmissa. Valtuusto hyväksyy talousarviossa myös toiminnalliset ja taloudelliset konsernitavoitteet tytäryhtiöille ja liikelaitoksille sekä kuntayhtymille.

Kaupungin talousarvion toteutumisen seuranta tapahtuu kuukausiraportoinnilla siten, että kaupunginhallitukselle informoidaan talousarvion toteutumisesta aina kuukauden päätyttyä seuraavan kuukauden aikana tuloslaskelmatasolla. Raportti sisältää myös toteumaennusteen koko vuodelle. Tällä tavoin voidaan reagoida ajoissa mahdollisiin muutostarpeisiin toiminnassa ja talousarviossa. Myös lautakunnat ja johtokunnat käsittelevät kuukausiraportin kokouksissaan kuukausittain. Lisäksi laaditaan osavuosikatsaukset maalisi-, kesä- ja syyskuun lopun tilanteesta.

Liitteenä 1 on kokonaiskuvaus kaupungin arviointijärjestelmästä. Valtuuston hyväksymä talousarviokirja ja lautakuntien ja esihenkilöiden hyväksymät käyttösuunnitelmat muodostavat luettelon tavoitteista ja mittareista, joita talousarviovuoden aikana seurataan.

4. KÄYTTÖTALOUSOSA

4.1.KÄYTTÖTALOUSOSAN LASKENTAPERUSTEET

Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelmakauden ensimmäinen vuosi.

HENKILÖSTÖKULUT

Henkilöstökulujen määrärahoissa on huomioitu alla luetellut sopimuskorotukset, joiden kustannusvaikutus koko vuodelle 2025 on noin 0,6 %.

Kunta-alan sopimuskorotukset 2025					
		KVTES	OVTES	TS	TTES
1.2.2025	Kehittämishjelmaerä	0,40 %	0,30 %	0,30 %	0,40 %
1.6.2025	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	0,40 %	0,50 %	0,50 %	0,40 %

Edellä mainittujen jo sovittujen korotusten lisäksi määrärahoissa on varauduttu vuosikustannuksiltaan 1,0 prosentin vielä päättämättömiin sopimuskorotuksiin.

Forssan kaupungin sosiaalivakuutusmaksuina on käytetty seuraavia arvioita vuosille 2025–2027:

%-yksikköä	2024	2025	2026	2027
Kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksut	1,16	1,88	1,84	1,84
Työttömyysvakuutusmaksut	1,05	0,80	0,80	0,80
Tapaturmavakuutusmaksut	0,22	0,22	0,22	0,22
Muut vakuutusmaksut	0,06	0,06	0,06	0,06
Eläkemaksu				
Työnantajan osuus palkkaperusteisesta eläkemaksusta	16,80	16,85	16,85	17,10
Tasausmaksu	3,00	2,50	2,50	2,50
Opettajien eläkemaksu	16,40	16,52	17,20	17,20

Sairausvakuutusmaksu on nousemassa selvästi vuodelle 2025, mutta vastaavasti tasausmaksu ja työttömyysvakuutusmaksu laskevat. Kuntatyönantajan sivukulut ovat nousemassa kokonaisuudessaan 0,21 prosenttiyksikköä vuodelle 2025 ja niiden ennakoitaan nousevan edelleen 0,24 prosenttiyksikköä vuodelle 2026. Vuoden 2026 ennakoarvioihin on kuitenkin syytä suhtautua varauksella.

PALVELUJEN OSTOT

Palvelujen ostot tililuokittain on esitetty alla olevassa taulukossa. Muiden palvelujen ison kasvun taustalla ovat työllisyyspalvelujen ostot TyöHämeeltä.

	TP 2023	TA 2024	TAE 2025	Ero%
PALVELUJEN OSTOT	-15 368 008	-15 576 720	-17 266 325	10,8
4300 Asiakaspalvelujen ostot	-612 412	-838 178	-584 500	-30,3
4340 Asiantuntijapalvelut	-1 570 134	-1 595 400	-1 637 500	2,6
4341 Toimistopalvelut	-395	0	0	
4342 ICT-palvelut	-2 945 883	-2 831 599	-2 847 819	0,6
4344 Rahoitus- ja pankkipalvelut	-17 781	-15 000	-19 000	26,7
4346 Työvoiman vuokraus	-164 009	-123 000	-83 000	-32,5
4350 Painatukset ja ilmoitukset	-248 921	-298 860	-293 020	-2,0
4360 Posti- ja kuriiripalvelut	-70 784	-56 850	-79 728	40,2
4370 Vakuutukset	-81 757	-171 750	-158 295	-7,8
4380 Puht.pito- ja pesulapalvelut	-2 064 021	-1 858 363	-1 849 885	-0,5
4390 Rakenn. ja alueiden rakentamis	-1 436 166	-1 672 518	-1 313 031	-21,5
4400 Koneiden, kaluston ja laitteid	-285 400	-306 715	-297 680	-2,9
4410 Majoitus- ja ravitsemuspalvelu	-2 498 117	-2 501 373	-2 595 757	3,8
4420 Matkustus- ja kuljetuspalvelut	-1 492 475	-1 407 090	-1 402 080	-0,4
4430 Sosiaali- ja terveystoimintapalvelut	-496 954	-353 220	-484 730	37,2
4440 Koulutus- ja kulttuuripalvelut	-237 005	-261 900	-257 000	-1,9
4450 Osuus verotuskustannuksiin	-171 647	-171 000	-156 000	-8,8
4460 Muut yhteistoimintaosuudet	-754 183	-899 034	-846 200	-5,9
4470 Muut palvelut	-219 964	-214 870	-2 361 100	998,9

SISÄISET ERÄT

Käyttötalouden palvelukohtaisiin määrärahoihin ja tuloarvioihin sisältyvät myös sisäisen laskutuksen erät. Sisäisiä tuottoja perivät seuraavat yksiköt: ICT-palvelut, puhelinpalvelut, painatuspalvelut, postituspalvelut ja tilapalvelu ja maankäyttöpalvelu.

Sisäiset erät eriteltyinä ovat:

ICT-palvelut	759 340 euroa
puhelinpalvelut	25 500 euroa
painatuspalvelut	100 880 euroa
postituspalvelut	27 190 euroa
maankäyttöpalvelut ja tilapalvelu	7 463 984 euroa
muut sisäiset	2 000 euroa
Yhteensä	8 378 894 euroa

4.2. KESKUSHALLINTO**KÄYTTÖTALOUSOSA**

tuotot/kulut €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos % 2024/2025	TS 2026	TS 2027
Keskushallinto						
100 Keskushallinto						
Toimintatuotot	1 712 117	1 252 970	1 253 910	0,1 %	1 255 940	1 275 030
Toimintakulut	5 901 310	6 070 510	5 906 200	-2,7 %	5 994 110	6 098 110
Toimintakate	-4 189 193	-4 817 540	-4 652 290	-3,4 %	-4 738 170	-4 823 080
700 Vaalit						
Toimintatuotot	32 306	99 810	6 000	-94,0 %	0	32 370
Toimintakulut	40 909	148 550	65 260	-56,1 %	0	47 100
Toimintakate	-8 603	-48 740	-59 260	21,6 %	0	-14 730
710 Tarkastustoiminta						
Toimintatuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakulut	43 615	58 710	58 740	0,1 %	58 740	58 740
Toimintakate	-43 615	-58 710	-58 740	0,1 %	-58 740	-58 740
Keskushallinto yhteensä						
Toimintatuotot	1 744 423	1 352 780	1 259 910	-6,9 %	1 255 940	1 307 400
Toimintakulut	5 985 834	6 277 770	6 030 200	-3,9 %	6 052 850	6 203 950
Toimintakate	-4 241 411	-4 924 990	-4 770 290	-3,1 %	-4 796 910	-4 896 550
Sivistys- ja tulevaisuuspalvelut						
200 Toimialan tukipalvelut						
Toimintatuotot	386 530	680 422	277 000	-59,3 %	277 000	277 000
Toimintakulut	2 344 324	2 956 074	2 790 739	-5,6 %	2 816 163	2 841 239
Toimintakate	-1 957 794	-2 275 652	-2 513 739	10,5 %	-2 539 163	-2 564 239
210 Perusopetus						
Toimintatuotot	1 828 305	1 756 237	1 760 000	0,2 %	1 760 000	1 760 000
Toimintakulut	15 877 083	15 628 730	16 137 597	3,3 %	16 533 055	16 907 248
Toimintakate	-14 048 778	-13 872 493	-14 377 597	3,6 %	-14 773 055	-15 147 248
230 Vapaa-aikapalvelut						
Toimintatuotot	1 621 479	1 560 400	1 084 400	-30,5 %	1 084 400	1 642 100
Toimintakulut	5 964 108	6 046 886	5 367 506	-11,2 %	5 765 047	7 283 825
Toimintakate	-4 342 629	-4 486 486	-4 283 106	-4,5 %	-4 680 647	-5 641 725

KÄYTTÖTALOUSOSA

tuotot/kulut € ulkoiset + sisäiset	TP 2023	TA 2024	TA 2025	Muutos % 2024/2025	TS 2026	TS 2027
240 Taide- ja koulutuskeskus Elli						
Toimintatuotot	1 116 048	1 219 540	1 223 190	0,3 %	1 223 190	1 223 190
Toimintakulut	5 362 941	5 594 380	5 570 623	-0,4 %	5 705 848	5 836 627
Toimintakate	-4 246 893	-4 374 840	-4 347 433	-0,6 %	-4 482 658	-4 613 437
250 Varhaiskasvatuksen palvelut						
Toimintatuotot	979 086	530 000	416 000	-21,5 %	416 000	416 000
Toimintakulut	9 811 947	9 443 896	9 314 275	-1,4 %	9 548 105	9 773 329
Toimintakate	-8 832 861	-8 913 896	-8 898 275	-0,2 %	-9 132 105	-9 357 329
280 Hyvinvointi- ja kehityspalvelut						
Toimintatuotot	1 306 082	1 430 991	1 532 003	7,1 %	1 532 003	1 532 003
Toimintakulut	2 917 412	3 087 442	6 004 521	94,5 %	6 037 023	6 071 395
Toimintakate	-1 611 330	-1 656 451	-4 472 518	170,0 %	-4 505 020	-4 539 392
285 Sosiaalipalvelut						
Toimintatuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakulut	1 484	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakate	-1 484	0	0	0,0 %	0	0
290 Terveyspalvelut						
Toimintatuotot	0	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakulut	306 337	300 000	350 000	16,7 %	360 000	370 000
Toimintakate	-306 337	-300 000	-350 000	16,7 %	-360 000	-370 000
Sivistys- ja tulevaisuuspalvelut yhteensä						
Toimintatuotot	7 237 530	7 177 590	6 292 593	-12,3 %	6 292 593	6 850 293
Toimintakulut	42 585 636	43 057 408	45 390 511	5,4 %	46 417 576	48 736 008
Toimintakate	-35 348 106	-35 879 818	-39 097 918	9,0 %	-40 124 983	-41 885 715

Teknisen ja ympäristötoimen toimiala**500 Teknisen ja ympäristötoimen hallinto ja maaseutupalv.**

Toimintatuotot	1 274	1 000	1 200	20,0 %	1 200	1 200
Toimintakulut	345 325	347 787	356 220	2,4 %	319 870	326 770
Toimintakate	-344 051	-346 787	-355 020	2,4 %	-318 670	-325 570

510 Maankäyttöpalvelut

Toimintatuotot	730 285	724 040	723 048	-0,1 %	722 802	724 770
Toimintakulut	723 351	637 200	562 780	-11,7 %	573 590	584 720
Toimintakate	6 934	86 840	160 268	84,6 %	149 212	140 050

520 Infrapalvelut

Toimintatuotot	227 003	109 400	107 400	-1,8 %	102 400	102 400
Toimintakulut	3 414 197	3 424 935	3 615 295	5,6 %	3 613 313	3 666 100
Toimintakate	-3 187 194	-3 315 535	-3 507 895	5,8 %	-3 510 913	-3 563 700

540 Pelastuspalvelut

Toimintatuotot	334 364	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakulut	578	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakate	333 786	0	0	0,0 %	0	0

570 Tilapalvelu

Toimintatuotot	9 717 728	9 937 350	10 447 436	5,1 %	8 240 614	9 349 690
Toimintakulut	5 449 766	6 029 894	5 731 394	-5,0 %	4 622 615	4 880 480
Toimintakate	4 267 962	3 907 456	4 716 042	20,7 %	3 617 999	4 469 210

580 Yhteistoiminta-alueen jätehuolto

Toimintatuotot	338 453	338 170	369 610	9,3 %	373 608	380 543
Toimintakulut	338 453	338 170	369 610	9,3 %	373 608	380 543
Toimintakate	0	0	0	0,0 %	0	0

600 Rakennusvalvonta ja ympäristöpalvelut

Toimintatuotot	528 042	528 000	327 000	-38,1 %	337 000	337 000
Toimintakulut	805 386	793 361	636 194	-19,8 %	640 740	640 740
Toimintakate	-277 344	-265 361	-309 194	16,5 %	-303 740	-303 740

610 Maankäytön suunnittelupalvelut

Toimintatuotot	24 610	40 000	10 000	-75,0 %	10 000	10 000
Toimintakulut	322 891	430 869	402 620	-6,6 %	413 820	358 720
Toimintakate	-298 281	-390 869	-392 620	0,4 %	-403 820	-348 720

Teknisen ja ympäristötoimen toimiala yhteensä

Toimintatuotot	11 901 759	11 677 960	11 985 694	2,6 %	9 787 624	10 905 603
Toimintakulut	11 399 947	12 002 216	11 674 113	-2,7 %	10 557 556	10 838 073
Toimintakate	501 812	-324 256	311 581	-196,1 %	-769 932	67 530

Käyttötalousosa yhteensä

Toimintatuotot	20 883 712	20 208 330	19 538 197	-3,3 %	17 336 157	19 063 296
Toimintakulut	59 971 417	61 337 394	63 239 574	3,1 %	63 375 647	66 125 686
Toimintakate	-39 087 705	-41 129 064	-43 701 377	6,3 %	-46 039 490	-47 062 389

TOIMIALA 10 KESKUSHALLINTO

PALVELU 100 KESKUSHALLINTO

TILIVELVOLLINEN Hallintojohtaja

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

<p>Kaupungin keskushallintoon sisältyvät kaupunginvaltuusto, kaupunginhallitus, kaupungin ja konsernin johto, sisäinen tarkastus, koko kaupunkia koskevat hallintopalvelut: talouspalvelut, henkilöstöpalvelut, puhelinvaihte, postituspalvelut, tietohallintopalvelut, painatuspalvelut, arkistopalvelut, hankintapalvelut, matkailu, markkinointi ja viestintä sekä tarkastustoiminta ja vaalit.</p> <p>Lisäksi keskushallinnon toimintoihin kuuluvat strategian mukainen kaupunkikonsernin johtaminen ja kehittäminen, kaupungin talouden ohjaus ja seuranta, talousarvion ja -suunnitelman valmistelu, tilinpäätöksen ja laskentatoimen kehittäminen sekä rahoitus- ja sijoitustoiminta, paikalliset yhteistoimintajärjestelmät, henkilöstön kehittäminen ja koulutus ja kansainvälinen toiminta.</p>

TALOUSARVIO 2025 - sisältää koko kaupunkia ja konsernia koskevia tavoitteita

Tavoite	Toimenpiteet
Kaupungin uudistaminen ja talouden tasapainottaminen.	<p>Hyödynnetään eläköitymisiä henkilöstömäärän vähentämisessä. Jokaisen eläketapahtuman tai muun poistuman yhteydessä pohditaan eri vaihtoehdot töiden uudelleen järjestelyyn. Täyttölupia haetaan vain erityisestä syystä.</p> <p>Tehdään suunnitelma kaupungintalon puhelinvaihte- ja aulapalvelujen uudistamisesta.</p> <p>Kaupunkistrategian päivittämissä aloitetaan.</p> <p>Päivitetään konserniohje.</p>
Erinomaisesta yrittäjäilmastostaan tunnettu Forssa.	Elinkeinopoliittisen ohjelman toimeenpano.
Välittävän ja arvostavan johtamistoiminnan Forssa. Esihenkilöt sitoutetaan kaupungin uudistamiseen.	<p>Järjestetään esihenkilövalmennus.</p> <p>Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma päivitetään.</p> <p>Jokainen kaupungin palveluyksikkö tekee henkilöstökyselyn tulosten pohjalta kehittämissuunnitelman, jonka toimeenpanoa seurataan.</p>
Ajantasaisen organisaation ja innovatiivisen toimintakulttuurin Forssa.	<p>Tarjotaan ja markkinoidaan kaupungin henkilöstölle koulutusta tekoälyn hyödyntämisestä.</p> <p>Pilotoidaan uusiotietokoneiden käyttöönotto.</p>

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Talouden tasapainottaminen.

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Forssan Yrityskehitys Oy:ltä ostettavat palvelut:
 500 000 € yritysneuvonta, elinkeinopalvelut ja elinvoimamarkkinointi. FYKin hankesalkku 3,2 €/asukas
 52 800 €. 30 000 € muut määrittämättömät FYKin hankkeet. Matkailu 80 000 €, josta kaupunki laskuttaa edelleen naapurikuntia asukasmäärien suhteessa.

100 000 € määrärahavaraus palvelujen ostoissa Forssan osaamispääoman nostamistalkoisiin ja yhteistyöhön HAMK:n kanssa.

Joukkoliikennepalvelut siirtyneet keskushallinnolta sivistystoimelle.

Taloussuunnitelma 2025–2027

--

Riskianalyysi

--

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

--

Tunnusluvut

	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Henkilötyövuodet	15	15	15	15
Tilat m ²	1 654	1 654	1 654	100,0

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	1 712 117	1 252 970	1 253 910	1 255 940	1 275 030
Kulut	-5 901 310	-6 070 510	-5 906 200	-5 994 110	-6 098 110
Netto	-4 189 193	-4 817 540	-4 652 290	-4 738 170	-4 823 080
<hr/>					
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	1 712 117	1 252 970	1 253 910	1 255 940	1 275 030
Myyntituotot	1 219 983	1 101 470	1 090 910	1 086 940	1 100 030
Maksutuotot	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	280 366	141 500	153 000	159 000	165 000
Muut toimintatuotot	211 767	10 000	10 000	10 000	10 000
Toimintakulut yhteensä	-5 901 310	-6 070 510	-5 906 200	-5 994 110	-6 098 110
Henkilöstökulut	-1 155 855	-1 290 060	-1 285 890	-1 318 300	-1 353 300
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-941 999	-1 054 630	-1 051 670	-1 068 670	-1 096 790
Henkilöstösivukulut	-213 856	-235 430	-234 220	-249 630	-256 510
Eläkkeet	-185 955	-207 020	-203 120	-218 000	-224 050
Muut henkilöstökulut	-27 901	-28 410	-31 100	-31 630	-32 460
Palvelujen ostot	-4 054 485	-4 103 440	-3 940 020	-3 995 520	-4 064 520
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-65 185	-52 300	-47 600	-47 600	-47 600
Avustukset	-105 493	-33 000	-32 000	-32 000	-32 000
Muut toimintakulut	-520 293	-591 710	-600 690	-600 690	-600 690
Toimintakate	-4 189 193	-4 817 540	-4 652 290	-4 738 170	-4 823 080
Suunnitelman mukaiset poistot	-66 774	-95 870	-145 014	-158 840	-158 733
Tilikauden tulos	-4 255 967	-4 913 410	-4 797 304	-4 897 010	-4 981 813

TOIMIALA 10 KESKUSHALLINTO

PALVELU 700 VAALIT

TILIVELVOLLINEN Hallintojohtaja

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Kaupunki järjestää alueellaan vuonna 2025 kunta- ja aluevaalit.

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Taloussuunnitelma 2025–2027

Vuonna 2026 ei toimiteta säännönmukaisia vaaleja. Vuonna 2027 toimitetaan eduskuntavaalit.

Riskianalyysi

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	32 306	99 810	6 000	0	32 370
Kulut	-40 909	-148 550	-65 260	0	-47 100
Netto	-8 603	-48 740	-59 260	0	-14 730
<hr/>					
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	32 306	99 810	6 000	0	32 370
Myyntituotot	32 306	99 810	6 000	0	32 370
Toimintakulut yhteensä	-40 909	-148 550	-65 260	0	-47 100
Henkilöstökulut	-32 749	-111 060	-38 220	0	-31 770
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-28 958	-100 500	-34 050	0	-28 190
Henkilöstösivukulut	-3 792	-10 560	-4 170	0	-3 580
Eläkkeet	-3 352	-7 850	-3 170	0	-2 740
Muut henkilöstökulut	-440	-2 710	-1 000	0	-840
Palvelujen ostot	-5 698	-28 230	-25 570	0	-14 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 462	-9 260	-1 470	0	-1 330
Toimintakate	-8 603	-48 740	-59 260	0	-14 730
Tilikauden tulos	-8 603	-48 740	-59 260	0	-14 730

TOIMIALA 10 KESKUSHALLINTO

PALVELU 710 TARKASTUSTOIMINTA

TILIVELVOLLINEN Tarkastuslautakunta

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Tarkastuslautakunta on valtuuston asettama toimielin, joka vastaa kaupungin ulkoisesta valvonnasta yhdessä tilintarkastajan kanssa. Lautakunnan toimintaa ohjaa kuntalaki (410/2015) ja kaupungin hallintosääntö. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Lautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet kaupungissa ja kaupunkikonsernissa ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisina pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista. Lautakunta valvoo sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset vuosittain valtuustolle tiedoksi. Tarkastuslautakunnan perustehtävä pysyy vuosittain samana.

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet
Kehittää hyvää hallintoa lisäämällä dialogia.	Arviointitilaisuuden järjestäminen.
Laadukas arviointikertomus.	Arviointikertomus lähetetään KPMG:n järjestämään arviointikertomuskilpailuun.
Hyvinvointi-, terveys- ja turvallisuustyön arviointimenetelmien kehittäminen.	Toteutetaan yhteistyössä tilintarkastusyhteisön kanssa.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Taloussuunnitelma 2025–2027

Riskianalyysi

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Tunnusluvut

	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Tarkastuslautakunnan kokouspäivät	11	11	11	11
Tilintarkastajien tarkastuspäivät	35	35	35	35
Tilat m ²				

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Kulut	-43 615	-58 710	-58 740	-58 740	-58 740
Netto	-43 615	-58 710	-58 740	-58 740	-58 740
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintakulut yhteensä	-43 615	-58 710	-58 740	-58 740	-58 740
Henkilöstökulut	-12 132	-11 820	-11 850	-11 850	-11 850
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-10 862	-11 500	-11 500	-11 500	-11 500
Henkilöstösivukulut	-1 271	-320	-350	-350	-350
Eläkkeet	-1 166	0	0	0	0
Muut henkilöstökulut	-105	-320	-350	-350	-350
Palvelujen ostot	-31 482	-46 890	-46 890	-46 890	-46 890
Toimintakate	-43 615	-58 710	-58 740	-58 740	-58 740
Tilikauden tulos	-43 615	-58 710	-58 740	-58 740	-58 740

4.3. SIVISTYSPALVELUT

TOIMIALA 20 SIVISTYSPALVELUT

PALVELU 200 Toimialan tukipalvelut

TILIVELVOLLINEN Sivistysjohtaja

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Talous- ja hallintopalvelut vastaavat toimialan päätöksen valmistelusta, operatiivisesta johtamisesta, toiminnasta ja taloudesta ja toimistopalveluista, joukkoliikennepalveluista sekä ICT-palvelujen järjestämisestä. Koko toimialan johdon tulokulmasta merkittävimmät palveluvastuut ovat koko toimialan palvelualueiden johtaminen kaupunkistrategian ja Lasten Forssa – kokonaisuuden mukaisesti sekä sidosryhmäyhteistyö.

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet
Palvelutarpeiden muutosten arviointi.	Perusopetuksen palveluverkkoselvitys. Työllisyyttä tukevien toimien/resurssien arviointi.
Toimialan ICT strategian ajantasaistaminen.	ICT-strategian päivittäminen.
Johtoryhmän työskentelyn kehittäminen.	Johtoryhmän kehittämisohjelman laatiminen. Johtoryhmäkoulutus.
Tukipalvelujen henkilöstön osaamisen lisääminen.	Osaamiskoulutuksen toteuttaminen.
Joukkoliikenne yhteyksien parantaminen.	Turku-Forssa-Hämeenlinna reitin toteuttaminen ELY-keskuksen kanssa.
Tukipalveluiden tehostaminen.	Palvelusopimusten uudistaminen.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Toiminnan ja talouden sopeuttaminen. Palvelutarpeen muutoksiin reagointi. Palveluverkkoselvitykset. Johtamisen uudistaminen. TE25 uudistuksen toimeenpano.

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Joukkoliikenne sivistystoimialan vastuulla. Kotouttamiseen ja hyvinvointityöhön liittyvät määrärahat ja toimenpiteet siirtyneet Hyvinvointi- ja kehityspalvelualueelle. Toimistohenkilöstön/vakanssien määrä vähentynyt 1,5.

Taloussuunnitelma 2025–2027

Palveluverkon muutokset. Seutuyhteistyön kehittäminen. Tuloksekkaan kotouttamisen toteuttaminen.

Riskianalyysi

Häiriö- ja poikkeustilanteisiin varautuminen.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Palvelutarpeen muutoksiin reagointi etupainotteisesti.
Eläköitymisen hyödyntäminen.

Painopisteenä kasvun edellytyksiä lisäävät toimenpiteet 1. Hyvinvointi 2. Työllistäminen 3. Kotoutuminen.

Tunnusluvut

	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Henkilötyövuodet	13	12,5	12	12
Tilat m ²	40	40	40	40

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	386 530	680 422	277 000	277 000	277 000
Kulut	-2 344 324	-2 956 074	-2 790 739	-2 816 163	-2 841 239
Netto	-1 957 794	-2 275 652	-2 513 739	-2 539 163	-2 564 239
<hr/>					
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	386 530	680 422	277 000	277 000	277 000
Myyntituotot	73 899	97 500	0	0	0
Tuet ja avustukset	277 738	562 715	277 000	277 000	277 000
Muut toimintatuotot	34 893	20 207	0	0	0
Toimintakulut yhteensä	-2 344 324	-2 956 074	-2 790 739	-2 816 163	-2 841 239
Henkilöstökulut	-836 063	-905 390	-712 510	-738 064	-763 140
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-671 999	-727 660	-573 120	-593 334	-614 260
Henkilöstösivukulut	-164 064	-177 730	-139 390	-144 730	-148 880
Eläkkeet	-141 508	-158 010	-122 290	-127 040	-130 570
Muut henkilöstökulut	-22 556	-19 720	-17 100	-17 690	-18 310
Palvelujen ostot	-756 869	-1 161 322	-1 237 639	-1 237 509	-1 237 509
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-62 162	-35 450	-30 000	-30 000	-30 000
Avustukset	-141 362	-235 000	-206 000	-206 000	-206 000
Muut toimintakulut	-547 868	-618 912	-604 590	-604 590	-604 590
Toimintakate	-1 957 794	-2 275 652	-2 513 739	-2 539 163	-2 564 239
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 666	-54 670	-34 666	-50 000	-80 000
Tilikauden tulos	-1 962 460	-2 330 322	-2 548 405	-2 589 163	-2 644 239

TOIMIALA	20 SIVISTYSPALVELUT
PALVELU	210 PERUSOPETUS
TILIVELVOLLINEN	Varhaiskasvatus- ja perusopetuspäällikkö

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Lakisääteisten perusopetuspalveluiden, koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan, koulujen kerhotoiminnan sekä ylikunnallisen erityisopetuksen järjestäminen.

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet
Kiusaamisen ennaltaehkäisy.	Hyvinvointihaasteen toteuttaminen.
Perusopetuksen oppilaiden lukutaito- ja kirjoitustaito parantuu. Perusopetuksen oppilaiden liikkumista edistetään.	Digilukuseulan systemaattinen hyödyntäminen. Liikuntavälitunnit. Matalan kynnyksen liikuntakerho.
Perusopetuksen oppilaiden koulumotivaatio kasvaa.	Sähköinen poissaolojen seurantaväline käytössä kaikissa yksiköissä.
Innovatiiviset oppimisympäristöt kehittyvät.	Osallistutaan OPH:n oppimisympäristöjen kärkihankkeeseen.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Lasten ja nuorten hyvinvointi.
Luku- ja kirjoitustaito sekä liikkuminen.
Koulunuoristyö.
Valmistautuminen erityisen tuen lainsäädäntömuutoksiin.

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen uusi päällikkö aloittaa.
Urheiluakatemian toiminta.
Valmistautuminen OPS-uudistukseen.

Taloussuunnitelma 2025–2027

Palveluverkon tarkastelu. Johtamisjärjestelmän uudistaminen.

Riskianalyysi

Tuen oppilaiden määrän suhteellinen osuus kasvaa edelleen. Kelpoisen henkilöstön saatavuus.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Palveluverkon mahdolliset muutokset.
Eläköitymisen hyödyntäminen (oppilasmäärän lasku).
Tukipalvelujen tarkastelu (ICT, ateriat ja siivous, kuljetukset).

Tunnusluvut

	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Oppilasmäärä	1 292	1 272	1 192	1 185
Muiden kuntien oppilasmäärät	50	50	50	50
Henkilöstö:				
Henkilötyövuodet	188	188	178	175
Tilat m ²	14 200	14 200	14 200	14 200

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	1 828 305	1 756 237	1 760 000	1 760 000	1 760 000
Kulut	-15 877 083	-15 628 730	-16 137 597	-16 533 055	-16 907 258
Netto	-14 048 778	-13 872 493	-14 377 597	-14 773 055	-15 147 258

Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	1 828 305	1 756 237	1 760 000	1 760 000	1 760 000
Myyntituotot	1 374 954	1 606 237	1 400 000	1 400 000	1 400 000
Maksutuotot	50 565	0	60 000	60 000	60 000
Tuet ja avustukset	224 326	150 000	100 000	100 000	100 000
Muut toimintatuotot	178 459	0	200 000	200 000	200 000
Toimintakulut yhteensä	-15 877 083	-15 628 730	-16 137 597	-16 533 055	-16 907 258
Henkilöstökulut	-9 963 136	-10 056 708	-10 582 515	-10 977 973	-11 352 166
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-8 000 993	-8 176 498	-8 569 675	-8 871 763	-9 184 426
Henkilöstösivukulut	-1 962 142	-1 880 210	-2 012 840	-2 106 210	-2 167 740
Eläkkeet	-1 675 263	-1 658 480	-1 757 130	-1 841 540	-1 893 820
Muut henkilöstökulut	-286 879	-221 730	-255 710	-264 670	-273 920
Palvelujen ostot	-3 376 863	-3 032 966	-3 018 207	-3 018 207	-3 018 207
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-370 554	-326 912	-326 910	-326 910	-326 910
Muut toimintakulut	-2 166 531	-2 212 144	-2 209 965	-2 209 965	-2 209 975
Toimintakate	-14 048 778	-13 872 493	-14 377 597	-14 773 055	-15 147 258
Suunnitelman mukaiset poistot	-42 228	-29 890	-37 422	-37 227	-14 587
Tilikauden tulos	-14 091 006	-13 902 383	-14 415 019	-14 810 282	-15 161 845

TOIMIALA	20 SIVISTYSPALVELUT
PALVELU	230 VAPAA-AIKAPALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Sivistysjohtaja

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Palvelualueen kokonaisuuteen kuuluvat Vesihelmi, liikuntapalvelut, nuorisopalvelut, kirjastopalvelut, museo sekä yleinen kulttuuritoiminta.

Vesihelmi ja liikuntapalvelut tukevat liikuntaharrastuksen aloittamista ja kannustavat terveelliseen elämäntapaan. Tavoitteena ovat hyvinvoivat ja toimintakykyiset kuntalaiset. Liikuntapalveluja tarjotaan kaiken ikäisille erityisryhmiä unohtamatta. Lisäksi tarjotaan monipuolisia tiloja ja puitteita kilpa- ja harrasteurheilulle, omaehtoiselle liikkumiselle ja virkistäytymiselle sekä matkailulle.

Nuorisopalvelut tekee nuorisotyötä, koulunuorisotyötä sekä etsivää nuorisotyötä. Nuorisopalvelut järjestää laadukkaita nuorisopalveluita iltaisin nuorisotilassa ja monipuolisesti koulujen loma-aikana. Kaikki järjestettävä toiminta on ennaltaehkäisevää ja toiminnassa noudatetaan vaatimusta, etteivät tilaisuuksiin osallistujat ole nauttineet alkoholia.

Palvelualue tuottaa museo-, kirjasto- ja tietopalveluita ja edistää alueensa eri ikäisten asukkaiden yhtäläisiä mahdollisuuksia tietoon ja yhteisen kulttuuriperinnön käyttöön. Kaupunkistrategian mukaiset laadukkaat palvelut tukevat perusopetusta, opiskelua, elinikäistä oppimista, elämänhallintaan tarvittavaa tiedonhankintaa, mielekästä vapaa-ajan käyttöä, yhteisöllisyyttä ja yhteisen kulttuurin syntymistä.

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet
TA3 1.6 Maksutulot lisääntyvät 10 % vuoden 2019 toteutuneesta tasosta.	Maksujen ja taksojen tarkistaminen. Some-kampanjan jatkaminen.
IN1 1.8 Kuntalaisten hyvinvointia ja toimintakykyä tuetaan monipuolisesti.	Koulunuoristyön vakiinnuttaminen molemmissa yläkouluissa. Järjestetään matalan kynnyksen Pop up-tapahtumia. Järjestetään tapahtumia yhteistyössä. Forssa liikkeelle hankkeen toteuttaminen. Lukutaitoa ja lukuinnostusta kehitetään systemaattisesti luomalla yhteistyösuunnitelmat kirjaston ja koulun sekä kirjaston ja varhaiskasvatuksen välille.
IN1 1.8 Kuntalaisten aktivoiminen Vesihelmen peruskorjauksen aikana.	Retkiä eri uimahalleihin. Uusia liikuntaryhmiä kuntalaisten aktivoimiseksi.
IN3 1.1 Forssan tekstiilihistorian esille tuominen.	Tekstiilikokoelmaan perustuvan tietokirjan julkaiseminen. Forssa Textile Week -tapahtuman vakiinnuttaminen.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Vesihelmen peruskorjauksen toteuttaminen.

Maksujen ja taksojen korottaminen.

Hyvinvointityön nostaminen keskiöön. Kuntalaisia aktivoidaan liikunnallisesti, kulttuurillisesti ja edistämällä sosiaalisten kontaktien syntymistä.

Forssa liikkeelle hankkeen jatkaminen lisää liikettä varsinkin alle kouluikäisissä ja ikäihmisissä.

Nuorisopalveluissa koulun nuorisotyön ja leiritoiminnan kehittäminen (Ruostejärvi).

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Vesihelmi poissa käytöstä 12.5.2025 alkaen.
Jäähallin toteutettu peruskorjaus nostaa kuluja noin 300 000 euroa.

Taloussuunnitelma 2025–2027

Liikunnan avustusuudistuksen selvittäminen (Turun malli).
Kirjaston peruskorjauksen valmistautuminen.

Riskianalyysi

Vesihelmen peruskorjauksen vaikutus kuntalaisten liikkumiseen ja toimintakykyyn.
Sisäisten vuokratulujen kasvu.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Taksojen korotus. Eläköitymisen hyödyntäminen.

Tunnusluvut

	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Nuorisopalveluiden käynnit	20 000	20 500	21 000	21 000
Kirjastokäynnit	104 000	104 000	105 000	105 000
Museokäynnit	10 000	11 000	11 000	11 000
Jäähallin harrastajamäärät (ei katsojat tms)	26 000	27 000	27 000	27 000
Harjoitushallin harrastajamäärät (ei katsojat tms)	22 000	22 000	22 000	22 000
Feeniksin kävijämäärä illat ja viikonloput		26 000	26 000	26 000
Vesihelmen kokonaiskävijämäärä * sis. kaikki ohjatut ryhmäliikuntatunnit	175 000	73 000	73 000	180 000
Henkilötyövuodet	41	40	40	39
Tilat m ²	21 360	21 360	21 360	21 360

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	1 621 479	1 560 400	1 084 400	1 084 400	1 642 100
Kulut	-5 964 107	-6 046 886	-5 367 506	-5 765 047	-7 283 825
Netto	-4 342 628	-4 486 486	-4 283 106	-4 680 647	-5 641 725
<hr/>					
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	1 621 479	1 560 400	1 084 400	1 084 400	1 642 100
Myyntituotot	940 956	986 000	449 600	449 600	994 400
Maksutuotot	88 688	80 000	116 000	116 000	116 000
Tuet ja avustukset	244 678	180 000	170 000	170 000	170 000
Muut toimintatuotot	347 157	314 400	348 800	348 800	361 700
Toimintakulut yhteensä	-5 964 107	-6 046 886	-5 367 506	-5 765 047	-7 283 825
Henkilöstökulut	-1 958 156	-2 034 168	-1 896 854	-1 966 729	-2 182 148
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-1 579 556	-1 638 048	-1 539 664	-1 593 989	-1 773 578
Henkilöstösivukulut	-378 600	-396 120	-357 190	-372 740	-408 570
Eläkkeet	-325 324	-351 740	-311 190	-325 200	-355 660
Muut henkilöstökulut	-53 276	-44 380	-46 000	-47 540	-52 910
Palvelujen ostot	-828 307	-830 798	-665 304	-659 563	-827 682
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-587 540	-574 010	-266 285	-266 285	-330 755
Avustukset	-39 600	-37 600	-37 600	-37 600	-37 600
Muut toimintakulut	-2 550 504	-2 570 310	-2 501 463	-2 834 870	-3 905 640
Toimintakate	-4 342 628	-4 486 486	-4 283 106	-4 680 647	-5 641 725
Suunnitelman mukaiset poistot	-45 395	-60 830	-65 840	-57 162	-44 375
Tilikauden tulos	-4 388 023	-4 547 316	-4 348 946	-4 737 809	-5 686 100

TOIMIALA	20 SIVISTYSPALVELUT
PALVELU	240 TAIDE- JA KOULUTUSKESKUS ELLI
TILIVELVOLLINEN	Rehtori

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Korkeatasoisen lukiokoulutuksen, taiteen perusopetuksen ja vapaan sivistystyön tarjoaminen Forssan yhteislyseossa (lukio), Lounais-Hämeen musiikkiopistossa, Forssan kuvataidekouluissa ja Wahren-opistossa (kansalaisopisto).

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet
TA3.1.2. Taide- ja koulutuskeskus Elli pystyy organisaatioiden laajalla yhteistyöllä tuottamaan monipuolisia ja laadukkaita palveluita.	Ellissä toteutetaan oppilaitosten yhteistyönä monialaisia opintojaksoja.
IN1.1.3 Elli järjestää tilaisuuksia ja tarjoaa monipuolisia koulutusmahdollisuuksia, jotka parantavat elämänlaatua.	Koulutustilaisuuksia, teemapäiviä koko seutukunnan asukkaille.
EKO1.1.1. Ellissä laaditaan kestävän kehityksen strategia.	Järjestetään strategian toteuttamiseen liittyviä koulutuksia ja laaditaan strategia, joka johtaa käytännön toimiin.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Yhteistyön syventäminen oppilaitosten välillä. Kestävän kehityksen strategian laadinta. Lukion painopisteiden (urheiluakatemia, kuvataide- ja muotoilulinja, musiikkilinja, satsaa oppimiseen- ja kielitietoisuus –hankkeet, Erasmus-hanke) laadukas toteuttaminen sekä erityisopetuksen vahvistaminen. Kansalaisopistossa osaamisperusteisten kurssien tarjonnan laajentaminen. Kuvataidekoulussa 40-vuotisjuhlateemalla näkyvyyden lisääminen ja yhteistyökurssien toteuttaminen. Musiikkiopiston toiminnan painopisteitä: 60-vuotisjuhlavuosi, taiteen perusopetuksen tunnettuuden lisääminen sekä kuntayhteistyön ja kuntapaikkojen säilymisen varmistaminen.

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Lukion valtionosuus on kasvanut ja kansalaisopiston valtionosuus on pienentynyt aiempiin vuosiin verrattuna, nettovaikutus noin 100 000 € positiivinen. Lukion opiskelijoiden tuen ja erityisopetuksen tarve on kasvanut. Kansainvälisten lukio-opiskelijoiden sisäänottoa jatketaan.

Taloussuunnitelma 2025–2027

Talous ja toiminta sopeutetaan oppilasmäärään.

Riskianalyysi

Mahdollinen oppilaskato eri oppilaitoksissa ja siihen reagoiminen.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Oppilaitosyhteistyö (Ellin sisällä ja muiden seutukuntien oppilaitosten kanssa).
 Voimakas toimintojen priorisointi.
 Kansainvälisten opiskelijoiden määrän optimointi.
 Suurimmat säästöt: lukion opetusryhmien kasvatus, musiikkiopetuksen hallinnon ja opetuksen tehostaminen, mutta myös Wahren-opiston ja tarvittaessa myös Kuvataidekoulun opetuksen vähentäminen.

Tunnusluvut

	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kansalaisopiston opiskelijamäärä	1 800	1 800	1 800	1 800
Kuvataidekoulun opiskelijamäärä	290	290	290	290
Lukion opiskelijamäärä	440	450	450	450
Musiikkiopiston opiskelijamäärä	430	430	430	430
Kansalaisopiston taiteen perusopetustunnit	750	800	800	800
Kansalaisopiston opetustunnit yhteensä	4 900	4 500	4 400	4 300
Lukion opetustunnit	17 700	17 700	17 700	17 700
Musiikkiopiston opetustunnit (sis. myös avoimen opetuksen)	13 970	13 730	13 730	13 730
Kuvataidekoulun opetustunnit	2 625	2 550	2 550	2 550
Henkilötyövuodet	60	59	58	57
Tilat	8 428	8 428	8 428	8 428

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	1 116 048	1 219 540	1 223 190	1 223 190	1 223 190
Kulut	-5 362 941	-5 594 380	-5 570 623	-5 705 848	-5 836 627
Netto	-4 246 893	-4 374 840	-4 347 433	-4 482 658	-4 613 437
<hr/>					
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	1 116 048	1 219 540	1 223 190	1 223 190	1 223 190
Myyntituotot	539 297	553 650	554 500	554 500	554 500
Maksutuotot	342 038	331 000	321 000	321 000	321 000
Tuet ja avustukset	174 756	314 990	314 990	314 990	314 990
Muut toimintatuotot	59 957	19 900	32 700	32 700	32 700
Toimintakulut yhteensä	-5 362 941	-5 594 380	-5 570 623	-5 705 848	-5 836 627
Henkilöstökulut	-3 604 722	-3 694 320	-3 688 775	-3 824 000	-3 954 779
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-2 904 726	-3 014 670	-2 993 105	-3 098 710	-3 208 009
Henkilöstösivukulut	-699 996	-679 650	-695 670	-725 290	-746 770
Eläkkeet	-592 939	-598 220	-606 350	-632 840	-651 100
Muut henkilöstökulut	-107 057	-81 430	-89 320	-92 450	-95 670
Palvelujen ostot	-740 596	-736 240	-701 788	-701 788	-701 788
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-239 145	-312 000	-313 900	-313 900	-313 900
Avustukset	-2 903	-3 000	0	0	0
Muut toimintakulut	-775 576	-848 820	-866 160	-866 160	-866 160
Toimintakate	-4 246 893	-4 374 840	-4 347 433	-4 482 658	-4 613 437
Suunnitelman mukaiset poistot	-10 689	-6 320	-4 710	0	0
Tilikauden tulos	-4 257 582	-4 381 160	-4 352 143	-4 482 658	-4 613 437

TOIMIALA	20 SIVISTYSPALVELUT
PALVELU	250 VARHAISKASVATUKSEN PALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Varhaiskasvatus- ja perusopetuspäällikkö

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

<p>Varhaiskasvatuksen palvelualue vastaa lakisääteisten varhaiskasvatus- ja esiopetuspalvelujen järjestämisestä ja kehittämisestä sellaisin toimintamuodoin ja laajuuksin, kuin Forssassa esiintyvä tarve edellyttää. Palvelualue vastaa myös lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukemisesta.</p> <p>Varhaiskasvatuspalvelut tukevat forssalaisten lasten kasvua, kehitystä ja oppimista yhteistyössä huoltajien kanssa.</p> <p>Varhaiskasvatuksen järjestäminen ja edelleen kehittäminen tähtää kokonaisuudessaan kaupunkistrategian mukaisesti järvivihreän ja lapsiystävällisen kaupungin toteuttamiseen sekä alle kouluikäisten lasten kokonaisyhteistyön edistämiseen</p>
--

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet
Alle kouluikäisten kielenkehityksen tukeminen.	Suunnitellaan suomen kielen pienryhmätoimintojen toteutus jokaiseen päiväkotiin. Aloitetaan toimintavuonna 2025–2026 ko. pienryhmätoiminta kaikissa päiväkodeissa (mukana perhepäivähoito).
Henkilöstön osaamispääoman kasvattaminen moninaisten perheiden kohtaamisessa.	Valmistellaan päiväkoteihin ja perhepäiväkoteihin arjen tueksi käytännönläheiset perehdyttämis- / koulutuskokonaisuudet ei-suomen kieltä - äidinkielenään puhuvien lasten ja perheiden kohtaamiseen.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

<p>Kehittämisen painopisteenä on asiakaskunnan moninaistumisesta johtuviin tarpeisiin vastaaminen sekä palvelujen sisällön että henkilöstön osaamisen tukemisen osalta.</p> <p>Taloudenhallinnassa painopisteinä ovat palvelujen sopeuttaminen palvelutarpeeseen sekä niiden ja käytettävissä olevien resurssien pedagogisesti kestävä organisointi.</p>
--

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

<p>Talousarvio ei pidä sisällään kotona tapahtuvan hoidon kuntatukea eli Forssa-lisää, jonka kysyntä on viime vuosina merkittävästi vähentynyt.</p>

Taloussuunnitelma 2025–2027

<p>Arvion varhaiskasvatuskäisten lasten määrän vähenemisestä toteutuessa voidaan suunnitelmakaudella luopua Akvarellin päiväkodin filiaalista (Pikku-Akvarelli).</p> <p>Palvelutarpeen vähetessä myös lakisääteisen henkilöstön määrä vähenee.</p>
--

Riskianalyysi

Riskinä edellisen vuosien tapaan kelpoisen henkilöstön saanti etenkin varhaiskasvatuksen sosionomien, opettajien ja erityisopettajien tehtäviin.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Suunnitelmallinen palvelutarpeen arviointi ja arviointiin perustuvat toimenpiteen palvelutarjonnassa sekä palvelujen organisoinnissa.

Tunnusluvut

	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
0-6 -vuotiaiden ikäluokka (lkm)	695	662*)	635*)	622*)
1-6 -vuotiaiden osallistumisaste varhaiskasvatukseen ja esiopetukseen (%)	89	89	89	88
Varhaiskasvatuksen lapsimäärä				
1-2-vuotiaat	123	116	117	117
3-5 -vuotiaat	302	284	274	244
esioppilaat **)	116	112	98	111
Henkilöstö nimikkeittäin (lkm)				
varhaiskasvatuksen opettajat	36	35	35	35
varhaiskasvatuksen sosionomit	6	6	8	9
varhaiskasvatuksen lastenhoitajat (joista 3 kiertävää sijaista)	63	60	55	50
varhaiskasvatuksen erityisopett.	5	5	5	5
muut (pk-johtajat, pphoitajat, vto:t, pk-työntekijät, palv.koord., hanketyöntekijät, vk-päällikkö)	39	36	35	35
Henkilötyövuodet	149	145	140	136
Tilat m²	10 988	10 988	10 077	10 077

*) vuonna 2025, 2026 ja 2027 syntyneiden ikäluokat on arvioitu 85:ksi

**) lapsia, joilta puuttuu henkilötunnus tai joita ei ole väestörekisterissä on palveluissa 20-30 ja he vaikuttavat palveluihin osallistuvien lasten määrään sekä osallistumisprosenttiin niiden toteutumia laskettaessa

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	979 086	530 000	416 000	416 000	416 000
Kulut	-9 811 947	-9 443 896	-9 314 275	-9 548 105	-9 773 329
Netto	-8 832 861	-8 913 896	-8 898 275	-9 132 105	-9 357 329
<hr/>					
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	979 086	530 000	416 000	416 000	416 000
Myyntituotot	100 866	100 000	50 000	50 000	50 000
Maksutuotot	376 087	400 000	277 000	277 000	277 000
Tuet ja avustukset	502 132	30 000	89 000	89 000	89 000
Toimintakulut yhteensä	-9 811 947	-9 443 896	-9 314 275	-9 548 105	-9 773 329
Henkilöstökulut	-6 729 175	-6 265 595	-6 341 008	-6 574 838	-6 800 062
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-5 399 474	-5 013 915	-5 146 738	-5 328 328	-5 516 272
Henkilöstösivukulut	-1 329 701	-1 251 680	-1 194 270	-1 246 510	-1 283 790
Eläkkeet	-1 139 330	-1 115 660	-1 040 720	-1 087 550	-1 119 230
Muut henkilöstökulut	-190 371	-136 020	-153 550	-158 960	-164 560
Palvelujen ostot	-1 810 417	-1 817 990	-1 794 917	-1 794 917	-1 794 917
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-63 151	-41 830	-36 500	-36 500	-36 500
Avustukset	-483 564	-407 000	-360 000	-360 000	-360 000
Muut toimintakulut	-725 641	-911 481	-781 850	-781 850	-781 850
Toimintakate	-8 832 861	-8 913 896	-8 898 275	-9 132 105	-9 357 329
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 570	-6 430	-9 395	-6 671	-4 974
Tilikauden tulos	-8 839 431	-8 920 326	-8 907 670	-9 138 776	-9 362 303

TOIMIALA	20 SIVISTYSPALVELUT
PALVELU	280 HYVINVOINTI- JA KEHITYSPALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Hyvinvointi- ja kehityspäällikkö

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

<p>Hyvinvointi ja kehitys -palvelualue toteuttaa kuntastrategiaa ja kaupungin strategisia tavoitteita hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta, kotoutumista sekä työllistymistä ja työllistämistä edistävillä palveluilla ja toiminnoilla.</p> <p>HyTeTu-työtä määrittää lainsäädännön lisäksi alueellisessa yhdyspintatyössä laaditut asiakirjat sekä valtuuston hyväksymät asiakirjat. Hyvinvointipalvelut tuottavat seuranta- ja arviointimateriaalia sekä tukevat kaupungin palveluja näiden hyvinvointityössä.</p> <p>Palvelualueen työllistymistä ja työllistämistä edistävät toimet rakentavat elinvoimaa toteuttamalla yhdessä TyöHämeen, OmaHämeen ja muiden yhteistyökumppaneiden sekä yritysten kanssa monialaisia palveluratkaisuja työnhakijoille ja työnantajille.</p> <p>Kotoutumispalvelut tukevat pitovoimaista kotoutumista, edistävät kuntaan muuttoa sekä koordinoivat kotoutumista edistävän toiminnan osalta palvelujen monialaista yhteensovittamista.</p>

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet
Kattava hyvinvointityötä linjaava asiakirjakokonaisuus tukee asukkaiden hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä.	Laaditaan laaja hyvinvointikertomus vuosille 2026-2029.
Ikääntyneiden toimintakykyä tuetaan tarkoituksenmukaisesti ja monipuolisesti.	Määritellään ikääntyneiden asukkaiden toimintakyvyn edistämisen kokonaisuus (mahdollisesti alueellisen hankkeen tuella).
Forssan seudulla asuvien maahan muuttaneiden henkilöiden suomen kielen oppimisen tukeminen.	Lisätään kieliryhmiä. Uudistetaan Kotouttamon asiakkaiden suomen kieleen perehdyttämistä.
Tiedolla johtamisella on merkittävä panos kotoutumisen ja työllistymisen edistämisen palveluita suunniteltaessa, kehitettäessä ja toteutettaessa.	Määritellään kotoutumisen edistämisen prosessit. Ajantasaistetaan suunnittelu- ja seurantajärjestelmiä kotoutumista ja työllistymistä edistävissä palveluissa.
Työllisyyden ja kotoutumisen edistämisessä vahvistuvat valmiudet monialaiseen yhteistyöhön.	Määritellään toiminnan merkittävimpien yhdyspintojen palveluprosesseja.
Kaupungin työllistymistä tukevat palvelut edistävät työllistämisen tavoiteltavia vaikutuksia optimaalisesti.	Selvitetään kaupungin työllistymistä edistävien palvelujen sisällöt ja rooli uudessa työllisyyden edistämisen monialaisessa kokonaisuudessa.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

<p>Tulokellinen yhteistyö työllisyysalueen ja muiden työllisyyttä edistävien yhteistyötahojen kanssa. Monialaisen yhteistyön valmiuksien kasvattaminen. Kotoutumista, työllistymistä ja hyvinvointia edistävän toiminnan seurannan ja vaikuttavuuden kehittäminen. Palvelualueen yhteisen toimintakulttuurin rakentaminen.</p>
--

Kaupungin työllistymistä edistävien palvelujen roolin ja tarkoituksenmukaisten rakenteiden hahmottaminen monialaisessa ja monitoimijaisessa palvelukokonaisuudessa.
KOTO-uudistuksen haltuunotto.

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Työllisyyspalvelujen siirtyminen kunnille, TE25 (TyöHäme).

Uusi palvelualue ja uusi palvelukokonaisuus, joka käsittää työllisyys-, hyvinvointi- ja kotoutumispalvelut.

Taloussuunnitelma 2025–2027

Tarkoituksenmukaisesti mitoitettut, oikein kohdennettut ja taloudellisesti järjestetyt työllistymistä edistävät palvelut.

Tuloksellinen kotoutumisen onnistuminen (mm. hyvät väestösuhteet, väestömäärän kasvu).

Vaikutuksiltaan toivottu HyTeTu-työ.

Riskianalyysi

Työllisyys ei parane ja siitä aiheutuvat kustannukset kasvavat.

Kotoutumisen epäonnistuminen aiheuttaa eriarvoistumista ja jännitteitä eri väestöryhmien välillä.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Oikeat työllistymistä ja työllistämistä edistävät ratkaisut ja toimenpiteet.

Hyvin toteutettu kotoutumisen edistäminen.

Ennakoiva hyvinvointityö.

Tunnusluvut

	TA 2024*	TA 2025
Työllisyysosuuksien kuntaosuus (ka €/kk)		170 833
Asiakastyytyväisyys (arvosana;koto)		4/5
Ei-monialaiset kotoutumissuunn. (kpl)		20
Forssan HYTE-kerroin		62
*tunnusluvut muuttuneet, siksi ei ta 2024 tietoja		
Henkilötyövuodet		21
Tilat m ²		2 538,5

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	1 306 082	1 430 991	1 532 003	1 532 003	1 532 003
Kulut	-2 917 412	-3 087 442	-6 004 521	-6 037 023	-6 071 395
Netto	-1 611 329	-1 656 451	-4 472 518	-4 505 020	-4 539 392
<hr/>					
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	1 306 082	1 430 991	1 532 003	1 532 003	1 532 003
Myyntituotot	1 005 116	1 112 047	1 060 000	1 060 000	1 060 000
Tuet ja avustukset	300 966	318 944	457 003	457 003	457 003
Muut toimintatuotot	0	0	15 000	15 000	15 000
Toimintakulut yhteensä	-2 917 412	-3 087 442	-6 004 521	-6 037 023	-6 071 395
Henkilöstökulut	-1 323 202	-1 483 400	-957 470	-989 972	-1 024 344
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-1 063 173	-1 219 830	-785 160	-812 862	-841 534
Henkilöstösivukulut	-260 029	-263 570	-172 310	-177 110	-182 810
Eläkkeet	-224 454	-230 380	-148 870	-152 870	-157 690
Muut henkilöstökulut	-35 575	-33 190	-23 440	-24 240	-25 120
Palvelujen ostot	-225 460	-199 042	-2 405 770	-2 405 770	-2 405 770
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-335 994	-345 580	-346 700	-346 700	-346 700
Avustukset	-827 579	-855 000	-2 078 000	-2 078 000	-2 078 000
Muut toimintakulut	-205 176	-204 420	-216 581	-216 581	-216 581
Toimintakate	-1 611 329	-1 656 451	-4 472 518	-4 505 020	-4 539 392
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 531	-4 970	-1 797	0	0
Tilikauden tulos	-1 619 860	-1 661 421	-4 474 315	-4 505 020	-4 539 392

TOIMIALA	20 SIVISTYSPALVELUT
PALVELU	290 TERVEYSPALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Sivistysjohtaja

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Terveyspalvelut koostuvat Riihimäen kaupungilta ostettavista ympäristöterveydenhuollon palveluista.

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Kulut	-306 337	-300 000	-350 000	-360 000	-370 000
Netto	-306 337	-300 000	-350 000	-360 000	-370 000
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintakulut yhteensä	-306 337	-300 000	-350 000	-360 000	-370 000
Henkilöstökulut	-6 651	0	0	0	0
Palvelujen ostot	-299 686	-300 000	-350 000	-360 000	-370 000
Toimintakate	-306 337	-300 000	-350 000	-360 000	-370 000
Tilikauden tulos	-306 337	-300 000	-350 000	-360 000	-370 000

4.4. TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN PALVELUT

TOIMIALA	50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI
PALVELU	500 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN HALLINTO JA MAASEUTUPALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Tekninen johtaja

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Teknisen ja ympäristötoimen johtaminen. Lautakuntatyöskentelyn koordinointi. Yhteydenpito teknisen ja ympäristötoimen asioissa kaupungin muihin hallintokuntiin, ympäristökuntiin ja muihin sidosryhmiin. Henkilöstön osaamisen ja hyvinvoinnin edistäminen. Maaseutupalvelut.

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet
TA1. Uusien liiketoimintamahdollisuuksien edistäminen.	Tekninen ja ympäristötoimen palvelujen ja asiantuntemuksen tarjoaminen ja tuottaminen uusien liiketoimintojen mahdollistamiseksi.
EKO1. Ilmastotyöryhmän toiminnan jatkuminen.	Ilmastotyöryhmän nimeäminen myös tulevalle valtuustokaudelle.
EKO2. Rakennusosien laajamittaisen uudelleenkäytön edistäminen.	YM:n rahoittaman Rakennusosien laajamittainen uudelleenkäyttö hankkeen toteuttaminen.
IN1. Toimialan työtyytyväisyyden kehittäminen.	Signi kyselyyn vastaaminen mahdollisimman laajasti ja kyselyn osoittamien toimenpiteiden toteuttaminen koko toimialalla. Työntekijöiden koulutusmahdollisuuksien turvaaminen.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Uusien liiketoimintojen edistäminen. Toiminnan taloudellisuuden edistäminen.

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

--

Taloussuunnitelma 2025–2027

Toiminnan painopisteet vaativat usean vuoden työskentelyä.

Riskianalyysi

Koko toimialalle kaavaillun noin 10 % henkilöstömäärän pudotus ei saa vaikuttaa liiaksi kykyyn tuottaa palvelua. Eläköitymisestä johtuva vaihtuvuus toimialalla keskeisissä tehtävissä. Yleinen nouseva kustannuskehitys.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Koko toimialan talouden toteutuman tiivis seuranta ja havaittuihin poikkeamiin puuttuminen ajoissa. Onnistuminen uusien liiketoimintojen hankkimisessa.

Tunnusluvut

	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Henkilötyövuodet	2,5	2,5	2,5	2,5
Tilat m ²	80	80	80	80

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	1 274	1 000	1 200	1 200	1 200
Kulut	-345 325	-347 787	-356 220	-319 870	-326 770
Netto	-344 052	-346 787	-355 020	-318 670	-325 570
<hr/>					
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	1 274	1 000	1 200	1 200	1 200
Myyntituotot	1 274	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	1 000	1 200	1 200	1 200
Toimintakulut yhteensä	-345 325	-347 787	-356 220	-319 870	-326 770
Henkilöstökulut	-182 618	-203 370	-221 560	-228 910	-235 810
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-148 340	-166 650	-182 190	-187 750	-193 500
Henkilöstösivukulut	-34 279	-36 720	-39 370	-41 160	-42 310
Eläkkeet	-30 186	-32 200	-33 930	-35 560	-36 530
Muut henkilöstökulut	-4 092	-4 520	-5 440	-5 600	-5 780
Palvelujen ostot	-137 640	-120 647	-112 540	-68 840	-68 840
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 285	-1 800	-1 400	-1 400	-1 400
Muut toimintakulut	-23 782	-21 970	-20 720	-20 720	-20 720
Toimintakate	-344 052	-346 787	-355 020	-318 670	-325 570
Tilikauden tulos	-344 052	-346 787	-355 020	-318 670	-325 570

TOIMIALA 50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI

PALVELU 510 MAANKÄYTTÖPALVELUT

TILIVELVOLLINEN Kaupungeedeetti

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Maanhankinta ja -luovutus sekä kaupungin omistamien maa- ja vesialueiden isännöinti.
Paikkatieto-, kartta- ja mittauspalvelut.
Seudullisen (Humppila, Jokioinen, Somero, Tammela ja Ypäjä) paikkatietojärjestelmän ja internet-karttapalvelun ylläpito ja kehittäminen.
Asemakaava-alueen kiinteistörekisterinpito ja sillä tapahtuvat kiinteistötoimitukset.

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet
TA1. Kaupungilla on tarjota riittävästi erilaisia tontteja yritysten tarpeisiin.	Maanhankintaan vuosittain varattua määrärahaa tulee käyttää tarkoituksenmukaisesti hankkimalla mm. sellaista maata, jota voidaan kaavoittaa monipuolisen yritystoiminnan tarpeisiin. Maanhankinnan määräraha käytetään tarkoituksen mukaisesti kokonaisuudessaan.
TA2. Kaupungin edunvalvonta yksityistieasioissa.	Vuoden 2025 aikana viranhaltija osallistuu tarvittaessa tiekuntien vuosikokouksiin.
IN1. Kaupungilla on tarjota riittävästi erilaisia tontteja asumisen tarpeisiin.	Maanhankintaan vuosittain varattua määrärahaa tulee käyttää tarkoituksenmukaisesti hankkimalla mm. sellaista maata, jota voidaan kaavoittaa monipuolisen asumisen tarpeisiin. Maanhankinnan määräraha käytetään tarkoituksen mukaisesti kokonaisuudessaan.
IN1. Loimijoen alueen virkistys- ja suojelukäytön edistäminen.	Jatketaan Loimijokeen kaupungin alueella liittyvien osakaskuntien yhdistämisprojektia. Vuoden 2025 aikana pyritään järjestämään kaupungintalolla aiheeseen liittyvä yleisötilaisuus.
EKO3. Kaupungilla on tarjota riittävästi rakentamisesta vapaita virkistysalueita.	Maanhankintaan vuosittain varattua määrärahaa tulee käyttää tarkoituksenmukaisesti hankkimalla mm. sellaista maata, jota voidaan käyttää virkistystoiminnan tarpeisiin. Maanhankinnan määräraha käytetään tarkoituksen mukaisesti kokonaisuudessaan.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Loimijokeen rajoittuvien osakaskuntien yhdistämisprojektin eteneminen.
Tonttien myynnin edistäminen riittäväillä raivaustoimenpiteillä.
Toiminnan sopeuttaminen vähentyneisiin henkilöresusseihin.

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Tontinmyynnin toteutuminen on riippuvainen yleisestä taloussuhdanteesta ja -kehityksestä. Maanhankinnan lisämäärärahatarve saattaa ilmetä talousarviovuoden aikana, jolloin asia käsitellään lisämäärärahana.

Taloussuunnitelma 2025–2027

--

Riskianalyysi

Tontinmyynti ei toteudu suunnitellusti.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Uusien toimintatapojen ennakkoluuloton soveltaminen.
Raja-aitojen madaltaminen toimialan sisällä palvelualueiden välillä.

Tunnusluvut

	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Rekisteröidyt kiinteistöt kpl	20	20	20	20
Luovutetut tontit kpl	10	10	10	10
Vuokratut viljelysmaat ha	250	250	250	250
Henkilötyövuodet	7	5,2	5,2	5,2
Tilat m ²	121	121	121	121

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	730 285	724 040	723 048	722 802	724 770
Kulut	-723 351	-637 200	-562 780	-573 590	-584 720
Netto	6 934	86 840	160 268	149 212	140 050
<hr/>					
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	730 285	724 040	723 048	722 802	724 770
Myyntituotot	0	20 000	20 000	20 000	20 000
Maksutuotot	158 725	93 000	93 000	93 000	93 000
Muut toimintatuotot	571 560	611 040	610 048	609 802	611 770
Toimintakulut yhteensä	-723 351	-637 200	-562 780	-573 590	-584 720
Henkilöstökulut	-393 190	-390 500	-316 430	-327 240	-338 370
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-317 268	-312 540	-253 680	-262 640	-271 930
Henkilöstösivukulut	-75 922	-77 960	-62 750	-64 600	-66 440
Eläkkeet	-65 525	-69 470	-55 170	-56 760	-58 320
Muut henkilöstökulut	-10 397	-8 490	-7 580	-7 840	-8 120
Palvelujen ostot	-258 085	-202 260	-205 110	-205 110	-205 110
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 557	-5 500	-5 500	-5 500	-5 500
Muut toimintakulut	-65 519	-38 940	-35 740	-35 740	-35 740
Toimintakate	6 934	86 840	160 268	149 212	140 050
Suunnitelman mukaiset poistot	-24 074	0	-24 128	-24 128	-24 128
Tilikauden tulos	-17 140	86 840	136 140	125 084	115 922

TOIMIALA 50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI

PALVELU 520 INFRAPALVELUT

TILIVELVOLLINEN Kunnallistekniikan päällikkö

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Infrapalvelut vastaa katujen, teiden, jalkakäytävien, kevyenliikenteenväylien, siltojen, padon, torin, katu- ja puistovalaisituksen, liikenteen opastus- ja ohjausjärjestelmien, kaiteiden, puistojen, uimarantojen, pururatojen, jalkapallo- ja tenniskenttien, Talsoilan pesäpallo- ja jääkentän, venepaikkojen, talous- ja puistometsien seudullisten virkistysalueiden sekä yleisten alueiden suunnittelusta, rakentamisesta, rakennuttamisesta ja kunnossapidosta.

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet
EKO1. Energiatehokkuuden parantaminen.	Selvitetään ja toteutetaan kunnallistekniikan laitteisiin ja järjestelmiin, kuten katuvalaistukseen energiatehokkaampia älykkäitä energianhallintajärjestelmiä.
IN1. Kevyen liikenteen liikenneympäristöjen kehittäminen.	Valmistellaan uuden kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelman mukaisia toimia ja korjataan nykyisiä puutteita kevyen liikenteen väylillä.
EKO3. Hulevedenhallinnan parantaminen.	Toteutetaan hulevesiohjelman mukaisia tavoitteita ja korjataan nyt hulevesien suhteen ongelmallisia kohteita.
EKO2. Kiertotalouden kehittäminen infrapalveluiden toiminnassa.	Hiekkalaatikkohiekkojen kierrättäminen ja omatuotantoisen kompostin hyödyntäminen.
EKO2. Massataloudellisesti viisaasti toimiminen infrarakennuskohteissa.	Hyödynnetään rakentamisesta syntyneitä ylimääräisiä maamassoja soveltuviin käyttötarkoituksiin lähellä niiden alkuperäissijainteja.
EKO3. Vieraslajien torjunta ja hävittäminen.	Kaupunki torjuu alueiltaan pääasiallisesti haitallisia vieraslajeja ja pyrkii ennaltaehkäisemään vieraslajien leviämistä esimerkiksi kasvivalintojen avulla.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Kustannustehokas ja ennakoiva toiminta päätoimintavastuualueisiin keskittyen. Toiminnan kehittäminen kestävämpään suuntaan.

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Katu- ja yleisten alueiden kunnossapidon ja vaatimusten kasvu.

Taloussuunnitelma 2025–2027

Henkilöstö vähenee suunnitelmavuosilla eläköitymisen kautta.

Riskianalyysi

Talvikunnossapidon kustannukset ovat hyvin riippuvaisia keliolosuhteista ja viime vuosina talvet ovat olleet kovia.

Kaluston vanheneminen, kunnossapitoalueiden ja vaatimusten kasvu vaikuttavat henkilöstö-, kalusto- ja materiaaliresursseihin.

Maailman tilanteen ja inflaation vaikutukset energian, palvelujen ja materiaalien kustannustasoon.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Haasteellisiin ongelmatilanteisiin varautuminen ennakkoon kaluston ja olosuhteiden suhteen. Keskittymällä tarpeisiin ja vähentämällä toiveista voidaan jättää eläköitymisen myötä tyhjeneviä vakansseja täyttämättä.

Tunnusluvut

	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Lohkotut katualueet m ²				
Puistot ym. R-luokka m ² (hiilinielu)	1 131 245	1 131 245	1 142 557	1 153 983
Puistot ym. A-luokka m ² (hiilinielu)	491 359	491 359	496 273	501 236
Puistot ym. M-luokka m ² (hiilinielu)	9 468 702	9 468 702	9 563 389	9 659 023
Puistot ym. S-luokka m ² (hiilinielu)	382 587	382 587	386 413	390 277
Kunnossapito lohkotut katualueet m ² /hlö				
Katuvalaistuksen energia MWh				
Henkilötyövuodet	32	32	31	30
Tilat m ²	2 321	2 321	2 321	2 321

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	227 003	109 400	107 400	102 400	102 400
Kulut	-3 414 198	-3 424 935	-3 615 295	-3 613 313	-3 666 100
Netto	-3 187 194	-3 315 535	-3 507 895	-3 510 913	-3 563 700
<hr/>					
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	227 003	109 400	107 400	102 400	102 400
Myyntituotot	128 182	30 200	30 200	30 200	30 200
Tuet ja avustukset	11 974	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	86 847	79 200	77 200	72 200	72 200
Toimintakulut yhteensä	-3 414 198	-3 424 935	-3 615 295	-3 613 313	-3 666 100
Henkilöstökulut	-1 552 953	-1 661 970	-1 778 720	-1 788 303	-1 841 090
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-1 252 092	-1 371 890	-1 471 800	-1 478 703	-1 522 760
Henkilöstösivukulut	-300 861	-290 080	-306 920	-309 600	-318 330
Eläkkeet	-259 772	-252 870	-263 120	-265 610	-273 030
Muut henkilöstökulut	-41 090	-37 210	-43 800	-43 990	-45 300
Palvelujen ostot	-826 627	-726 365	-810 470	-770 200	-770 200
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-719 673	-737 560	-752 725	-746 530	-746 530
Avustukset	-35 170	-35 000	0	-35 000	-35 000
Muut toimintakulut	-279 775	-264 040	-273 380	-273 280	-273 280
Toimintakate	-3 187 194	-3 315 535	-3 507 895	-3 510 913	-3 563 700
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 902 387	-2 275 750	-2 368 508	-2 481 346	-2 936 708
Tilikauden tulos	-5 089 581	-5 591 285	-5 876 403	-5 992 259	-6 500 408

TOIMIALA 50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI

PALVELU 570 TILAPALVELU

TILIVELVOLLINEN Kiinteistöpäällikkö

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Tilapalvelu vastaa kaupungin palvelutuotannon edellyttämien tarpeellisten, tarkoituksenmukaisten ja terveellisten toimitilojen hankinnasta ja ylläpidosta kustannustehokkaasti.

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet
EKO1. Kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen.	Kiinteistöjen energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä vähintään 4 kpl.
IN1. Terveelliset sisäilmaolosuhteet kaupungin kiinteistöissä.	Nopea reagointi sisäilmaan liittyvissä ongelmissa. Seuranta 2 kertaa vuodessa sisäilmatyöryhmässä.
TA3. Kiinteistöhoiton palvelusisällön muuttaminen.	Vanhasta "talkkarimallista" luopuminen. Kahden kiinteistöhoitajan vähentäminen taloussuunnitelmavuosien aikana.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Käytöstä poistuneiden rakennusten vuokraaminen tai myynti. Sote -kiinteistöjen yhtiöittäminen. Tilapalvelun johdon henkilöstömuutoksen aiheuttama perehdytystarve uudelle henkilölle.

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Pääterveysaseman ja Yhteisötalon siirtyminen kaupungille aiheuttavat väliaikaisesti tulo- ja menupuolen merkittävän kasvun vuodelle 2025. Lisäksi Jäähallien ylläpito- ja käyttökustannukset siirtyvät Tilapalveluille.

Taloussuunnitelma 2025–2027

Kaupungin sote -kiinteistöjen yhtiöittäminen koskee lähinnä Heikanrinteen palvelukeskusta, Pääterveysasemaa ja Yhteisötaltoa. Edellä mainittujen kiinteistöjen tulot ja menot poistuvat vuoden 2026 talousarviosta alkaen. Vaikutus on oleellinen taloussuunnitelmavuosille ja aiheuttaa sopeutustarpeita Tilapalvelun henkilöstömäärään.

Riskianalyysi

Sote -kiinteistöyhtiön perustaminen vuonna 2025 siten, että se voi aloittaa täysimittaisen toiminnan vuoden 2026 alusta.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Onnistuminen palvelutuotannolle tarpeettomien kiinteistöjen vuokraamisessa tai myynnissä ja henkilöstövähennysten oikea-aikainen vähentäminen taloussuunnitelmavuosilla.

Tunnusluvut

	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Palvelutuotannon käytössä m ²	75 144	75 882	75 882	75 882
Kiinteistönhoitoala m ²	113 869	117 737	103 253	96 661
Henkilötyövuodet	15,8	14,7	13,7	13,7
Kaupungin omistamat tilat m ²	114 243	120 780	106 296	99 704

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	9 717 728	9 937 350	10 447 436	8 240 614	9 349 690
Kulut	-5 449 767	-6 029 894	-5 731 394	-4 622 615	-4 880 480
Netto	4 267 962	3 907 456	4 716 042	3 617 999	4 469 210
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	9 717 728	9 937 350	10 447 436	8 240 614	9 349 690
Myyntituotot	660 792	629 330	594 261	588 784	632 600
Maksutuotot	145	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	6 060	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	9 050 731	9 308 020	9 853 175	7 651 830	8 717 090
Toimintakulut yhteensä	-5 449 767	-6 029 894	-5 731 394	-4 622 615	-4 880 480
Henkilöstökulut	-852 013	-842 674	-883 324	-909 845	-897 710
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-687 277	-671 364	-714 164	-734 125	-724 020
Henkilöstösivukulut	-164 736	-171 310	-169 160	-175 720	-173 690
Eläkkeet	-141 652	-153 060	-147 810	-153 780	-152 050
Muut henkilöstökulut	-23 085	-18 250	-21 350	-21 940	-21 640
Palvelujen ostot	-1 650 349	-1 964 520	-1 628 080	-1 280 780	-1 332 780
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 552 830	-2 804 200	-2 788 500	-1 995 500	-2 208 500
Muut toimintakulut	-394 574	-418 500	-431 490	-436 490	-441 490
Toimintakate	4 267 962	3 907 456	4 716 042	3 617 999	4 469 210
Suunnitelman mukaiset poistot	-3 489 664	-3 434 890	-3 354 543	-3 450 731	-3 463 264
Tilikauden tulos	778 298	472 566	1 361 499	167 268	1 005 946

TOIMIALA	50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI
PALVELU	580 YHTEISTOIMINTA-ALUEEN JÄTEHUOLTO
TILIVELVOLLINEN	Jätehuoltopäällikkö

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Jätelaissa kunnille määrättyjen viranomaistehtävien sekä näihin liittyvien kehitys- ja seurantatehtävien hoitaminen. Kuntien jätehuoltoon ja viranomaistehtäviin liittyvät asiantuntija- ja suunnittelutehtävät sekä toimenpiteet, joilla näitä hoidetaan ja edistetään.

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet
Otetaan Facta Jätehuolto-ohjelmiston sähköinen asiointi käyttöön.	Kehitetään sähköistä asiointia niin, että se helpottaa kuntalaisten asiointia ja tehostaa jätelautakunnan toimintaa.
Seurataan biojätteen erilliskeräysveloitteen toteutumista Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy:n jätteenkeräysalueella.	Tehdään kompostoritarkastuksia Forssan, Jokioisten, ja Tammelan taajamien muodostamalla yhtenäisellä alueella sekä Sastamalan taajamassa.
Lisätään seurantaa asumislietteiden kuljetukseen liittymättömille kiinteistöille.	Lähetetään selvityspyyntöjä viemäriin liittymättömille kiinteistöille, joilla ei ole jätteenkuljetusrekisterissä asumislietteiden kuljetustietoja.
Kehitetään yhteistyötä jätealan yrityssectän kanssa.	Järjestetään vähintään 1 kuljetusyrittäjätapaaminen vuodessa.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Toiminnan painopiste keskittyy sähköisen asioinnin kehittämiseen ja käyttöönottoon. Kompostoritarkastuksia tehdään Forssan, Jokioisten, Tammelan ja Sastamalan taajamissa. Lisäksi lisätään seurantaa asumislietteiden kuljetukseen liittymättömille kiinteistöille.

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Jätelainsäädäntöön on tulossa muutoksia, joiden vaikutusta jätelautakunnan henkilöstön työmäärään on vaikea vielä arvioida.

Taloussuunnitelma 2025–2027

Jätepoliittisen ohjelman päivittäminen sekalaisen yhdyskuntajätteen ja asumislietteiden kuljetusjärjestelmäpäätösten teon jälkeen. Jätehuoltomääräysten päivittäminen.

Riskianalyysi

Jätelainsäädäntöön on tulossa muutoksia, joilla voi olla vaikutuksia jätelautakunnan henkilöstön työmäärään. Aiemmat muutokset lisäsivät henkilöstön työmäärää merkittävästi ja tähän reagoitiin henkilöstömuutoksilla, eli jätelautakuntaan palkattiin 1 vakituinen työntekijä, mutta samalla sihteerin työmäärä jätelautakunnalle väheni 30 %:iin. Henkilöstön riittävydessä on silti edelleen vajetta, mikä näkyy esimerkiksi asumislietteiden seurannan vähyytenä.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Sähköisen asioinnin avaaminen mm. tehostaa ja nopeuttaa hakemusten käsittelyä. Määräaikaisen henkilökunnan käyttöä vähennetään. Kiinnitetään huomiota toiminnan avoimuuteen ja yhteistyötahojen väliseen viestintään.

Tunnusluvut

	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Hakemusten keskimääräinen käsittelyaika (kk)	1	1	1	1
Henkilötyövuodet	3,3	3,3	3,3	3,3
Tilat m ²	47	47	47	47

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	338 453	338 170	369 610	373 608	380 542
Kulut	-338 453	-338 170	-369 610	-373 608	-380 542
Netto	0	0	0	0	0
<hr/>					
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	338 453	338 170	369 610	373 608	380 543
Myyntituotot	338 453	338 170	369 610	373 608	380 543
Toimintakulut yhteensä	-338 453	-338 170	-369 610	-373 608	-380 542
Henkilöstökulut	-199 147	-212 020	-221 320	-228 718	-235 652
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-161 871	-171 170	-180 670	-186 258	-192 042
Henkilöstösivukulut	-37 276	-40 850	-40 650	-42 460	-43 610
Eläkkeet	-31 459	-36 250	-35 290	-36 950	-37 920
Muut henkilöstökulut	-5 817	-4 600	-5 360	-5 510	-5 690
Palvelujen ostot	-126 106	-110 650	-133 950	-132 050	-132 050
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 221	-2 000	-3 500	-2 000	-2 000
Muut toimintakulut	-10 979	-13 500	-10 840	-10 840	-10 840
Toimintakate	0	0	0	-0	0
Tilikauden tulos	0	0	0	-0	0

TOIMIALA 50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI
PALVELU 600 RAKENNUSVALVONTA JA YMPÄRISTÖPALVELUT
TILIVELVOLLINEN Ympäristöpäällikkö

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Seudullisen ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan viranomaistoiminnan järjestäminen ja kehittäminen.

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet
TA1. Vastuullisen yritystoiminnan edistäminen.	Tehdään ympäristönsuojelun valvontaohjelman mukaiset tarkastuskäynnit laitoksissa ja seurataan ohjelman toteutumisprosenttia. Osallistuu ja suorittaa yrityksessä ja sekä sen yksittäisessä rakennuskohteessa laadun valvontaa.
EKO3. Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen ja lisääminen.	Neuvonnassa, ohjeistuksessa, kehittämisessä ja mahdollisuuksien mukaan muussa toiminnassa painotetaan ekologista kestävyyttä.
IN2. Osaamisen kehittäminen ja ylläpito.	Henkilöstö osallistuu uuden rakentamislain ja -asetusten koulutustilaisuuksiin. LVI-toimialueella osallistutaan valtakunnallisen alan työryhmän tilaisuuksiin.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Ympäristönsuojelussa painopisteenä on valvonta ja ympäristön pilaantumisen ehkäisy. Uuden rakentamislain täytäntöönpanoa opastuksin ja neuvonnalla.

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Aiemman viiden kunnan sijaan palvelua jatketaan neljän seudun kunnan seudullisena yhteistyönä. Palvelualueen henkilötyövuodet laskevat 9,5:sta 7 henkilötyövuoteen. Vastaavassa suhteessa myyntituotot ja menot laskevat. Rakentamislain muutos poistaa rakennusvalvonnan lupamutoja ja alentaa lupamääriä.

Taloussuunnitelma 2025–2027

Lainsäädännön muutosten seurauksena varaudutaan pieneneviin rakennuslupamääriin ja vastaavasti valvonnan ja ohjauksen lisästarpeeseen.

Riskianalyysi

Palvelualueen toiminnot ovat suurelta osin riippuvia suurelta osin ulkoisista tekijöistä. Lupien ja vastaavien käsittelymäärät korreloivat suoraan alueen toimeliaisuuteen, johon palvelualue ei voi vaikuttaa. Maksutuotot kertyvät lähes kokonaan lupien käsittelymaksuista.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Laadukkaan ja joustavan työvoiman ylläpito. Edistämistoimet vastuukuntamalliin siirtymiseksi rakennusvalvonnassa ja ympäristönsuojelussa. Vastuukuntamalli keventäisi hallintoa ja toisi taloudellista hyötyä.

Tunnusluvut

	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Käsitellyt hankkeet:				
rakennusluvut (kpl)	250	200	200	200
toimenpideluvat (kpl)	170	0	0	0
toimenpideilmoitukset (kpl)	100	0	0	0
muut rakentamisen luvat	40	45	45	45
Käsitellyt ympäristöluvut, ilmoitukset, rekisteröinnit (kpl)	8	6	6	6
Käsitellyt maa-ainesluvut (kpl)	3	2	2	2
YSL:n mukaisten lupavelvollisten yritysten tarkastukset (kpl)	25	18	18	18
Vesihuoltolain mukaiset vapauttamispäätökset (kpl)	5	4	4	4
Ympäristönsuojelulain jätevesipäätökset (kpl)	10	7	7	7
Henkilötyövuodet	9,5	7	7	7
Tilat m ²	179	144	144	144

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	528 042	528 000	327 000	337 000	337 000
Kulut	-805 386	-793 361	-636 194	-640 740	-640 740
Netto	-277 344	-265 361	-309 194	-303 740	-303 740
<hr/>					
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	528 042	528 000	327 000	337 000	337 000
Myyntituotot	420 152	454 000	276 000	276 000	276 000
Maksutuotot	72 828	74 000	51 000	61 000	61 000
Tuet ja avustukset	35 063	0	0	0	0
Toimintakulut yhteensä	-805 386	-793 361	-636 194	-640 740	-640 740
Henkilöstökulut	-590 826	-619 281	-474 454	-479 000	-479 000
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-476 035	-491 731	-379 254	-383 010	-383 010
Henkilöstösivukulut	-114 791	-127 550	-95 200	-95 990	-95 990
Eläkkeet	-99 064	-114 190	-83 870	-84 660	-84 660
Muut henkilöstökulut	-15 727	-13 360	-11 330	-11 330	-11 330
Palvelujen ostot	-177 285	-122 770	-117 440	-117 440	-117 440
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 505	-13 500	-13 500	-13 500	-13 500
Muut toimintakulut	-32 770	-37 810	-30 800	-30 800	-30 800
Toimintakate	-277 344	-265 361	-309 194	-303 740	-303 740
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-277 344	-265 361	-309 194	-303 740	-303 740

TOIMIALA	50 TEKNINEN JA YMPÄRISTÖTOIMI
PALVELU	610 MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUPALVELUT
TILIVELVOLLINEN	Kaupunginarkkitehti

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Yleis- ja asemakaavoitus, kuntien yhteistyössä tehtävät strategiset tarkastelut sekä maankäytön suunnitteluun, alueiden käyttöön ja rakentamiseen tähtävien hankkeiden valmistelu, kaavoitusneuvonta ja osallistuva suunnittelu. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja alueiden rakentamiseen sekä korjaukseen liittyvä neuvonta ja ohjaus. Erilaiset rakennettuun ympäristöön liittyvät lausunnot ja asiantuntijatoiminta. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiden kohteiden ja alueiden inventoinnit, maisemalliset, luontoselvitykset ja liikenneselvitykset. EU-hankkeiden asiantuntijatehtävät.

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet
TA3. Kustannustehokas toiminta.	Hyödynnämme kaavoituksessamme ja suunnittelussamme olemassa olevia rakenteita ja ympäristöjä, jolloin mahdollisimman pienin toimin toteuttamalla saadaan aikaan ekologisesti kestäviä parannuksia ja kaupungin kehitystä. Pisteittäiset muutokset keskitetään tarkkaan ja oikein, riittävien selvitysten ja tiedon pohjalta. Tältä pohjalta muiden osapuolten jatkosuunnittelu tai alueiden hoito on mahdollista tehdä kustannustehokkaasti.
TA3. Yrittäjyyttä tukeva toiminta.	Kehitämme yrittäjien tarpeesta lähtevää yhteistyötä.
IN3. Forssan kaupunkiympäristön positiivisten arvojen ja ominaisuuksien korostaminen ja edelleen kehittäminen.	Teemme kaavoitusta ihmisistä käsin: tavoitteena ihmisten historiaa, muistia ja muistoja kunnioittava monimuotoinen, elinvoimainen, terveellinen ja turvallinen ympäristö.
EKO3. Luonnon monimuotoisuuden tukeminen.	Kehitämme edelleen ekologisten vyöhykkeiden toteuttamisperiaatteita ja selvitysten moninaisuutta.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Kaavoitus ja kaavoihin liittyvät selvitykset.

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Esitetään vuoden 2025 talousarviossa uuden kaavoittajan vakanssin perustamista. Maankäytönsuunnittelun henkilöstön ikärakenne huomioiden resurssitarvetta on mahdollista arvioida uudelleen lähivuosina.

Taloussuunnitelma 2025–2027

Riskianalyysi

Jos uutta kaavoittajaa ei saada organisaatioon oppimaan kaupungin lähtökohtia, jo olemassa olevaa tietoa jää tiedon siirtäminen uudelle henkilöstölle tekemättä. Jos tiedon välittämisessä tapahtuu katkos, se hidastaa tulevana vuosina kaavoitusta ja lisää entisestään henkilöstötarvetta.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Viranomaisyhteistyö ja muiden kuntien kehittämien periaatteiden tutkiminen ja hyödyntäminen asioiden kehittämisessä. Avoimen lähdemateriaalin käyttö lähtötietojen saamiseksi vähentää konsultin käyttötarvetta ja poistaa päällekkäistä tehtävää työtä.

Tunnusluvut

	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Valmistelussa olevat kaavat ja suunnitelmat kpl	9	9	9	9
Valmistuneet kaavat ja suunnitelmat (kpl)	6	6	6	6
Asiantuntijatehtävät	120	120	120	120
Inventoinnit ja selvitykset	16	16	16	16
Henkilötyövuodet	3,5	4,4	4,4	4,4
Tilat m2	79	79	79	79

MÄÄRÄRAHAT

	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Tuotot	24 610	40 000	10 000	10 000	10 000
Kulut	-322 891	-430 869	-402 620	-413 820	-358 720
Netto	-298 281	-390 869	-392 620	-403 820	-348 720
<hr/>					
Talous	TP 2023	TA 2024	KH 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot yhteensä	24 610	40 000	10 000	10 000	10 000
Myyntituotot	13 342	0	0	0	0
Maksutuotot	0	40 000	10 000	10 000	10 000
Tuet ja avustukset	11 268	0	0	0	0
Toimintakulut yhteensä	-322 891	-430 869	-402 620	-413 820	-358 720
Henkilöstökulut	-238 266	-340 239	-312 020	-323 220	-268 120
Palkat, palkkiot ja henkilöstökorv	-192 811	-273 849	-253 060	-261 710	-215 720
Henkilöstösivukulut	-45 455	-66 390	-58 960	-61 510	-52 400
Eläkkeet	-39 883	-58 960	-51 410	-53 690	-45 940
Muut henkilöstökulut	-5 572	-7 430	-7 550	-7 820	-6 460
Palvelujen ostot	-62 053	-72 590	-72 630	-72 630	-72 630
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-742	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Muut toimintakulut	-21 830	-16 840	-16 770	-16 770	-16 770
Toimintakate	-298 281	-390 869	-392 620	-403 820	-348 720
Suunnitelman mukaiset poistot	-22 507	-19 117	-16 261	-13 822	-11 749
Tilikauden tulos	-320 788	-409 986	-408 881	-417 642	-360 469

5. TULOS- JA RAHOITUSLASKELMA

Kaupungin kokonaistalouden kuvaamiseksi on seuraavilla sivuilla esitetty sekä tulos- ja rahoituslaskelma kaupunkiemon osalta erikseen että koko kaupungin tulos- ja rahoituslaskelma, jossa on mukana kaupungin liikelaitos eli Forssan vesihuoltoliikelaitos. Konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen osalta talousarviossa esitetään konsernitavoitteet ja tunnuslukutiedot. Talousarviossa ei esitetä koko konsernin tulos- ja rahoituslaskelmia eikä konsernitasetta, mutta ne raportoidaan tilinpäätöksessä.

Tuloslaskelma osoittaa, kuinka tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korkoihin ja rahoitusmenoihin sekä omaisuuden kulumisen edellyttämiin suunnitelman mukaisiin poistoihin.

Tuloslaskelman välituloksena esitettävä **toimintakate ilmoittaa** paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Vuosikate on kunnan kokonaisrahoitustulosta kuvaava välitulos. **Vuosikate ilmoittaa** riittääkö tulorahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet kulut eli poistot sekä arvonalentumiset.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan varauksia tai vapaata omaa pääomaa. Tilikauden tuloksen jälkeen esitetään tuloksen käsittelyerät eli vapaaehtoisten varausten ja rahastojen muutokset.

Rahoituslaskelmassa osoitetaan toiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoituksen rahavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen toiminnan ja investointien rahavirta on rahoituksellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

5.1. TULOSLASKELMAT

KAUPUNKIEMO ulk+sis

Kaupunki, ei sisällä liikelaitosta, ulkoiset ja sisäiset erät	TP 2023	TA 2024 + muutos	TA 2025	Muutos TA 24/25	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot						
Myyntituotot	6 849 571	7 128 414	5 901 081	-17,2 %	5 889 632	6 530 643
Maksutuotot	1 089 076	1 018 000	928 000	-8,8 %	938 000	938 000
Tuet ja avustukset	2 069 328	1 698 149	1 560 993	-8,1 %	1 566 993	1 572 993
Muut toimintatuotot	10 875 718	10 363 767	11 148 123	7,6 %	8 941 532	10 021 660
Toimintatuotot yhteensä	20 883 693	20 208 330	19 538 197	-3,3 %	17 336 157	19 063 296
Toimintakulut						
Henkilöstökulut	-29 632 506	-30 054 074	-29 722 920	-1,1 %	-30 686 962	-31 769 311
Palkat ja palkkiot	-23 837 432	-24 357 759	-24 139 500	-0,9 %	-24 873 352	-25 777 542
Henkilösivukulut	-5 795 074	-5 696 315	-5 583 420	-2,0 %	-5 813 610	-5 991 770
Eläkekulut	-4 965 135	-5 036 110	-4 863 440	-3,4 %	-5 072 050	-5 223 310
Muut henkilösivukulut	-829 939	-660 205	-719 980	9,1 %	-741 560	-768 460
Palvelujen ostot	-15 368 008	-15 655 092	-17 266 325	10,3 %	-16 867 214	-17 180 333
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 014 005	-5 263 102	-4 935 690	-6,2 %	-4 133 525	-4 412 325
Avustukset	-1 635 669	-1 605 600	-2 713 600	69,0 %	-2 748 600	-2 748 600
Muut toimintakulut	-8 321 210	-8 759 525	-8 601 039	-1,8 %	-8 939 346	-10 015 126
Toimintakulut yhteensä	-59 971 417	-61 337 393	-63 239 574	3,1 %	-63 375 647	-66 125 695
Toimintakate	-39 087 705	-41 129 064	-43 701 377	6,3 %	-46 039 490	-47 062 399
Verotulot	36 201 188	35 900 000	36 888 000	2,8 %	38 640 000	39 515 000
Valtionosuudet	12 868 508	9 872 420	11 980 295	21,4 %	11 700 000	11 400 000
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	299 902	127 000	137 000	7,9 %	140 000	140 000
Muut rahoitustuotot	842 864	730 000	730 000	0,0 %	730 000	730 000
Korkokulut	-448 850	-593 000	-607 000	2,4 %	-650 000	-670 000
Muut rahoituskulut	-7 446	-2 000	-12 000	500,0 %	-12 000	-12 000
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	686 471	262 000	248 000	-5,3 %	208 000	188 000
Vuosikate	10 668 462	4 905 356	5 414 918	10,4 %	4 508 510	4 040 601
Poistot ja arvonalentumiset	-5 623 486	-5 988 737	-6 062 284	1,2 %	-6 279 927	-6 738 517
Suunnitelman mukaiset poistot	-5 623 486	-5 988 737	-6 062 284	1,2 %	-6 279 927	-6 738 517
Tilikauden tulos	5 044 976	-1 083 381	-647 366	-40,2 %	-1 771 417	-2 697 916
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	511 480	503 980	503 980	0,0 %	503 980	503 980
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	5 556 456	-579 401	-143 386	-75,3 %	-1 267 437	-2 193 936
Tavoitteet ja tunnusluvut						
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	34,8	32,9	30,9		27,4	28,8
Vuosikate / Poistot, %	189,7	81,9	89,3		71,8	60,0
Vuosikate, euro/asukas	646	298	329		274	246
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 euroa	5 566	4 986	4 843		3 575	1 382
Kertynyt yli-/alijäämä, euro/asukas	337	303	294		217	84
Asukasmäärä vuoden lopussa	16 502	16 450	16 450		16 450	16 450

**TULOSLASKELMA,
KOKO KAUPUNKI (1 000 euroa)**

	Kaupunkiemo	VHL	Sisäiset	TA 2025	TS 2026	TS 2027
	TA 2025	TA 2025				
Toimintatuotot	19 538	6 710	35	26 283	24 246	26 173
Myyntituotot	5 901	6 650	0	12 551	12 740	13 581
Maksutuotot	928	25	0	953	963	963
Tuet ja avustukset	1 561	35	35	1 631	1 602	1 608
Muut toimintatuotot	11 148	0	0	11 148	8 942	10 022
Toimintakulut	-63 240	-3 863	-35	-67 138	-67 357	-70 228
Henkilöstökulut	-29 723	-1 398	0	-31 121	-32 129	-33 256
Palkat ja palkkiot	-24 140	-1 138	0	-25 278	-26 045	-26 985
Henkilösivukulut	-5 583	-260	0	-5 843	-6 084	-6 272
Eläkekulut	-4 863	-228	0	-5 091	-5 309	-5 468
Muut henkilösivukulut	-720	-32	0	-752	-775	-803
Palvelujen ostot	-17 266	-1 200	0	-18 466	-18 103	-18 453
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 936	-1 100	0	-6 036	-5 267	-5 579
Avustukset	-2 714		-35	-2 749	-2 749	-2 749
Muut toimintamenot	-8 601	-165	0	-8 766	-9 109	-10 190
TOIMINTAKATE	-43 701	2 847	0	-40 854	-43 110	-44 054
Verotulot	36 888	0	0	36 888	38 640	39 515
Valtionosuudet	11 980	0	0	11 980	11 700	11 400
Rahoitustuotot ja -kulut	248	-820	0	-572	-572	-592
Korkotuotot	137	0	-100	37	140	140
Muut rahoitustuotot	730	0	-720	10	-50	-50
Korkokulut	-607	-100	100	-607	-650	-670
Muut rahoituskulut	-12	-720	720	-12	-12	-12
VUOSIKATE	5 415	2 027	0	7 442	6 658	6 269
Poistot ja arvonalentumiset	-6 062	-1 640	0	-7 702	-8 059	-8 571
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 062	-1 640		-7 702	-8 059	-8 571
TILIKAUDEN TULOS	-647	387	0	-260	-1 401	-2 302
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	504	13	0	517	516	515
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-143	400	0	257	-885	-1 787
Tavoitteet ja tunnusluvut						
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	30,9	173,7		39,1	36,0	37,3
Vuosikate / Poistot, %	89,3	123,6		96,6	82,6	73,1
Vuosikate, euroa/asukas	329	123		452	405	381
Kertynyt yli-/alijäämä	4 843	7 200		12 043	11 157	9 371
Kertynyt yli-/alijäämä, euroa/asukas	294	438		732	678	570
Asukasmäärä vuoden lopussa	16 450	16 450		16 450	16 450	16 450

4.2 TULOSLASKELMAOSAN ERITTELYT

Alla olevat erittelyt eivät pääsääntöisesti sisällä vesihuoltoliikelaitoksen eriä.

VEROTULOT

Vuoden 2024 tuloveroprosentti on 8,2 %. Talousarviossa 2025 tuloveroprosentti on 8,5 %.

Vuoden 2025 verotuloiksi on arvioitu Kuntaliiton syyskuun 2024 veroennustekehikon perusteella seuraavaa:

- tulovero	28 075 000 euroa
- osuus yhteisöveron tuotosta	3 329 000 euroa
- kiinteistövero	5 484 000 euroa
Yhteensä	36 888 000 euroa

Tulovero:

Vuosi	Tilitetyt verot, euroa	Tuloveroprosentti	Muutos %
TP 2009	47 393 000	19,50	0,5
TP 2010	52 701 546	19,50	-1,5
TP 2011	54 556 934	19,50	3,5
TP 2012	53 331 972	19,50	-2,2
TP 2013	58 133 380	20,00	9,0
TP 2014	58 861 028	20,00	1,3
TP 2015	59 677 636	20,00	1,4
TP 2016	60 408 403	20,00	1,2
TP 2017	61 074 231	20,50	1,1
TP 2018	60 238 461	20,50	-1,4
TP 2019	60 705 943	20,50	0,8
TP 2020	61 562 287	20,50	1,4
TP 2021	64 142 981	20,50	4,2
TP 2022	66 797 935	20,50	4,1
TP 2023	36 201 188	7,86	-45,8
ENNUSTE 2024	35 900 000	8,20	-0,8
TA 2025	36 888 000	8,50	3,3
TS 2026	38 640 000	8,50	4,7
TS 2027	39 515 000	8,50	2,3

Osuus yhteisöveron tuottoon:

Yksittäisten kuntien jako-osuudet yhteisöveron tuottoon määräytyvät kunkin kunnan yritystoimintaerän ja metsäerän summan suhteellisenä osuutena kaikkien kuntien vastaavien lukujen summasta. Yritystoimintaerä muodostetaan yhteisöille maksuunpantujen verojen perusteella. Jos yhteisöillä on toimipaikka vain yhdessä kunnassa, yhteisön vero ohjataan tälle kunnalle. Jos yhteisöllä on toimipaikkoja useassa kunnassa, yhteisölle maksuunpantu

vero jaetaan yhteisön toimipaikkakuntien kesken toimipaikkojen kunnittaisten henkilöstömäärien suhteessa.

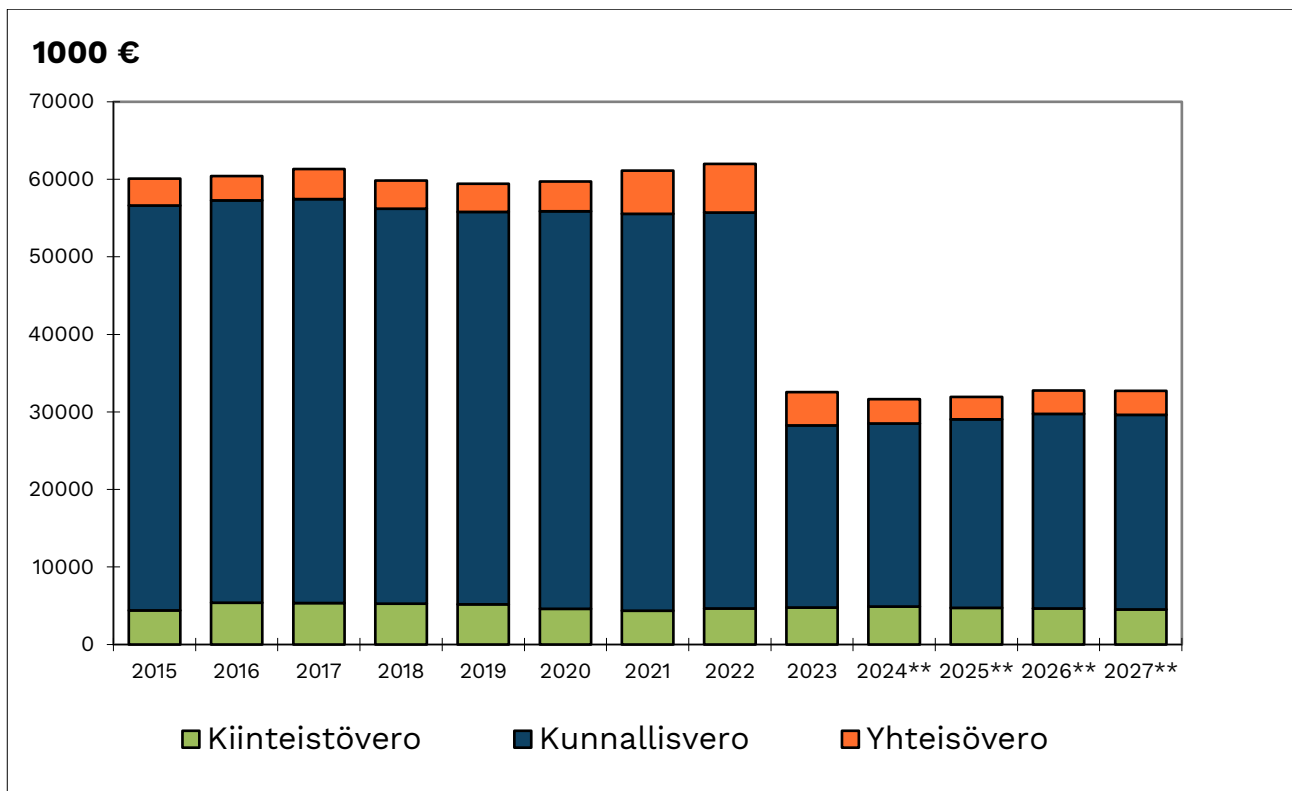
Kiinteistövero:

Kiinteistöveroprosentit ovat vuodelle 2025 seuraavat: yleinen kiinteistöveroprosentti 1,40, vakituisten asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 0,41, muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,41 ja voimalaitosten kiinteistöveroprosentti 3,10 sekä yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentti 0,00.

Verotulot 2023–2025:

(1 000 euroa)	TP 2023	EN 2024	TA 2025
Tulovero	26 144	26 666	28 075
Osuus yhteisöveron tuotosta	4 741	3 507	3 329
Kiinteistövero	5 316	5 521	5 484
Yhteensä	36 201	35 693	36 888
- Muutos abs.	-30 597	-508	1 195
- Muutos %	-45,8	-1,4	3,3

Kaupungin arvioitu reaalin verotulokehitys verolajeittain:

VALTIONOSUUDET

Kunnan valtionosuusrahoitus muodostuu hallinnollisesti kahdesta osasta: valtionvarainministeriön hallinnoimasta kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain mukaisesta valtionosuusrahoituksesta, jota hallinnoi opetus- ja kulttuuriministeriö. Peruspalvelujen valtionosuudet on arvioitu talousarvioon Kuntaliiton 7.10.2024 julkaistujen ennakkollisten laskelmien mukaisesti. OKM:n valtionosuudet on arvioitu mm. oppilasmääriin perustuvien muuttujien perusteella. Lopulliset valtionosuuspäätökset vuodelle 2025 tehdään joulukuussa 2024.

- peruspalvelujen valtionosuus	3 096 266
- verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	5 438 280
- veromenetysten korvaus	2 062 853
- opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	1 382 896
Yhteensä	11 980 295

KORKOTUOTOT JA MUUT RAHOITUSTUOTOT

Vuoden 2025 korkotuotot on arvioitu seuraavasti:

- korkotuotot liikelaitoksen lainoista	107 000 euroa
- muut korkotuotot	30 000 euroa

Vuoden 2025 rahoitustuotot on arvioitu seuraavasti:

- liikelaitoksen peruspääoman tuotto	720.000 euroa
- verotilitysten korot ja korotukset	0 euroa
- viivästyskorot	10.000 euroa

KORKOKULUT JA MUUT RAHOITUSKULUT

Vuoden 2025 korkokulut on arvioitu seuraavasti:

- korkokulut ottolainoista	607 000 euroa,
josta vesihuoltoliikelaitoksen lainasta	107 000 euroa

Vuoden 2025 rahoituskulut on arvioitu seuraavasti:

- viivästyskorot ja korotukset	12 000 euroa
--------------------------------	--------------

Vesihuoltoliikelaitoksen peruspääoman tuottoon ei ole tehty muutoksia vuodesta 2024.

POISTOT JA ARVONALENTUMISET

Talousarviovuoden ja suunnitelmavuosien käyttöomaisuuden poistoennusteet on laskettu valtuuston joulukuussa 2012 vahvistaman poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelmaa on tarkistettu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeen pohjalta. Kaupunginhallitus hyväksyi 15.6.2020 160 § monitoimikeskuksen poistoajaksi 30 vuotta. Poistojen määrä kasvaa 2027 ja osittain jo 2026 Vesihelmen peruskorjauksen valmistumisen vuoksi.

POISTOERON JA VARAUSTEN MUUTOKSET

Kehräämön ja Pihakoivun päiväkodin osalta vuosina 2025–2027 on poistoeron vähennyksenä vuoden poistojen määrä, 70 646 euroa. Lisäksi monitoimikeskus Akvarellin poistoeron vähennystä vuosittain 433.334 euroa seuraavan 14 vuoden ajan.

5.2. RAHOITUSLASKELMAT

Kaupunki, ei sisällä vesihuoltoliikelaitosta	TP 2023	TA 2024+ muutos	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta	10 609 522	13 780 357	5 304 918	4 398 510	3 930 601
Vuosikate	10 668 462	4 905 357	5 414 918	4 508 510	4 040 601
Tulorahoituksen korjauserät	-58 940	8 875 000	-110 000	-110 000	-110 000
Investointien rahavirta	-6 363 160	-5 100 000	-8 792 000	-10 655 000	-5 105 000
Investointimenot	-6 898 388	-5 860 000	-8 902 000	-10 765 000	-5 215 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	404 000	635 000	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	131 228	125 000	110 000	110 000	110 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	4 246 362	8 680 357	-3 487 082	-6 256 490	-1 174 399
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	-980 445	962 000	962 000	962 000	962 000
Antolainasaamisten lisäykset	-2 000 000	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	1 019 555	962 000	962 000	962 000	962 000
Lainakannan muutokset*	-11 239 356	-3 369 007	-1 369 007	2 630 993	-400 000
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	2 000 000	6 000 000	3 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 644 007	-3 369 007	-3 369 007	-3 369 007	-3 400 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-6 595 349	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 796 040	0	0	0	0
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-2 133	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	11 093	0	0	0	0
Saamisten muutos	-528 630	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	-2 276 370	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-15 015 841	-2 407 007	-407 007	3 592 993	562 000
Vaikutus maksuvalmiuteen	-10 769 479	6 273 350	-3 894 089	-2 663 497	-612 399
Lainakanta 31.12. ilman konsernitilejä	38 138 000	34 768 993	33 399 986	36 030 979	35 630 979
Lainakanta 1.1. ilman konsernitilejä	40 175 359	38 138 000	34 768 993	33 399 986	36 030 979
Lainakannan muutos ilman konsernitilejä*	-2 037 359	-3 369 007	-1 369 007	2 630 993	-400 000
Lainakanta euroa/as. ilman konsernitilejä	2 311	2 114	2 030	2 190	2 166
Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvot					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	1 909 698	12 158 824	5 214 721	9 117 045	2 008 748
Lainanhoitokate	2,2	1,4	1,5	1,3	1,2
*2023 tp sisältää konsernitilien muutoksia					
Rahavarat 31.12.*	15 956 380	22 229 730	18 335 641	15 672 144	15 059 745
Rahavarat 1.1.	26 725 859	15 956 380	22 229 730	18 335 641	15 672 144
Rahavarojen muutos	-10 769 479	6 273 350	-3 894 089	-2 663 497	-612 399

RAHOITUSLASKELMA

Koko kaupunki

1000 euroa

Yhteensä TP 2023	Yhteensä TA 2024	Yhteensä TA 2025	Yhteensä TS 2026	Yhteensä TS 2027
---------------------	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------

(VHL enn)

Toiminnan rahavirta

Tulorahoitus	12 668	14 813	7 332	6 548	6 159
Vuosikate	12 747	5 938	7 442	6 658	6 269
Tulorahoituksen korjauserät	-79	8 875	-110	-110	-110
Investointien rahavirta	-8 739	-6 030	-10 222	-12 085	-6 535
Investointimenot	-9 294	-6 860	-10 332	-12 195	-6 645
Rahoitusosuudet investointimenoihin	404	705	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	151	125	110	110	110
Toiminnan ja investointien rahavirta	3 929	8 783	-2 890	-5 537	-376

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset	168	111	0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	168	111	0	0	0
Lainakannan muutokset*	-11 239	-3 369	-1 369	2 631	-400
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	2 000	6 000	3 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-4 644	-3 369	-3 369	-3 369	-3 400
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-6 595	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-2 402	0	0	0	0
Toimeksiant. varojen ja pääomien muutokset	-2	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	9	0	0	0	0
Saamisten muutos	873	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	-3 282	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-13 472	-3 258	-1 369	2 631	-400

Vaikutus maksuvalmiuteen	-9 544	5 525	-4 259	-2 906	-776
---------------------------------	---------------	--------------	---------------	---------------	-------------

Lainakanta 31.12.	38 138	34 769	33 400	36 031	35 631
Lainakanta 1.1.	40 175	38 138	34 769	33 400	36 031
Lainakannan muutos	-11 239	-3 369	-1 369	2 631	-400
Lainakanta euroa/as.	2 311	2 114	2 030	2 190	2 166

Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvot

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	-7 386	3 251	-4 535	-1 244	3 908
Lainanhoitokate	2,6	1,6	2,0	1,8	1,7

*2023 tp sisältää konsernitilien muutoksia

RAHOITUSLASKELMAERITTELYT

TULORAHOITUKSEN KORJAUSERÄT

Maaomaisuuden myyntivoitot 110 000 euroa.

ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET

Antolainasaamisten vähennyksenä käsitellään vesihuoltoliikelaitoksen lainojen lyhennys 962 000 euroa.

LAINAKANNAN MUUTOKSET

Vuonna 2025 vanhoja lainoja lyhennetään 3,37 miljoonaa euroa ja tilalle nostetaan uutta lainaa 2 miljoonaa euroa.

Lainakanta on vuoden 2024 lopussa ilman konsernitilejä 34,8 miljoonaa euroa eli noin 2 114 euroa/asukas. Suunnitelmakauden lopussa kaupunkiemion lainamäärä on 35,6 miljoonaa euroa eli noin 2 166 euroa/asukas. Lainanhoitokate on 1,6 vuonna 2025. Luotettavan kuvan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Lainanhoitokate on pysymässä suunnitelmakaudella tyydyttävänä.

Mikäli lainanhoitokate on alle 1, tarkoittaa tämä, ettei kaupungin tulorahoitus riitä lainojen korkokuluihin ja lyhennyksiin. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun lainanhoitokate on yli 2 ja tyydyttävä kun lainanhoitokate on 1–2 ja heikko, mikäli lainanhoitokate on alle 1.

VUOSIKATE PROSENTTIA POISTONALAISISTA INVESTOINNEISTA

Kaupunki ja vesihuoltoliikelaitos

	Investoinnit	Ei poistonalaiset	Rahoitusosuudet	Investointien omahankinta
TP 2023	9 294 171	103 515	404 000	8 890 171
TA 2024	6 790 000	110 000	635 000	6 155 000
TA 2025	10 332 000	110 000	0	10 332 000
TS 2026	12 195 000	110 000	0	12 195 000
TS 2027	6 645 000	110 000	0	6 645 000
yhteensä				44 217 171
Investointien omahankinta keskimäärin				8 468 434

Vuoden 2025 vuosikate on 87,9 prosenttia vuosien 2023–2027 keskimääräisestä vuosittaisesta investointien omahankintamenosta.

6. INVESTOINTIOSA

INVESTOINTIHANKE	Kustannus- arvio	TA 2024+muutos	TA 2025	TS 2026	TS 2027
ICT-ohjelmat ja muut pitkävaikutteiset menot (s)	menot	140 000	120 000	120 000	120 000
	tulot	0	0	0	0
	netto	140 000	120 000	120 000	120 000
Maa- ja vesialueet (s)	menot	110 000	180 000	110 000	110 000
Sisältää Ilmakuvaus/Laserkeilauksen (2025)	tulot	110 000	110 000	110 000	110 000
	netto	0	70 000	0	0
<u>Rakennukset</u>					
Erittelemättömät pienet perus- korjauskohteet ja kunnostukset (s)	menot	800 000	800 000	800 000	800 000
Pienet peruskorjauskohteet ja kunnostukset yhdyskuntalautakunnan hyväksymän tarkemman investointiohjelman mukaan	tulot	0	0		0
	netto	800 000	800 000	800 000	800 000
Liikuntakiinteistöjen suunnittelu ja peruskorjaus	menot	1 400 000	5 700 000	5 500 000	0
Vesihelmi ja jäähalli	tulot	525 000	0		
	netto	875 000	5 700 000	5 500 000	0
<u>Rakennukset yhteensä</u>					
Jäähalli v. (2024) ja Vesihelmi (v. 2025)	menot	2 200 000	6 500 000	6 300 000	800 000
	tulot	525 000	0	0	0
	netto	1 675 000	6 500 000	6 300 000	800 000
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet</u>					
Kunnallistekniikka (s)	menot	2 930 000	1 670 000	3 820 000	3 770 000
Kadut ja tiet, erittelemätön (2025)	tulot	0	0	0	
Ruuvipumppaamon kvl silta (2025)	netto	2 930 000	1 670 000	3 820 000	3 770 000
Kankurintie ja Niisipolku (2025 ja 2026)					
Katuvaloverkko ja liikennevalolaitteet					
Puistot, liikunta-alueet sekä vapaa-ajan alueet					
Investointiavustus hulevesi-investointeihin					
Aurinkorannan infra (2026)					
Haisiontie ja Salkokadun jatke (2026)					
Hämeentie ja kiertoliittymä (2027)					
Eifelin silta (2027)					
Keskuskatu ja palokunnan aukio (2027)					
Similänpolku (2027)					
<u>Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä</u>					
	menot	2 930 000	1 670 000	3 820 000	3 770 000
	tulot	0	0	0	0
	netto	2 930 000	1 670 000	3 820 000	3 770 000

Koneet ja kalusto

Keskushallinto (s)	menot	30 000	17 000	15 000	15 000
	tulot	0	0	0	0
	netto	30 000	17 000	15 000	15 000
Sivistys- ja tulevaisuuspalveluiden toimiala (s)	menot	230 000	100 000	100 000	100 000
	tulot	0	0	0	0
	netto	230 000	100 000	100 000	100 000
Teknisen ja ympäristötoimen toimiala (s)	menot	220 000	315 000	300 000	300 000
	tulot	0	0	0	0
	netto	220 000	315 000	300 000	300 000
<u>Koneet ja kalusto</u> <u>yhteensä</u>	menot	480 000	432 000	415 000	415 000
	tulot	0	0	0	0
	netto	480 000	432 000	415 000	415 000
INVESTOINNIT YHTEENSÄ	menot	5 860 000	8 902 000	10 765 000	5 215 000
	tulot	635 000	110 000	110 000	110 000
	netto	5 225 000	8 792 000	10 655 000	5 105 000

7. LIIKELAITOS

Forssan vesihuoltoliikelaitos

Tilivelvollinen: Vesihuoltojohtaja

Konsernitavoitteet 2025:

Korvaus liikelaitokseen sijoitetusta pääomasta 720 000 euroa sisältäen tukkuvesialennuksen.

Investoinnit enintään 1 500 000 euroa

Tunnusluvut	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
1. Toiminnalliset mittarit:					
- verkostoon pumpattu vesimäärä, 1000 m ³	1 719	1 700	1 700	1 700	1 700
- laskutettu vesimäärä, 1000 m ³	1 199	1 120	1 120	1 120	1 120
- mittaamaton vesi m ³ /vuosi/metri	1,96	2,19	2,19	2,19	2,19
2. Jätevedenpuhdistamon toiminta:					
- vesi, 1000 m ³	2 246	2 000	2 000	2 000	2 000
- laskutettu jätevesi, 1000 m ³ (laskennall.)	1 707	1 400	1 400	1 400	1 400
3. Talouden tunnusluvut:					
- yli-/alijäämä ennen varauksia (tuhat euroa)	452	243	387	334	365
- käyttökate (tuhat euroa)	2 859	2 644	2 847	2 929	3 008
- käyttökate-%	45,47 %	41,64 %	42,81 %	42,76 %	42,67 %
- oman pääoman tuottoaste	3,3 %	1,8 %	2,8 %	2,4 %	2,7 %
-					
omavaraisuusaste	56,6 %	56,9 %	59,4 %	61,9 %	64,8 %
- suhteellinen velkaantuneisuus	166,2 %	163,6 %	141,7 %	123,5 %	106,4 %

FORSSAN VESIHUOLTOLIIKELAITOS

TULOSLASKELMA, 1000 EUROA

TULOSLASKELMA, 1000 EUROA	TP 2023	Enn.tot. 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	6 287	6 350	6 650	6 850	7 050
Liiketoiminnan muut tuotot	32	25	25	25	25
Muut tuet ja avustukset	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset kunnalta	34	35	35	35	35
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet, tavarat	1 029	1 052	1 100	1 133	1 167
Palvelujen ostot	1 103	1 180	1 200	1 236	1 273
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	1043	1 140	1 138	1 172	1 207
<i>Henkilösivukulut</i>	244	249	260	270	280
Eläkekulut	201	219	228	237	245
Muut henkilösivukulut	43	30	32	33	35
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	1 627	1 611	1 640	1 779	1 832
Liiketoiminnan muut kulut	75	145	165	170	175
<i>Liikeylijäämä</i>	<i>1 232</i>	<i>1 033</i>	<i>1 207</i>	<i>1 150</i>	<i>1 176</i>
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	<i>-780</i>	<i>-790</i>	<i>-820</i>	<i>-816</i>	<i>-811</i>
Korkotuotot	9	34			
Muut rahoitustuotot	6				
Kunnalle maksetut korkokulut	86	104	100	96	91
Muille maksetut korkokulut					
Korvaus peruspääomasta	709	720	720	720	720
Muut rahoituskulut					
<i>Ylijäämä ennen satunnaisia eriä</i>	<i>452</i>	<i>243</i>	<i>387</i>	<i>334</i>	<i>365</i>
<i>Satunnaiset tuotot ja kulut</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Satunnaiset tuotot					
Satunnaiset kulut					
<i>Ylijäämä ennen varauksia</i>	<i>452</i>	<i>243</i>	<i>387</i>	<i>334</i>	<i>365</i>
Poistoeron vähennys	15	14	13	12	11
<i>Tilikauden ylijäämä</i>	<i>467</i>	<i>257</i>	<i>400</i>	<i>346</i>	<i>376</i>

FORSSAN VESIHUOLTOLIIKELAITOS

RAHOITUSLASKELMA, 1000 EUROA	TP 2023	Enn.tot. 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta					
Tulorahoitus	2 059	1 854	2 027	2 113	2 197
Liikelyljäämä	1 232	1 033	1 207	1 150	1 176
Poistot ja arvonalentumiset	1 627	1 611	1 640	1 779	1 832
Rahoitustuotot ja -kulut	-780	-790	-820	-816	-811
Satunnaiset erät	-20				
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-2 463	-1 000	-1 500	-1 500	-1 500
Rahoitusosuudet investointimenoihin	68	70	70	70	70
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	20				
Toiminnan ja investointien rahavirta	-316	924	597	683	767
Rahoituksen rahavirta					
Kunnalta saatujen pitkäaik. lainojen lis.	1 889				
Muilta saatujen pitkäaik. lainojen lis.					
Kunnalta saatujen pitkäaik. lainojen väh.	-740	-851	-962	-962	-962
Muilta saatujen pitkäaik. lainojen väh.					
Kunnalta saatujen lyhytaik. lainojen muutos					
Muilta saatujen lyhytaik. lainojen muutos					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Vaihto-omaisuuden muutos	-2				
Saamisten muutokset kunnalta	125				
Saamisten muutokset muilta	1 239				
Korottomien velkojen muutos kunnalta	162				
Korottomien velkojen muutos muilta	-1 131				
Rahoituksen rahavirta	1 542	-851	-962	-962	-962
Rahavarojen muutos	1 226	73	-365	-279	-195
Lainakanta 31.12.	9 400	8 549	7 587	6 625	5 663
Lainakanta 1.1.	8 251	9 400	8 549	7 587	6 625
Lainakannan muutos	1 149	-851	-962	-962	-962
INVESTOINNIT, 1000 EUROA					
Menot	-2 463	-1 000	-1 500	-1 500	-1 500
Tulot	68	70	70	70	70
Netto	-2 395	-930	-1 430	-1 430	-1 430
Rahavarat 31.12.	1 689	1 762	1 397	1 118	923
Rahavarat 1.1.	463	1 689	1 762	1 397	1 118
Rahavarojen muutos	1 226	73	-365	-279	-195

TOIMIALA	Vesihuoltoliikelaitos
PALVELU	Vesi- ja jätevesihuolto
TILIVELVOLLINEN	Vesihuoltojohtaja

TOIMINTA-AJATUS/PALVELUKUVAUS

Vesihuoltoliikelaitos hankkii ja toimittaa asiakkailleen talusvesiasetuksen vaatimukset täyttävää talusvettä sekä vastaanottaa ja käsittelee jätevedet ympäristöluvan vaatimusten mukaisesti.

TALOUSARVIO 2025

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne
<p>Mittaamattoman veden määrän pitäminen tasolla 1,5 m³/vuosi/metri.</p> <p>Tunnusluku kuvaa vesijohtoverkostosta vuotaneen tai laskuttamatta otetun veden määrää verkostopituutta kohti vuodessa.</p>	<p>Vesivuodot korjataan mahdollisimman nopeasti.</p> <p>Verkoston saneeraussuunnitelman noudattaminen.</p>	<p>Vesihuoltoliikelaitoksella ei ole merkittävää korjausvelkaa verkostossa.</p> <p>Verkostosta paljastuu aika ajoin huonoja johto-osuuksia, jotka edellyttävät pikaisia toimenpiteitä, vaikka niiden käyttöikä ei teknisesti ole vielä päätynyt.</p>
<p>Jätevesiverkoston vuotovesien määrän pitäminen alle 25 % /vuosi</p>	<p>Verkoston saneeraussuunnitelman noudattaminen.</p>	<p>Vesihuoltoliikelaitoksella ei ole merkittävää korjausvelkaa verkostossa.</p> <p>Verkostosta paljastuu aika ajoin huonoja johto-osuuksia, jotka edellyttävät pikaisia toimenpiteitä, vaikka niiden käyttöikä ei teknisesti ole vielä päätynyt.</p> <p>Mittaustulokseen vaikuttaa vuotuinen sademäärä.</p>
<p>Talusvesiasetuksen edellyttämä talusveden laatu.</p>	<p>Talusveden tuotantoprosessin optimointi.</p>	<p>Jatkuva prosessi.</p>
<p>Jätevesien ympäristöluvan mukainen käsittely;</p> <p>Jätevedenpuhdistamo toimii lupaehtojen mukaisesti.</p>	<p>Prosessia optimoidaan tulevan kuormituksen mukaisesti tavoitteena ympäristöluvan lupaehtojen mukainen käsittelytulos.</p>	<p>Laitoksen mitoitus riittää hyvin näköpiirissä olevalle jätevesikuormitukselle. Mikäli tilanne edellyttää, tulee vesihuoltoliikelaitoksen kyetä tekemään nopeastikin tarvittavia investointeja.</p>

Tavoite	Toimenpiteet	Tilanne
Kalusto-ohjelma	Suunnitelman noudattaminen.	Hyväksytyn strategian mukaisesti. Suunnitelma on luotu ja sitä päivitetään aina talousarviotyön yhteydessä.
Verkoston saneeraussuunnitelma	Suunnitelman noudattaminen.	Hyväksytyn strategian mukaisesti. Suunnitelma on luotu ja sitä päivitetään aina talousarviotyön yhteydessä.
Vesihuollon palveluiden maksurakenteen kehittäminen.	Suunnitelman noudattaminen.	Hyväksytyn strategian mukaisesti. Suunnitelma on luotu ja sitä päivitetään aina talousarviotyön yhteydessä.
Vedensaannin turvaaminen kaikissa tilanteissa; Valtuustokauden 2021-2025 aikana on tavoitteena turvata 10 % nykyisestä talousveden tarpeesta.	Siirtojohtolinjan ja uuden vedenkäsittelylaitoksen valmistuminen vuoden 2025 alkupuolella.	Siirtojohtolinja ja uusi vedenkäsittelylaitos otetaan käyttöön vuoden 2025 kuluessa.
Ympäristösertifikaatti vesihuoltoliikelaitokselle Tavoite asetettu koko strategiakaudelle.	Edistää tavoitteen saavuttamista esiselvityksen mukaisesti.	Vuonna 2024 valmistui oppilaitosyhteistyönä esiselvitys, mitä toimenpiteitä ympäristösertifikaatin saamiseksi olisi organisaatiossa tehtävä.

Toiminnan painopisteet talousarviovuonna

Hyväksytyt strategian jalkauttaminen ja noudattaminen.

Talousarvio (mahdolliset muutokset aiempaan ja muuta erityistä huomioitavaa)

Hyväksytyt strategian noudattaminen. Johtokunta on asettanut omana tavoitteenaan vesihuollon maksujen säilymisen valtakunnallisella keskitasolla.

Taloussuunnitelma 2025-2027

Vesihuoltovarmuuden parantamiseksi tehdyt investoinnit kasvattavat vesihuollon pääomakustannuksia tulevina vuosina. Samalla vesihuollon tulisi pystyä tekemään investointeja vedensaannin turvaamiseksi myös jatkossa ja kyetä saneeraamaan olemassa olevaa vesihuoltoinfraa palveluiden laadun ylläpitämiseksi.

Vesihuoltolain mukaan vesihuoltolaitoksen on katettava maksutuloillaan kaikki menonsa eli käyttötaloutensa, investointinsa ja pääomakustannuksensa. Vesihuoltoliikelaitoksen elokuussa 2023 hyväksymän strategian mukaisesti yhtenä osana toimenpideohjelmaa on vesihuollon maksurakenteen kehittäminen Suomen Vesilaitosyhdistys ry:n suosituksen mukaisesti. Maksurakennetta on tarpeen kehittää siten, että jatkossa pystytään aiempaa paremmin kattamaan perusmaksutuloilla vesihuollon vedenkulutuksesta riippumattomia kiinteitä kustannuksia.

Edellä kerrotuista syistä talousarvioesitys sisältää korotukset jäteveden vuotuisiin perusmaksuihin 1.1.2025 alkaen. Jäteveden perusmaksun suuruus määräytyy kiinteistön vesimittarikoon mukaan seuraavasti:

Mittarikoko (NS)	Jäteveden vuotuinen perusmaksu v. 2024 (sis. alv 25,5 %)	Jäteveden vuotuinen perusmaksu 1.1.2025 alkaen (sis. alv 25,5 %)
20 mm	65,79 €	98,68 €
25 mm	111,33 €	167,00 €
30 mm	161,93 €	242,90 €
40 mm	242,91 €	364,36 €
50 mm	323,87 €	485,80 €
80 mm	566,77 €	850,16 €
100 mm	971,61 €	1 457,42 €
150 mm	1 315,73 €	1 973,60 €

Talousarviovuoden investointivaltuudeksi esitetään 1 500 000 euroa.

Liikelaitoksen peruspääomasta maksama korvaus säilyy ennallaan.

Riskianalyysi

Julkisuuslain raameissa pitää tarkastella, mitä teknisiä- ja sijaintitietoja vesihuoltoliikelaitoksesta julkaistaan.

Keinot ja toimenpiteet tuottavuuden parantamiseksi ja talouden sopeuttamiseksi

Hyväksytyn strategian noudattaminen.

Tunnusluvut

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Mittaamaton vesi m ³ /vuosi/metri	1,96	2,19	2,19	2,19	2,19
Vakinaiset, henkilötyövuodet	18	19	19	18	18
Määräaikaiset, henkilötyövuodet					
Tilat m ²					

8. KONSERNIYHTEISÖT

8.1. Forssa-asunnot Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

TALOUSARVIO 2025

Yhtiö omistaa kiinteistöjä sekä vuokraa asuinhuoneistoja. Yhtiö ylläpitää, huoltaa ja korjaa rakennuksia suunnitelmallisesti. Yhtiössä noudatetaan vuonna 2024 laadittavaa kiinteistöjen korjaus- ja toimintasuunnitelmaa. Huoneistoja ylläpidetään ja kehitetään huoneistokorjauksilla, jotta vuokrauksen käyttöaste on mahdollisimman korkea.

Konsernitavoite/tavoitetaso	Tavoitteen toteutuminen
1. Käyttöaste vähintään 85 %	
2. Vuokrasaatavien vähentäminen -voimassa olevien sopimusten saatavat enintään 2 % vuotuisesta vuokratulosta	
3. Vuokrasopimuksien suhde (uudet/päätyneet) 1,00 tai parempi	

Riskianalyysi

Taloudelliset riskit: Yhtiön lainojen koroista noin 70 % suojattu pitkäaikaisilla koroilla. Energian ja rakennustarvikkeiden hintojen nousu vaikuttavat yhtiön taloutta heikentävästi.
Henkilöriskit: Hallituksen ja henkilökunnan osaamista ylläpidetään koulutuksilla. Ohut organisaatio on haavoittuvainen, toimintavarmuutta parannetaan laajoilla toimenkuvilla.
Liiketoimintariskit: Vuokravalvonta hoidetaan yhtiön perintäkäytännön mukaisesti ja sen tavoitteena on vuokrasaamisten minimoiminen.
Vahinkoriskit: Kiinteistöjen suojaaminen kiinteistövakuutuksilla. Vedenkulutuksen etäseurantapalvelu on käytössä kaikissa kiinteistöissä, sillä pyritään vähentämään vuotovahinkoja. Huoneistoturvavakuutus on käytössä asukkaiden aiheuttamien vahinkojen varalta.

Tunnusluvut	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
- käyttökate %	24,4 %	25,9	25,0		%
- rahoitustulos %	18,0 %	20,1	19,6		%
- omavaraisuusaste	9,8 %	8,8	9,6		%
- velkaantumisaste %	90,2 %	90,3	90		%
- lainojen hoitokate	0,9	3,4	1,6		
Henkilöstö (kpl vuoden lopussa)					
- kokoaikaiset	4	4	4		
- osa-aikaiset	0	0	0		
Määrä vuoden lopussa	4	4	4		
Lainamäärä (1 000 euroa)	9 707	9 707	9 700		
Tilat m2					
- vuokrattavat asunnot	26 322	26 736	26 736		
- Isoniityntie 51	1 637	1 637	1 637		
Tilat yhteensä	27 959	28 373	28 373		

8.2. Forssan Yrityskehitys Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

TALOUSARVIO 2025

Fyk tarjoaa aktiivisesti yritysneuvontaa alueensa elinkeinoelämälle, sekä parantaa toimillaan Forssan seudun elinkeinoelämän tutkimus, kehitys ja innovaatio toimien (TKI) mahdollisuuksia toimien aktiivisesti:

- valtakunnallisesti ja kansainvälisesti toimivissa verkostoissa alueemme erityispiirteiden vahvistamiseksi ja mahdollisuuksien avaamiseksi, joka mahdollistaa suorien elinkeinoelämälle suunnattujen yritystukien kansallisen ja EU-tasoisin hakemisen.
- erilaisissa aluekehittämiseen tarkoitetuissa hankkeissa, joiden kautta kehitämme alueen elinkeinoelämän kasvun mahdollisuuksia ja teemme ennakoivaa työtä tulevaisuuden tarpeiden tunnistamiseksi ja niihin vastaamiseksi. Seudun yhteinen elinvoimasalkku mahdollistaa yhteisen aluekehittämisen ja hankkeisiin suunnatun panostuksen Forssan seudun näkyvyyden ja kehittämisen lisäämiseksi.
- seudun elinkeinoelämän kanssakulkijoina, sekä tehden alueemme elinvoimalle merkityksellisistä edunvalvontaan liittyvää työtä. Edistämme seudun elinkeinoelämän osallistumismahdollisuuksia julkisiin hankintoihin.
- sijoittumiseen liittyvissä prosesseissa täällä toimivien yritysten kasvuedellytyksien vahvistamiseksi ja seudun elinkeinoelämän eduksi.
- kehittäjänä Forssan ja sen talousalueen elinkeinoelämälle tarpeellisten alueiden ja tarpeiden tunnistamiseksi ja kehittämiseksi, jotta markkinoilla on tarjolla mahdollisimman laaja yritystonttivalikoima yritystoiminnan laajentamiseksi ja sijoittumiselle Forssan alueelle.

Viestintä ja markkinointi:

- nostamme viestinnässämme esille elinkeinoelämälle merkityksellisiä tapahtumia, koulutuksia, rahoituksia ja muita tilaisuuksia yhteistyöverkostoistamme.
- viestimme alueen positiivisia yritystarinoita elinkeinoelämän kehittymisestä.
- toimimme seudun matkailun koordinaattorina sen valtakunnallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa, sekä maakunnan yhteishankkeissa edistäen Visit Finland, Visit Häme ja Visit Forssa Region- näkyvyyttä ja toimia.
- näymme valtakunnallisissa verkostoissa ja sidosryhmiemme hankkeissa ja tapahtumissa.
- kehitämme toimitilojamme jatkuvan parantamisen keinoin vastaamaan muuttuviin tarpeisiin, jotta palveluympäristömme vastaa ajanmukaisia vaatimuksia.
- toimintamme on kaikille helposti lähestyttävää yhteistyötä, joka edustaa erinomaisesta yrittäjäilmastostaan tunnetun Forssan brändi- kuvaa.
- ylläpidämme ja kehitämme Invest in Forssa Region- sivustoa sijoittujien ja alueemme tueksi.
- Forssan seutu tunnetaan vahvasta ESG- ympäristö, yhteiskuntavastuu ja hyvä hallintotapa osaamisestaan ja sen FRUSH-tapahtumasta.

Seuraamme alueemme kehittymisen indikaattoreita ja raportoimme niistä.

Mittarit:

- saatujen yritystukien määrä (raportointi)
- alkaneet ja lopettaneet yritykset sis. lopettaneiden toimialat top 10 (raportointi)
- alueemme suurimmat työnantajat, yritykset ja toimialarakenne (raportointi)
- alueemme rakenne verrokialueiden viitekehityksessä (seuranta)
- valtakunnalliset verkostot ja aluekehittämiseen liittyvät strategiat. (seuranta)
- toimialojen muuttuvat tarpeet ja niiden muuttuva lainsäädäntö esim. ESG- ympäristö, yhteiskuntavastuu ja hyvä hallintotapa ja LCA – tuotteen, prosessin tai palvelun ympäristövaikutuksien elinkaari arviointi (seuranta)
- matkailun yöpymistilastojen kehittyminen: kotimaisten ja ulkomaisten yöpymiset/vuosi (raportointi)
- matkailun tulo- ja työllisyysvaikutukset (raportointi 2-3 vuoden välein)

Seudulliset toimet, kuntien kanssa palvelusopimuksissa (laskutetaan kunnilta) sovittuun perustuva työ:

- yritysneuvonta kpl per kunta (laskutetaan erikseen/ määrä raportoidaan vuosittain)
yritysneuvonnan kuntakohtainen kk/perusmaksu sis. yhdessä sovittuja toimenpiteitä/neuvontaa, joita ei laskuteta erikseen.
- elinvoimasalkku-sopimuksen toimenpidekooste (laskutus asukasluvun suhteessa 3,2€ per asukas/ raportoidaan vuosittain)
elinvoimasalkku koostuu seudun yhteisten aluekehittämistoimien edistämisen rahoittamisesta esimerkiksi: tapahtumista, hankkeiden valmistelutyöstä ja omarahoituksista, invest in Forssan Region- sivuston ja sen selvitysten kehittämisestä ja toteutuksesta jne.
- matkailun toimenpidekooste (laskutus asukasluvun suhteessa/raportoidaan puolivuositain)
matkailun seudulliset, kansalliset, sekä kansainväliset toimet. Matkailijan opas, monikanavainen sosiaalinen media ja verkkosivut.

Konsernitavoite/tavoitetaso

Tavoitteen toteutuminen

Mittarit:	
Asiakaspalaute ja palvelukontaktit	4 / 1 500
Asiakaspalaute ja tapahtumat	3,8 / 30
Vuokrattavien tilojen lukumäärä suhteessa tarjolla olevaan tilojen lukumäärään % tavoite	100 %
Pitkän aikavälin investointisuunnitelma: korjausvelan purkaminen	vuosisuunnitelmassa määritellyt korjaukset

Riskianalyysi

Talouden epävarmuuden jatkuminen ja mahdollinen taloudellisen taantumana syveneminen, joka heijastuisi maksuvalmiuden heikkenemiseen ja siten vaikeuttaisi yhtiön selviämistä omista velvoitteistaan. Fykin asiantuntijaorganisaatio on pieni, poikkeustilanteissa työkuorman jakamista ei voida kaikilta osin tehdä.

Tunnusluvut	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
Toiminnallisia ja taloudellisia tunnuslukuja:					
*henkilöstö	8	8	8	8	8
lainojen hoitokate	0,48	0,60	0,34	0,33	0,27
asiakastytyväisyys (asteikko 1-5)	4,8	4	4	4	4
Lainamäärä (1 000 euroa)	11 044,0	10 217	9 394	8 580	7 515
uusinvestoinnit (sis. lainamäärän)					
Forssan kaupungin takaukset (1 000 €)	10 965,0	10 166	9 373	8 580	7 515
uusinvestoinnit (sis. takauksiin)					

8.3. Loimijoen Kuntapalvelut Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

TALOUSARVIO 2025

Konsernitavoite/tavoitetaso	Tavoitteen toteutuminen
Toiminnan laajentaminen hyvinvointialueella (naapurikunnat)	
Uusien omistaja-asiakkaiden saaminen	
Tuotantoprosessien tehostaminen ja kehittäminen yhteistyössä asiakkaiden kanssa	
Henkilöstön työhyvinvoinnista huolehtiminen ja sairauspoissaolojen vähentäminen	

Riskianalyysi

Loimijoen Kuntapalvelut Oy:n liikevaihdosta noin puolet tulee Oma Hämeen kohteista. Näiden kohteiden menettäminen on suuri tappio Loikun toiminnalle. Tällöin kaikki keskuskeittiö Loimun vuokra yms. kiinteät kustannukset jakaantuvat koulu- ja päiväkotiatarioille.

Tunnusluvut	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
1. Talous					
- liikevaihto (milj. euroa)	8,5	8,3	7,7	7,7	7,7
- kalustoinvestoinnit (milj. euroa)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
- pitkäaikaiset lainat (milj. euroa)	0,5	0,0			
- tilikauden voitto (milj. euroa)	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1
2. Toiminta					
Ateriapalveluiden tunnusluvut					
tarjottuja lounaita, t kpl/v	600	610	600	600	600
toimituskohteita	42	43	42	42	42
Puhtauspalvelun tunnusluku (teho m ²)	235	240	240	240	240
palkkalaskelmia, 1 000 kpl/v	26	29	0	0	0
ostolaskuja 1 000 kpl/v	39	42	0	0	0
kirjanpitositteita 1 000 kpl/v	75	78	0	0	0
myyntireskontratositteita 1 000 kpl/v	36	44	0	0	0
3. Henkilöstö (vuoden lopussa)					
- kokoaikaiset (vakinaiset+määräaik.)	109	110	95	95	95
- osa-aikaiset	26	24	15	15	15
Määrä vuoden lopussa	135	134	110	110	110
4. Toimitilat m ²					
- toimistotilat	360	320			
- keittiöt	2 479	2 506	2 506	2 506	2 506
- siivousala	96 185	96 185	96 185	96 185	96 185

8.4. Loimijoen Tilitoimistopalvelut Oy

Tilivelvollinen: Toimitusjohtaja

TALOUSARVIO 2025

Konsernitavoite/tavoitetaso	Tavoitteen toteutuminen
Uuden yrityksen käynnistäminen	

Riskianalyysi

Tilpa on toiminnallisten ja taloudellisten riskien tilanteessa heti aloittaessaan. Lisäksi Tilpan organisaatio on haavoittuvainen.

Tunnusluvut	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
1. Talous					
- liikevaihto (milj. euroa)	0	0	1	1	1
- kalustoinvestoinnit (milj. euroa)	0	0	0	0	0
- pitkäaikaiset lainat (milj. euroa)	0	0	0	0	0
- tilikauden voitto (milj. euroa)	0	0	0	0	0
2. Toiminta					
palkkalaskelmia, 1 000 kpl/v	0	0	26	27	27
ostolaskuja 1 000 kpl/v	0	0	42	45	45
kirjanpitositteita 1 000 kpl/v	0	0	78	81	81
myyntireskontratositteita 1 000 kpl/v	0	0	44	46	46
3. Henkilöstö (vuoden lopussa)					
- kokoaikaiset (vakinaiset+määräaik.)	0	0	15	15	15
- osa-aikaiset	0	0			
Määrä vuoden lopussa	0	0	15	15	15
4. Toimitilat m²					
- toimistotilat	0	0	250	250	250

8.5. Lounais-Hämeen koulutuskuntayhtymä

Tilivelvollinen: Kuntayhtymän johtaja

TALOUSARVIO 2025 ASIAKKAAT JA VAIKUTTAVUUS

Tavoite	Millä mittaamme, että pääsemme tavoitteeseen	Mittariarvo	Toteuma
Koulutus johtaa opiskelijoiden työllistymiseen	Työllistymisprosentti	75 %	
	Työttömäksi jää enintään	alle 8 %	
	Faktian koulutuksista työttömäksi jää maksimissaan	alle 6 %	
Perustutkinto-opiskelijoiden jatko-opintoihin siirtyminen	Jatko-opintoihin siirtyneet	4 %	
Asiakastytytyväisyys	Palautekyselyiden yleisarvioiden keskiarvo Vastausprosentti	väh. 4,0 Vastaus-% Aloitus- ja päättöpalautteissa 50 %	
	Työpaikkakyselyiden yleisarvio	väh. 4,0	
	Aloitus ja päättöpalautteen suosittelemäärä	8,2	
	Yrityskoulutusten palauteiden keskiarvo	väh. 4,0	

HENKILÖSTÖ, OSAAMINEN JA KEHITTYMINEN

Tavoite	Millä mittaamme, että pääsemme tavoitteeseen	Mittariarvo	Toteuma
Vastuullinen toiminta ja siitä viestiminen	Sata vastuullista yrittäjyyttä vahvistavaa tekoa	100, vähintään 5 per tiimi	
Työelämäjaksot kehittävät yhteisön osaamista	Työelämäjaksopäivien toteutuminen	3-5 päivää osaamisen tiimeissä, 2 palvelutiimi	
	Nostettu sisäisesti tai julkisesti (esitys, tiedote, somenosto)	30, osaamisen tiimit 2 ja palvelutiimit 1	
Yhteisön osaaminen vastaa yhteiskunnan tarpeita Yhteisön ja tiimin osaaminen kasvaa	Koulutuspäivä tavoitteen toteutuminen	3 pv osaamisen tiimit 2 pv palvelutiimit	
	Osaamiskartoitukseen vastaaminen	100 %	
Hyvä työyhteisö	Täällä ihmiset välittävät toisistaan	75 %	
	Eri tiimien kesken on helppo tehdä yhteistyötä	65 %	
Tiedolla ja teknologialla toimiminen	Kaikki osallistuvat tekoälykoulutukseen	osallistumisprosentti on 100 %	

TOIMINNAN LAATU JA PALVELUT

Tavoite	Millä mittaamme, että pääsemme tavoitteeseen	Mittariarvo	Toteuma
Näyttöjen toteutuminen työelämässä	Näyttöjen toteutumista seurataan Wilmasta (työelämässä / oppilaitoksessa)	85 %	
Laatusertifioinnit:			
Kestävän tulevaisuuden sertifiointi	sertifiointi	sertifiointi saatu	
Ekokompassi sertifiointi	sertifiointi	sertifiointi saatu	
GPTW	sertifiointi	sertifiointi saatu	
Sähköinen opintotoimisto		kyllä/ei	

RESURSSIT JA TALOUS

Tavoite	Millä mittaamme, että pääsemme tavoitteeseen	Mittariarvo	Toteuma
Tasapainoinen talous	Tulosaluekohtaisten toimintakatteiden noudattaminen, tiimien toimintakatteiden noudattaminen	kyllä/ei	
	Poistot tulee kattaa toimintakatteella ja investointivarausten purkamisella	kyllä/ei	
Osaamisen tiimin ammatillisten ohjaajien työajan suuntaaminen työelämässä oppimisen ohjaamiseen	Työajanseuranta	20 % työajasta	

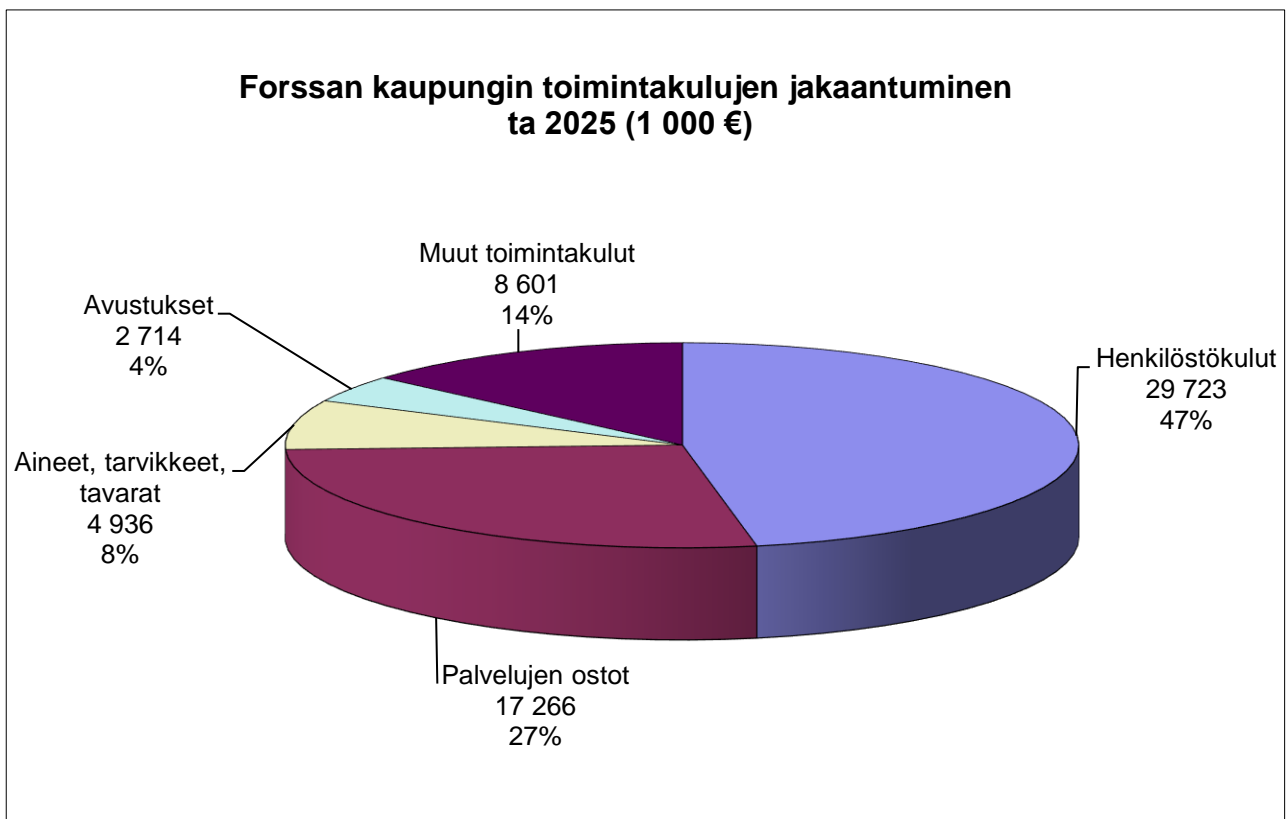
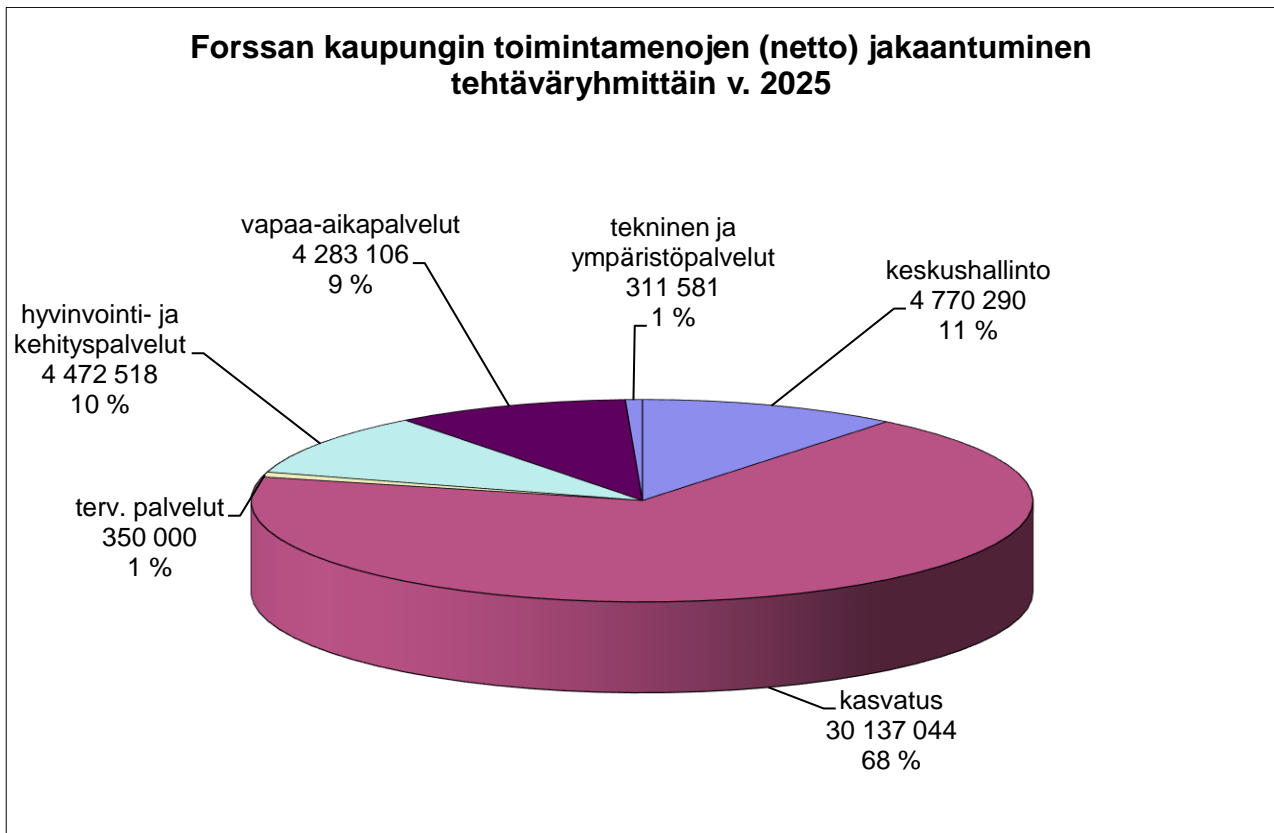
Riskianalyysi

Riskejä kartoitetaan laatimalla kolmen vuoden välein laaja selvitys, jossa arvioidaan potentiaalisia riskejä ja luokitellaan ne todennäköisyyden mukaan. Riskienkartoituksella kartoitetaan ergonomiaa, fyysikaalisia vaaratekijöitä, henkistä kuormitusta, tapaturman vaaratekijöitä sekä kemiallisia ja biologisia vaaratekijöitä. Seuraava riskienkartoitus tehdään 2025.

Tunnusluvut	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
Toiminn. ja taloudell. tunnuslukuja					
Koulutustoiminta					
- opiskelijamäärä vos-peruskoulutus					
- opiskelijamäärä lisäkoulutus					
- opiskelijavuosi	1 344	1 130	1 130		
Laatu ja vaikuttavuus					
- opiskelijapalaute (asteikolla 1–5)	4,3	3,8	3,8		
Kuntayhtymä					
- vuosikate poistoista %	92,1	75,18	60,79	63,19	60,97
- oman pääoman tuottoaste %					
- velkaantumisaste %	12,4	14,07	16,46	16,76	16,65
Henkilöstö (kpl vuoden lopussa)					
- kokoaikaiset	150	160	158	156	158
- osa-aikaiset	14	10	10	10	10
Määrä vuoden lopussa	164	170	168	166	168
Tilat kuntayhtymä m ²	26 319	26 319	26 319	26 319	26 319
Tilat osakeyhtiö m ²					

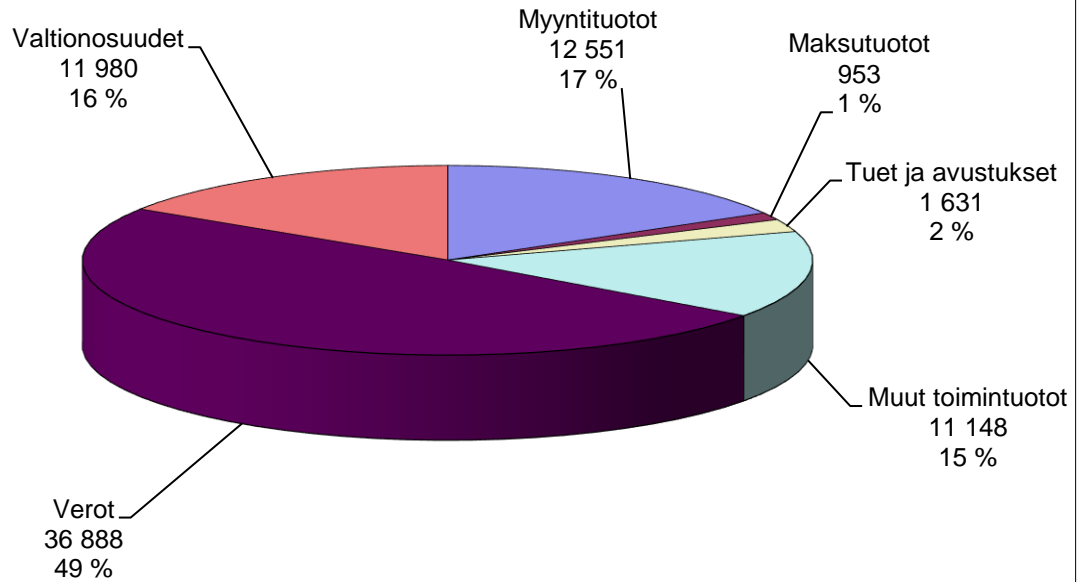
9. LIITTEET

LIITE 1 GRAAFISET ESITYKSET

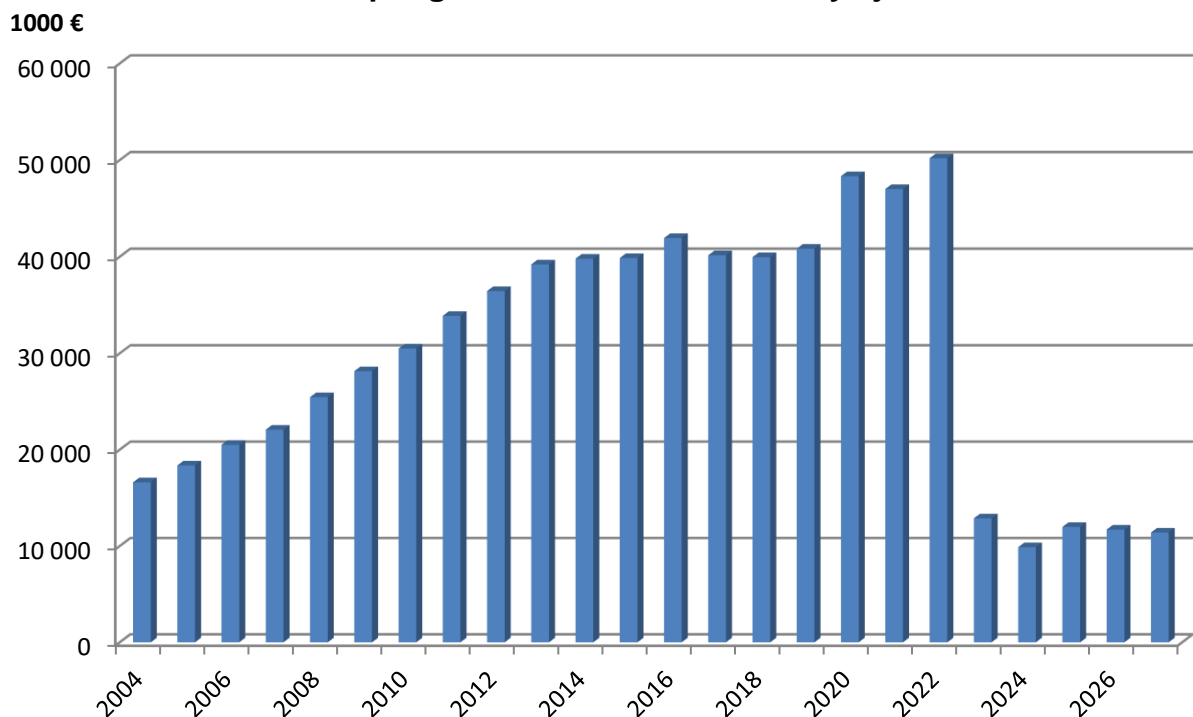

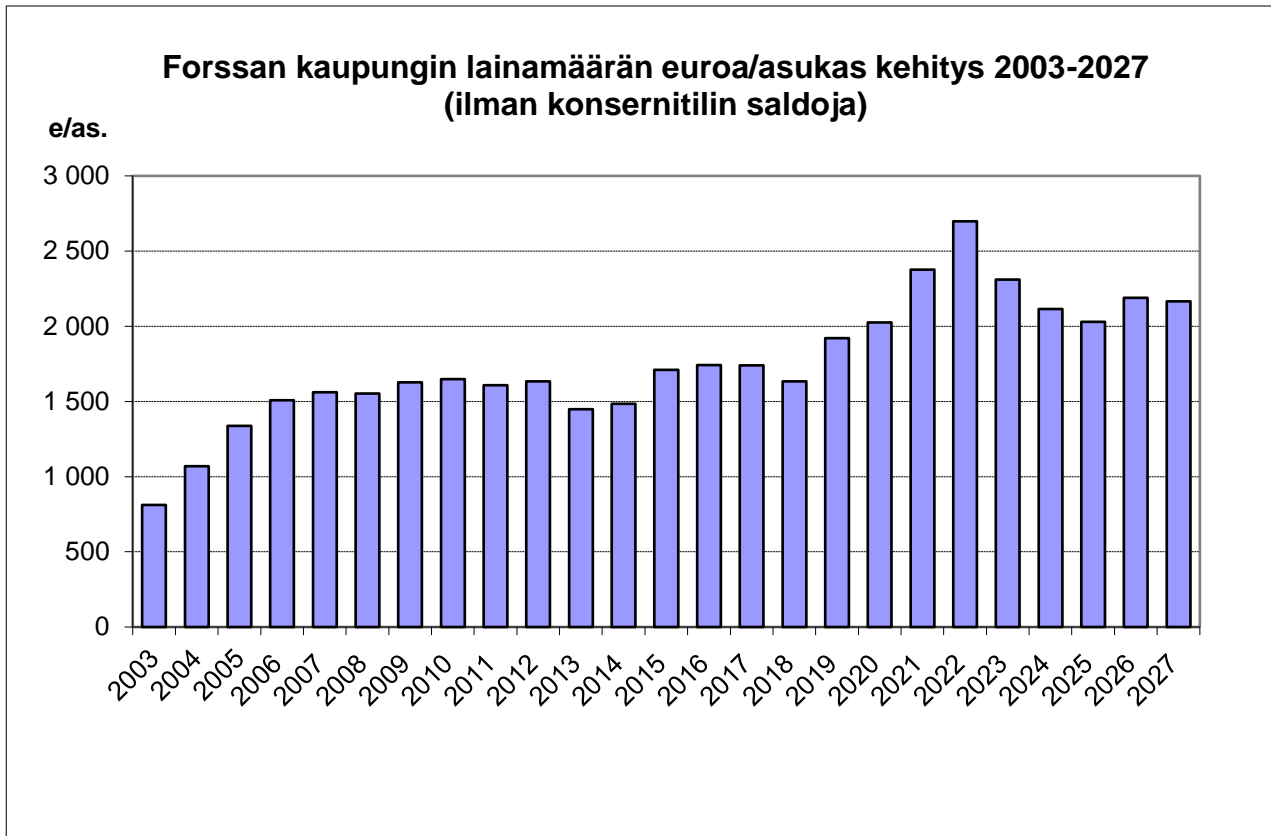

Forssan kaupungin tulorahoitus 2025 (1 000 €) sisältäen vesihuoltoliikelaitoksen

Forssan kaupungin valtionosuuksien kehitys ja ta 2025

LIITE 2 TOIMIELIMEN JA PALVELUALUEEN TILIVELVOLLISET 2025

PALVELUN NIMI	TILIVELVOLLINEN
Kaupunginhallitus	KAUPUNGINJOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
100 KESKUSHALLINTO	hallintojohtaja
Keskusvaalilautakunta	
700 VAALIT	hallintojohtaja
Tarkastuslautakunta	
710 TARKASTUSTOIMINTA	tarkastuslautakunta
Sivistyslautakunta	SIVISTYSJOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
200 TOIMIALAN TUKIPALVELUT	sivistysjohtaja
210 PERUSOPETUS	varhaiskasvatus- ja perusopetuspäällikkö
230 VAPAA-AIKAPALVELUT	sivistysjohtaja
240 TAIDE- JA KOULUTUSKESKUS ELLI	rehtori
250 VARHAISKASVATUKSEN PALVELUT	varhaiskasvatus- ja perusopetuspäällikkö
290 TERVEYSPALVELUT	sivistysjohtaja
Hyvinvointi- ja työllisyyslautakunta	SIVISTYSJOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
280 HYVINVOINTI- JA KEHITYSPALVELUT	hyvinvointi- ja kehityspäällikkö
Yhdyskuntalautakunta	TEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
500 TEKNISEN JA YMPÄRISTÖTOIMEN HALLINTO JA MAASEUTUPALVELUT	tekninen johtaja
510 MAANKÄYTTÖPALVELUT	kaupungeingeodeetti
520 INFRAPALVELUT	kunnallistekniikan päällikkö
570 TILAPALVELUT	kiinteistöpäällikkö
610 MAANKÄYTÖN SUUNNITTELUPALVELUT	kaupunginarkkitehti
Jätelautakunta	TEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
580 YHTEISTOIMINTA-ALUEEN JÄTEHUOLTO	jätehuoltopäällikkö
Ympäristölupalautakunta	TEKNINEN JOHTAJA TOIMIELIMEN ALAISESTA TOIMINNASTA KOKONAISUUTENA
600 YMPÄRISTÖPALVELUT RAKENNUSVALVONTA JA	ympäristöpäällikkö

INVESTOINTIOSA

HANKKEEN NIMI	TILIVELVOLLINEN
YHDYSKUNTALAUTAKUNNAN VASTUULLA OLEVAT INVESTOINNIT	tekninen johtaja
MUUT TILIVELVOLLISET:	
RAKENNUKSIEN JA RAKENNELMIEN ERITTELEMÄTÖN (TILAPALVELU)	kiinteistöpäällikkö
KADUT JA TIET (ERITTELEMÄTÖN) KATUVALOVERKKO JA LIIKENNEVALOLAITTEET, PUISTOT JA LIIKUNTA-ALUEET	kunnallistekniikan päällikkö
KAUPUNGINHALLITUKSEN VASTUULLA OLEVAT INVESTOINNIT:	
- ICT-OHJELMAT JA LAITTEISTOT	talousjohtaja
- IRTAIMISTO	talousjohtaja
- MAA-ALUEET	kaupunginjohtaja
- OSAKKEET JA OSUUDET	kaupunginjohtaja
SIVISTYSLAUTAKUNNAN VASTUULLA OLEVAT INVESTOINNIT	sivistysjohtaja

LIKELAITOS

	TILIVELVOLLINEN
FORSSAN VESIHUOLTOLIIKELAITOS	vesihuoltojohtaja

LIITE 3 KAUPUNGIN ARVIOINTIJÄRJESTELMÄN KUVAUS

KUNTALAISARVIOINTI	Väline	Arvioinnin toteutus
Kuntalaispalautteet ja palvelujen arviointi	forssa.fi otakantaa.fi Asukaskysely (HyTeTu) Sosiaalinen media Palautelomakkeet (kaupungintalo) Asiakaskyselyt LastenForssa Arviointi	Jatkuva Suunnitellusti Valtuustokausittain Jatkuva Jatkuva Suunnitellusti Joka 3. vuosi
Kuntalaisideat ja innovaatiot	forssa.fi otakantaa.fi kuntalaisaloite.fi Kuntalaistilaisuudet	Jatkuva Jatkuva Jatkuva Suunnitellusti
Strategian arviointi	otakantaa.fi Strategiatori forssa.fi	Suunnitellusti Suunnitellusti Suunnitellusti

LUOTTAMUSHENKILÖ-ARVIOINTI	Väline	Arvioinnin toteutus
Valtuustotyöskentelyn/ lautakuntatyöskentelyn arviointi	Valtuustoarviointi Kh-arviointi Lautakunta-arviointi	1 krt / valtuustokausi Vähintään 1 krt / valtuustokausi 1 krt / valtuustokausi
Strategian arviointi	Strategisten tavoitteiden arviointi	1 krt / vuosi (TP)
Riskien arviointi	Vuosiarviointi Väli- ja vuosiarvioinnit / LATO Arviointitilaisuus	1 krt / vuosi (TP) 4 krt / vuosi (03, 06, 09 ja TP) 1 krt / vuosi (kesäkuu)
Palvelujen laadun arviointi	Valtuustoaloitteet Suorat yhteydenotot	Jatkuva Jatkuva
Strategisista tavoitteista johdettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi	Vuosiarviointi Väli- ja vuosiarvioinnit / LATO Arviointitilaisuus Talouden kuukausiarviointi	1 krt / vuosi (TP) 4 krt / vuosi (03, 06, 09 ja TP) 1 krt / vuosi (kesäkuu) Kh:n ja ltk:n kokouksissa

ITSEARVIOINTI / henkilöstö ja johto	Väline	Arvioinnin toteutus
Henkilöstö- ja työhyvinvointiarviointi	Kehityskeskustelut Työhyvinvointikeskustelut Henkilöstö- tai työhyvinvointikysely	Vähintään joka toinen vuosi 1 krt / vuosi 1 krt / vuosi
Strategisten tavoitteiden sekä niistä johdettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden arviointi	Esihenkilöarviointi Toimialojen johtoryhmät	Vähintään 1 krt / valtuustokausi Kokouksissa säännöllisesti
Palvelujen ja palveluprosessien laadun arviointi	Palvelualue- ja yksikköarvioinnit	Suunnitellusti
Riskien arviointi	Yhteistoimintaryhmä Riskienhallintaryhmä Väli- ja vuosiarvioinnit Granite	Kokouksissa säännöllisesti Kokouksissa 4 krt / vuosi (03, 06, 09 ja TP) Jatkuva

ARVIOINTIEN KUVAUKSIA (1/2)

KUNTALAISARVIOINNIT

Kuntalaistilaisuudet

Avoimet kuntalaisille järjestettävät tilaisuudet, joissa viestitään ajankohtaisista asioista ja keskustellaan asukkaita ja asiakkaita kiinnostavista teemoista. Tilaisuudet voidaan järjestää palvelualueita, toimialaa tai koko kaupunkiorganisaatiota koskevinä.

Strategiatori

Johtoryhmän valmistelema, kaupunkistrategian sisältöä koskeva tilaisuus kuntalaisille.

Asukasarviointi

Kuntalaisille suunnattu, valtuustokausittain toteutettava hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen liittyvä kysely.

Asiakasarvioinnit

Toimialojen, palvelualueiden ja yksiköiden asiakkailleen kohdentamat palvelujen laatua arvioivat kyselyt.

LUOTTAMUSHENKILÖARVIOINNIT

Valtuustoarviointi

Kerran valtuustokaudessa toteutettava arviointi, jossa valtuutetut arvioivat valtuustotyöskentelyn toteutumista.

Kh-arviointi

Vähintään kerran valtuustokaudessa toteutettava arviointi, jossa kaupunginhallituksen jäsenet arvioivat työskentelyään ja asettamiensa tavoitteiden toteutumista.

Lautakunta-arviointi

Kerran valtuustokaudessa toteutettava arviointi, jossa lautakuntien jäsenet arvioivat työskentelyään ja asettamiensa tavoitteiden toteutumista.

Arviointitilaisuus

Vuosittain kesäkuussa järjestettävä tilaisuus, jossa kaupunginhallitus, tarkastuslautakunta, vastuunalainen tilintarkastaja ja johtoryhmä arvioivat edellisen kalenterivuoden talousarviossa asetettujen tavoitteiden ja arvioitujen riskien toteutumista.

ITSEARVIOINNIT (henkilöstö ja johto)

Kehityskeskustelu

Työntekijän ja lähiesihenkilön vähintään joka toinen vuosi käymä keskustelu, jonka toteutus ja sisältö on määritelty. Jos yksittäinen työntekijä niin haluaa, on ko. keskustelu käytävä vuosittain.

**Työhyvinvointi-
keskustelut**

Työyhteisön (so. yksikkö tai tiimi) lähiesihenkilön kanssa vähintään joka toinen vuosi käymä keskustelu, jossa tarkastellaan Hyvän Työyhteisön Toimintaperiaatteiden toteutumista työyhteisön arjessa.

Esihenkilöarviointi

Henkilöstöhallinnon vähintään kerran valtuustokaudessa esihenkilöille suunnittelema arviointi, jossa arvioidaan kuntastrategian strategisten tavoitteiden toteutumista sekä tavoitteiden saavuttamista edistävää johtamistoimintaa.

**Palvelualue- ja
yksikköarvioinnit**

Palvelualueilla ja yksiköissä suunniteltavat ja toteutettavat, henkilöstölle suunnatut arvoinnit palvelujen ja palveluprosessien laadun arvioimiseksi.

LIITE 4 HENKILÖSTÖMÄÄRÄT

Kumulatiiviset henkilötyövuodet (Htv 2) (sisältää määräaikaiset ja vakituiset)	TP 2023	TP 2024E htv2 toteuma 31.12.	TA 2025	TS 2026	TS 2027
	htv 2				
10 Keskushallinto	15,45	14,89	15,00	15,00	15,00
100 Keskushallinto	15,45	14,89	15,00	15,00	15,00
20 Sivistyspalvelut	499,09	488,72	457,50	420,00	411,00
200 Toimialan tukipalvelut	16,49	15,61	12,50	12,00	12,00
210 Perusopetus	179,80	182,82	188,00	178,00	175,00
230 Vapaa-aikapalvelut	41,50	42,33	40,00	40,00	39,00
240 Taide- ja koulutuskeskus Elli ent. Lukiokoulutus, (taiteen perusopetus ja vapaa sivistystyö)	59,90	59,72	59,00	58,00	57,00
250 Varhaiskasvatuksen palvelut	163,20	153,52	145,00	140,00	136,00
280 Hyvinvointi- ja kehityspalvelut (ent. työllisyys- ja elinvoimapalvelut)	38,20	34,72	21,00	0,00	0,00
50 Tekninen ja ympäristötoimi	72,50	73,23	69,10	67,10	66,10
500 Teknisen ja ymp.toimen hallinto	2,40	2,86	2,50	2,50	2,50
510 Maankäyttöpalvelut	6,80	6,61	5,20	5,20	5,20
520 Infrapalvelut	31,00	31,21	32,00	31,00	30,00
570 Tilapalvelu	16,00	16,99	14,70	13,70	13,70
580 Yht.toiminta-alueen jätehuolto	3,40	3,32	3,30	3,30	3,30
600 Rak.valv. ja ymp.palvelut	9,30	8,32	7,00	7,00	7,00
610 Maankäytön suunnittelupalvelut	3,60	3,92	4,40	4,40	4,40
Kaikki yhteensä	587,04	576,84	549,60	510,10	500,10
Muutos edelliseen vuoteen	-6,49	-10,20	-27,24	-39,50	-10,00